

Regionale partnerskabsaftaler
om vækst og erhvervsudvikling

Partnerskabsaftalerne
af juni 2007

Publikationen kan bestilles hos:
Schultz Information
Herstedvang 12
DK-2620 Albertslund

Telefon: 43 63 23 00
E-mail: Schultz@schultz.dk

Publikationen kan også hentes på
ministeriernes hjemmesider:
Økonomi- og Erhvervsministeriet
www.oem.dk

Oplag: 500
Pris: Gratis

ISBN: 978-87-786-2254-9

ISBN:
Elektronisk udgave 978-87-786-
2255-7

Design: Datagraf Auning A/S

Trykt i Danmark, juli 2007 af:
Datagraf Auning A/S

Økonomi- og Erhvervsministeriet
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K
Telefon: 33 92 33 50
E-mail: oem@oem.dk
Hjemmeside: www.oem.dk

Indholdsfortegnelse

Forord	4
Nordjylland	7
Midtjylland	33
Syddanmark	57
Sjælland	83
Hovedstaden	107
Bornholm	133

Forord

Hele Danmark skal rustes til de muligheder og udfordringer som globaliseringen giver, således at vi også om 10 og om 20 år er blandt de lande i verden, hvor det er bedst at bo, leve og arbejde.

Regeringen har på denne baggrund iværksat en globaliseringsstrategi. Strategien skal fremtidssikre det danske samfund baseret på en stærk konkurrencekraft og en stærk sammenhængskraft således, at Danmark i år 2015 er verdens mest konkurrencedygtige samfund.

Det er vigtigt, at strategien udfoldes således, at der skabes vækst i alle dele af landet. Derfor skal strategien gennemføres i tæt sammenhæng med den regionale indsats for vækst og erhvervsudvikling, der forstås af vækstforæene og under hensyntagen til de enkelte regioners særlige muligheder og udfordringer.

Regeringen og de regionale vækstfora har på den baggrund indgået regionale partnerskabsaftaler om vækst og erhvervsudvikling. Her sætter regeringen og de regionale vækstfora en række fælles mål og lister områder, som parterne er enige om at gøre en særlig indsats for. Partnerskabsaftalerne skal fremme samarbejdet om uddannelse og arbejdskraftudbud, skabe bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder, fremme innovation, øge spredningen af viden, styrke samarbejdet om markedsføring af Danmark - herunder tiltrækning af investeringer og turisme til Danmark, styrke samarbejdet på energiområdet samt fremme samarbejdet om udvikling i landdistrikterne, yderområder og med naboregioner ved de danske grænser.

De regionale partnerskabsaftaler er indgået for tre år. Parterne er enige om at aftalerne kan justeres én gang årligt, således at vi er sikre på, at vi løbende håndterer de udfordringer, som globaliseringen giver.

Bendt Bendtsen

Økonomi- og erhvervsminister

Partnerskabsaftalerne er listet i følgende rækkefølge:

Regeringen og Vækstforum for Region Nordjylland
Regeringen og Vækstforum for Region Midtjylland
Regeringen og Vækstforum for Region Syddanmark
Regeringen og Vækstforum for Region Sjælland
Regeringen og Vækstforum for Region Hovedstaden
Regeringen og Bornholms Vækstforum

Nedenstående ministerier har deltaget i udformningen af de regionale partnerskabsaftaler:

- Økonomi- og Erhvervsministeriet
- Udenrigsministeriet
- Finansministeriet
- Beskæftigelsesministeriet
- Kulturministeriet
- Undervisningsministeriet
- Transport- og Energiministeriet
- Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling
- Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri
- Indenrigs- og Sundhedsministeriet
- Socialministeriet
- Miljøministeriet
- Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration

Regeringen og Vækstforum for Region Nordjylland

JUNI 2007

Danmark skal være blandt de lande i verden, hvor det er bedst at bo, leve og arbejde – også om 10 og om 20 år. Regeringen har på denne baggrund iværksat en globaliseringsstrategi. Strategien skal fremtidssikre det danske samfund baseret på en stærk konkurrencekraft og en stærk sammenhængskraft.

Strategien har som mål at bidrage til:

- Uddannelser i verdensklasse,
- Danmark som førende iværksættersamfund,
- Danmark som førende innovativt samfund,
- Danmark som førende vidensamfund,

således, at Danmark i 2015 er verdens mest konkurrencedygtige samfund.

Det er vigtigt, at strategien udfoldes således, at der skabes vækst i alle dele af landet. Derfor skal strategien gennemføres i tæt sammenhæng med den regionale indsats for vækst og erhvervsudvikling, der forestås af Vækstforum for Region Nordjylland og under hensyntagen til regionens særlige muligheder og udfordringer, der fremgår af vækstforums erhvervsudviklingsstrategi. Derved kan regionens erhvervsudviklingsstrategi og globaliseringsstrategien komplementere hinanden således, at der skabes grundlag for en solid vækst og fremgang i regionen de kommende år.

Denne partnerskabsaftale skal bidrage til at bygge bro mellem globaliseringsstrategien og den regionale erhvervsudviklingsstrategi, som vækstforum har fastlagt. I den regionale nordjyske strategi – Vækst og Balance - er der fokus på, at Nordjylland skal videreudvikle sine traditioner gennem anvendelse af teknologi og talent til at blive en førende innovativ region, der sikrer balanceret fremgang og vækst i hele regionen. Vækstforum vurderer, at regionens største udfordring bliver at øge produktivitetsvæksten gennem fornyelse og strukturel forandring i retning af højteknologiske og globalt orienterede erhverv. Derfor prioriterer vækstforum bl.a. aktive videninstitutioner og stærke klynger fx indenfor fødevarer, byggeri, sundhed, IKT og oplevelseserhverv. I strategien peges endvidere på behovet for et tættere samspil mellem regionens center- og yderområder, så styrker og udviklingsmuligheder i hele regionens udnyttes bedst muligt. Et vigtigt led heri er vækstforums satsning på turisme samt en række nye oplevelseserhverv.

Der er i de følgende afsnit angivet de mål og indsatsområder, som regeringen og Vækstforum for Region Nordjylland er enige om. Der er endvidere i bilag 1 givet en oversigt over de initiativer, der kan arbejdes med, som led i at nå de mål, der er fastlagt i partnerskabsaftalen.

Partnerskabsaftalen indgås inden for eksisterende økonomiske rammer og gælder for perioden 2007-2009.

Regeringen og Vækstforum for Region Nordjylland er enige om løbende at følge implementeringen af partnerskabsaftalen og årligt at drøfte behovet for justeringer.

1. Uddannelse og arbejdskraftudbud

Mindst 85 pct. af alle unge i Danmark skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2010 og mindst 95 pct. i 2015. Mindst 50 pct. af de unge skal tage en videregående uddannelse i 2015 samtidig med, at færdiggørelsesalderen reduceres. Samtidig er der et generelt behov for at øge arbejdsstyrken og dens kompetenceniveau. Den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelsesaktivitet skal styrkes, flere skal gennemgå forberedende voksenundervisning - fra i dag ca. 23.000 årligt til ca. 40.000 årligt i 2010 - og der skal gøres en særlig indsats for at øge erhvervsfrekvensen for udsatte grupper.

I Region Nordjylland har ca. 79,3 pct. af de 25-29 årige en ungdomsuddannelse, hvilket næsten er på niveau med landsgennemsnittet. Ca. 25 pct. af de beskæftigede i Nordjylland har en videregående uddannelse mod ca. 29 pct. på landsplan. Samtidig er der færre, der tager en videregående uddannelse pr. indbygger i regionen end på landsplan, ligesom der er en udfordring i at skaffe praktikpladser, samt at sikre, at især færre unge med indvandrerbaggrund falder fra en påbegyndt uddannelse. Som i resten af landet har næsten en tredjedel af arbejdsstyrken i regionen ingen erhvervskompetencegivende uddannelse. Ledigheden i Region Nordjylland var i 2006 over landsgennemsnittet.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål vedr. uddannelse og arbejdskraftudbud, jf. boks 1.1.

Boks 1.1: Mål for uddannelse og arbejdskraftudbud i Region Nordjylland

- Flere unge skal have en ungdomsuddannelse og således bidrage til at nå den nationale målsætning om, at mindst 95 pct. af alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2015.
- Flere unge fra regionen skal tage en videregående uddannelse og således bidrage til, at den nationale målsætning om, at mindst 50 pct. af en ungdomsårgang i 2015 tager en videregående uddannelse nås.
- Voksen og efteruddannelsesindsatsen skal styrkes for at øge kompetencerne på arbejdsmarkedet. Antallet, der deltager i forberedende voksenundervisning i regionen, skal øges.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats for uddannelse og arbejdskraftudbud, jf. boks 1.2.

Boks 1.2: Indsatsområder vedr. uddannelse og arbejdskraftudbud i Region Nordjylland

- **De erhvervsrettede ungdomsuddannelser styrkes.** Parterne er enige om at fremme et godt samspil mellem uddannelsesinstitutioner, virksomheder og kommuner i regionen med henblik på at gøre uddannelserne mere attraktive for de unge, mindske frafaldet og generelt styrke uddannelseskulturen. Parterne er endvidere enige om at etablere en dialog om institutions- og udbudsstrukturen for erhvervsrettede ungdomsuddannelser i regionen i forhold til de konstaterede uddannelsesbehov, herunder også i forhold til uddannelsesbehov i regionens yderområder.
- **Omfanget af erhvervsrettede uddannelsesstilbud øges.** Parterne er enige om, at en dialog mellem vækstforum og de regionale uddannelsesinstitutioner kan styrke udbuddet af nye uddannelsesstilbud, der matcher det regionale erhvervslivs efterspørgsel efter kompetencer. Regeringen vil opfordre de regionale uddannelsesinstitutioner til at tage initiativ til en sådan dialog.
- **Flere unge med indvandrerbaggrund fuldfører en påbegyndt erhvervsuddannelse.** Parterne er enige om en styrket indsats for, at flere unge med indvandrerbaggrund skal fuldføre en påbegyndt erhvervsuddannelse.
- **Indsats for flere praktikpladser.** Parterne er enige om at understøtte målsætningen om at øge antallet af praktikpladser samt fremme kvaliteten i praktikforløbene.
- **Styrkelse af undervisnings- og videncenter inden for de videregående uddannelser.** Parterne er enige om at undersøge muligheden for at samarbejde om at styrke de professionsrettede videregående uddannelsesstilbud på alle niveauer i regionen.
- **Samarbejde om den regionale udmøntning af nationale uddannelsesindsatser.** Regeringen vil inddrage vækstforum som hørings- og samarbejdspart i forbindelse med udmøntningen af nationale uddannelsesindsatser, der har strategisk betydning for den erhvervsmæssige udvikling i Nordjylland.
- **Efter- og videreuddannelsesstilbud til personer, som mangler grundlæggende færdigheder, eller som har behov for opkvalificering.** Parterne er enige om at højne regionens kompetenceniveau gennem en styrket voksen- og efteruddannelsesindsats. Parterne er enige om, at en effektiv integration af det almene og erhvervsrettede indhold med direkte relation til hverdagens praksis, bedst kan ske i en praksislignende undervisning på uddannelsesinstitutionen eller på virksomheden og vil arbejde for denne type af løsninger.
- **Samarbejde om erhvervs-, beskæftigelses- og uddannelsespolitikken.** Parterne er enige om at samarbejde om overvågning og analyse af det regionale arbejdsmarked og de regionale vækstvilkår, således at initiativer baseres på et veldokumenteret grundlag om såvel udbuds- som efterspørgselssiden. Vækstforum vil desuden inddrage blandt andet beskæftigelsesmæssige hensyn i forbindelse med udmøntningen af strukturfondsmidlerne.
- **Identifikation af barrierer i virksomheder for udvidelse af arbejdsstyrken og iværksættelse af relevant kompetenceudvikling.** Parterne er enige om at afdække barrierer for udvidelse af arbejdsstyrken og for kompetenceudvikling.
- **Udvikling af lederuddannelse målrettet små- og mellemstore virksomheder.** Parterne er enige om at manglende lederkompetencer kan være en barriere for vækst i små- og mellemstore virksomheder.
- **Bedre vejledning og rådgivning til beskæftigede og virksomheder.** Parterne er enige om at betydningen af vejledning og rådgivning til beskæftigede og virksomheder – offentlige såvel som private.

2. Bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder

Iværksættere spiller en vigtig rolle for dynamikken og væksten i økonomien. Derfor skal Danmark fortsat være blandt de europæiske lande, hvor der hvert år etableres flest nye virksomheder, ligesom Danmark inden 2015 skal være blandt de lande, hvor der er flest vækstiværksættere.

I Region Nordjylland er etableringsraten for iværksættere omkring landsgennemsnittet. Ca. 3,8 pct. af iværksætterne udvikler sig til vækstiværksættere i forhold til landsgennemsnittet på ca. 3,6 pct. Region Nordjylland har i lighed med de øvrige regioner en udfordring i at sikre, at flere nystartede virksomheder hurtigere kommer ind i et vækstforløb, for at Danmark kan komme på niveau med de bedste lande.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder, jf. boks 2.1.

Boks 2.1: Mål for bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder for Region Nordjylland

- Der skal etableres flere nye virksomheder i Region Nordjylland, således at regionen bidrager til at nå den nationale målsætning om, at Danmark fortsat er blandt de europæiske lande, hvor der hvert år startes flest nye virksomheder.
- Andelen af vækstiværksættere skal mindst fordobles inden 2015. Det er Vækstforum Nordjyllands ambition, at antallet af vækstiværksættere, der har fået rådgivning i erhvervsservicesystemet, fordobles i løbet af fem år.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats for bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder, jf. boks 2.2.

Boks 2.2: Indsatsområder vedr. bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder i Region Nordjylland

- **Styrket kvalitets- og kompetenceløft i rådgivningsindsatsen.** Parterne er enige om en styrket indsats, der med Væksthus Nordjylland som et centralt omdrejningspunkt skal forbedre rådgivningsindsatsen for nye og mindre virksomheder og sikre, at flere virksomheder kommer ind i et vækstforløb.
- **Specialiserede rådgivningstilbud.** Parterne er enige om at etablere specialiserede rådgivningstilbud i regi af Væksthus Nordjylland.
- **Styrket adgang til kapital.** Parterne er enige om at medvirke til at sikre, at virksomheder, herunder særligt SMV'er, får styrket adgang til risikovillig kapital og viden om relevante muligheder for finansiering.
- **Samarbejde om iværksætter- og ideudvikling i uddannelserne.** Parterne er enige om, at Vækstforum Nordjylland og Selvstændighedsfonden i samarbejde skal fremme iværksætter- og idéudvikling i de regionale uddannelser. Parterne er samtidig enige om at styrke iværksætterindsatsen ved at etablere regionale netværk med lokale uddannelsesinstitutioner.

3. Innovation

Danske virksomheder og offentlige institutioner skal være blandt de mest innovative i verden. Det skal ske gennem en styrket konkurrence og større åbenhed i økonomien. Samtidig skal samarbejdet mellem virksomheder og videninstitutioner, offentlige myndigheder, kunder og leverandører styrkes, herunder gennem større fokus på brugerdriven innovation. Endvidere skal flere virksomheder deltage i forsknings- og teknologi-programmer.

I Region Nordjylland ligger andelen af virksomheder, der er innovative, på ca. 40 pct., hvilket er på niveau med landsgennemsnittet, men under niveauet for de bedste lande (47 pct.). De nordjyske virksomheders innovationsudgifter beløber sig kun til ca. 1,7 pct. af regionens BNP mod ca. 3,2 pct. på landsplan. Der er således behov for en øget indsats i forhold til at nordjyske virksomheder bliver mere innovative.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for innovation, jf. boks 3.1.

Boks 3.1: Mål for innovation i Region Nordjylland

- Andelen af regionens virksomheder, der er innovative, skal øges.
- Region Nordjyllands virksomheders anvendelse af midler til innovation skal udgøre en stigende andel af regionens BNP.
- Flere virksomheder og/eller offentlige institutioner udvikler nye produkter og serviceydelser.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats til fremme af innovation, jf. boks 3.2.

Boks 3.2: Indsatsområder til fremme af innovation

- **Styrket samarbejde om innovation.** Parterne er enige om betydningen af at videreudvikle det eksisterende samarbejde om innovation.
- **Brugerdriven innovation.** Parterne er enige om at styrke indsatsen for brugerdriven innovation.
- **Deltagelse i internationale forsknings- og teknologiudviklingsprogrammer.** Parterne er enige om behovet for at formidle viden om internationale forskningsprogrammer og finansieringsmuligheder af relevans for regionens virksomheder og videninstitutioner.
- **Vækstforum som samarbejdspart.** Parterne er enige om, at vækstforum inddrages, hvor det har relevans for den regionale udvikling inden for innovation, vidensspredning og teknologi.
- **Offentlig-privat samarbejde.** Parterne er enige om at følge udviklingen i offentlig-privat samarbejde.
- **Strategisk forskning.** Parterne er enige om betydningen af strategisk forskning i fødevarer, sundhed og miljø.
- **Fødevarer, byggeri, sundhed, IKT og oplevelseserhverv.** Parterne ønsker at styrke erhvervsudviklingen også gennem en klyngeindsats. Vækstforum Nordjylland har ovenstående områder som en særlig prioriteret netværk/klyngesatsning i sin strategi. Vækstforum vil med udgangspunkt heri gøre en særlig indsats for at styrke innovation inden for disse områder, hvor regionen har særlige forudsætninger for erhvervsudvikling, herunder med særlig fokus på øget anvendelse af IT-teknologi.

4. Videnspredning

Danmark skal være blandt de lande i verden, hvor de private virksomheder forsker mest og blandt de bedste til at omsætte nye forskningsresultater og viden fra forsknings- og uddannelsesinstitutioner til nye teknologier, processer, varer og tjenester. Samtidig skal videnformidling og erhvervslivets samarbejde med universiteter og forskningsinstitutioner styrkes, der skal flere højtuddannede ud i erhvervslivet og antallet af ErhvervsPhD'ere skal øges.

Region Nordjylland har tradition for at have et relativt godt samspil mellem virksomheder og forsknings- og videninstitutioner, ikke mindst Aalborg Universitet. Andelen af de ansatte i den private sektor i Region Nordjylland, der har en lang videregående uddannelse, er 3,1 pct., hvilket er lavere end landsgennemsnittet på 5,5 pct. Der var i 2006 kun 3 godkendte ErhvervsPhD-projekter i Nordjylland ud af 84 på landsplan.

Der er således en udfordring i at sikre, at ny forskning og viden spredes og anvendes i det nordjyske erhvervsliv, både ved at styrke samspillet mellem regionens erhvervsliv og forsknings- og videninstitutioner yderligere og ved at øge andelen af privatansatte med en lang videregående uddannelse.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for videnspredning, jf. boks 4.1.

Boks 4.1: Mål for videnspredning i Region Nordjylland

- Andelen af de ansatte i den private sektor i Region Nordjylland, der har en lang videregående uddannelse øges yderligere.
- Virksomheder og universiteter samarbejder om i perioden 2007-10 at igangsætte i alt ca. 30 nye ErhvervsPhD-projekter i regionen.
- Virksomheder vil i perioden 2007-2010 ansætte ca. 30 videnpiloter i regionen.
- Aalborg Universitet, virksomheder og andre viden- og uddannelsesinstitutioner etablerer flere samarbejdsprojekter.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats for videnspredning, jf. boks 4.2.

Boks 4.2: Indsatsområder vedrørende videnspredning

- **Styrket videnspredning mellem universiteter og erhvervsliv.** Parterne er enige om betydningen af at styrke samarbejdet om videnspredning mellem universiteter og det regionale erhvervsliv. Parterne er desuden enige om, at der er behov for en løbende dialog mellem universiteter og vækstforum om, hvordan der skabes de bedst mulige rammer for videnformidling og samarbejde mellem universiteter og det regionale erhvervsliv. Regeringen vil opfordre universiteterne til at tage initiativ til en sådan dialog.
- **Akademikersatsning.** Parterne er enige om vigtigheden af at sikre, at regionens mindre og mellemstore virksomheder kan øge brugen af højtuddannet arbejdskraft.

5. Markedsføring af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme

I 2015 skal kendskabet til Danmarks styrker og kompetencer være i top 10 blandt OECD-landene og de nye vækstlande. Udlandets kendskab til Danmarks kreative kompetencer og Danmark som uddannelsesland skal øges. Danmark skal tiltrække flere udenlandske investeringer. Samtidig skal Danmarks synlighed som turistmål og konferencevært øges. Som pejlemærke bør Danmarks tiltrækning af turister i 2015 mindst være på niveau med de bedste nordeuropæiske lande.

Turismeerhvervet – og mere generelt oplevelsesøkonomien - har stor betydning i Region Nordjylland, ikke mindst i yderområderne, der samtidig er præget af relativt større ledighed end regionen som helhed. Der er en stærk organisatorisk forankring af regionens turismeerhverv i VisitNordjylland og destinationsselskaber, som understøtter markedsføringen. Den store udfordring for Nordjylland er at få udvidet sæsonen gennem udvikling af helårsoplevelser og dermed genvinde tabte tyske og svenske overnatninger. Endelig er det vigtigt at adressere potentialet for udvikling af erhvervsturismen og citybreaks primært i Aalborg.

Et væsentligt element i markedsføringen af regionen er at tiltrække store begivenheder – der i sig selv bidrager til at markedsføre og synliggøre regionen.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for markedsføringen af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme, jf. boks 5.1..

Boks 5.1: Mål for markedsføring for Region Nordjylland

- Der skal tiltrækkes/fastholdes flere videntunge arbejdspladser i Danmark, herunder også i Region Nordjylland.
- Region Nordjyllands synlighed som helårsdestination skal styrkes. I 2010 er antallet af kystferieovernatningerne såvel i som udenfor højsæsonen øget, og antallet af helårsarbejdspladser inden for turismen er steget.
- Der sigtes mod at væksten i antallet af overnatninger i Aalborg i perioden frem til 2010 er på niveau med væksten i sammenlignelige byer i Nordeuropa.

Parterne er på den baggrund enige om at gøre en særlig indsats vedrørende markedsføringen af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme, jf. boks 5.2.

Boks 5.2: Indsatsområder til styrkelse af turismeindsatsen og markedsføringen af Danmark

- **Tiltrækning af udenlandske virksomheder.** Parterne er enige om at undersøge mulighederne for at fortsætte samarbejdet mellem Invest in Denmark og de vstdanske regioner om at tiltrække udenlandske virksomheder og kapital.
- **Styrkelse af Danmark som turistmål og konferencevært.** Parterne er enige om at styrke effekten af turismefremmeindsatsen gennem en fælles strategi og en klar ansvarsfordeling i forhold til markedsføring, destinationsudvikling, kompetenceudvikling samt service- og information. Parterne er desuden enige om, at afholdelsen af store begivenheder har stor betydning for markedsføringen af Danmark.
- **Kultur- og oplevelsesøkonomi.** Regeringen og vækstforum er enige om, at der er behov for at styrke de erhvervsmæssige potentialer i kultur- og oplevelsesøkonomien.

6. Energi

Med "En visionær dansk energistrategi" har regeringen fremlagt en energiplan, der blandt andet har som mål at fordoble andelen af vedvarende energi til mindst 30 pct. i 2025, øge energispareindsatsen til 1,25 pct. om året frem til 2025 samt at 10 pct. af transportsektorens brændstofforbrug i 2020 skal dækkes af vedvarende energi i form af biobrændstoffer. Målene skal nås gennem en omkostningseffektiv energipolitik, som understøtter fortsat velfærd, økonomisk vækst og danske virksomheders konkurrenceevne.

Region Nordjylland har en række virksomheder og institutioner, der på forskellige områder i samarbejde med nationale og internationale videninstitutioner arbejder med udvikling og anvendelse af forskellige former for vedvarende energi, der spænder fra biomasseområdet over vind- og vandenergi til brændselscelleteknologi og brintenergi. Parterne er enige om, at aktiviteterne i Region Nordjylland bør indrettes, så de både understøtter de nationale målsætninger og bidrager til realiseringen af den regionale vækststrategi.

Parterne er på den baggrund enige om at gøre en særlig indsats vedrørende energi, jf. boks 6.1.

Boks 6.1: Indsatsområder inden for energi

- **Samarbejde om fremme af vedvarende energi.** Parterne er enige om at fremme et godt samspil mellem den nationale og regionale indsats for fremme af vedvarende energi.
- **Samarbejde om fremme af miljø- og energiteknologi.** Parterne er enige om skabe gode rammer for et styrket samspil om fremme af miljø- og energieffektive teknologier.

7. Landdistrikterne og yderområder

Det skal være attraktivt at bo, leve og arbejde i alle egne af Danmark. Det gælder også i landdistrikter og yderområder. Mindst 35 pct. af strukturfondsmidlerne i social- og regionalfondsprogrammerne skal i perioden 2007-2013 under ét anvendes til gavn for yderområderne. Med Landdistriktsprogrammet ønsker regeringen at øge konkurrencekraften i jordbrugs-, skovbrugs- og fødevarersektoren, at forbedre levevilkårene og fremme et bredere erhvervsgrundlag i landdistrikterne samt at beskytte miljøet og naturen i landdistrikterne.

Vækstforum Nordjylland har i strategien "Vækst og Balance" særlig opmærksomhed på udviklingen i yderområderne, der udgør en stor del af regionens geografiske udstrækning, fordi erhvervsgrundlaget i yderområderne er mere sårbart end i andre dele af regionen.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål inden for landdistrikter og yderområder, jf. boks 7.1.

Boks 7.1: Mål om landdistrikter og yderområder i Region Nordjylland

- Mindst 63 pct. af Vækstforum Nordjyllands strukturfondsmidler skal i gennemsnit i perioden 2007-2013 komme regionens yderområder til gavn.

Parterne er på den baggrund enige om at gøre en særlig indsats vedrørende landdistrikter og yderområder, jf. boks 7.2.

Boks 7.2: Indsatsområder om landdistrikter og yderområder

- **Landdistriktsprogram 2007-13: Koordination med lokale aktionsgrupper.** Parterne er enige om at sikre en enstrengt erhvervsfremmeindsats, herunder koordination i forhold til udmøntningen af Landdistriktsprogrammet 2007-13. En del af Landdistriktsprogrammet (akse 3) skal udmøntes via Lokale Aktionsgrupper. For at sikre en enstrengt erhvervsfremmeindsats og sikre koordination mellem den regionale erhvervsudvikling og den lokale forankring på områder som erhvervsfremme, iværksætterindsats, bosætning og turisme er det besluttet, at:
  - Vækstforum kan lade sig repræsentere i de lokale aktionsgrupper (LAG).
  - Vækstforum skal godkende, at de lokale aktionsgruppers strategier er i overensstemmelse med den regionale erhvervsudviklingsstrategi udarbejdet af vækstforum.
  - Vækstforum kan komme med konkrete forslag til ændringer i større erhvervsrettede projekter med henblik på at sikre koordination og enstrengt i erhvervsindsatsen.
- **Udvikling af jordbrugs- og fødevarerektoren.** Parterne er enige om jordbrugs- og fødevarerektorens betydning i Nordjylland. Vækstforum får hjemmel til at indstille om projekter i landdistriktsprogrammets akse 1, som kan styrke konkurrenceevnen i jordbruget, fødevarerhvervet og gartnerisektoren. Vækstfora vil fx kunne indstille om større projekter inden for innovation og udvikling i forarbejdningssektoren for jordbrug, som har særlig betydning for den regionale erhvervsudvikling. Som supplement til initiativerne i Landdistriktsprogrammet vil Vækstforum Nordjylland gøre en særlig indsats for at skabe "Fyrtårne i fødevarerektoren" med henblik på at udnytte sektorens mangfoldighed til øget vækst.

Bilag 1: Initiativoversigt

I. Uddannelse og arbejdskraftudbud.

- 1. De erhvervsrettede ungdomsuddannelser styrkes:** Vækstforum vil bidrage til at understøtte allerede igangsatte og planlagte initiativer på uddannelsesområdet, herunder bl.a. etablering af mentorordninger, som vil bidrage til at gøre en særlig indsats for de af regionens unge, der er i risiko for at falde ud af uddannelsessystemet, fx indvandrere og unge med lav uddannelsesmotivation.
- 2. Omfanget af erhvervsrettede uddannelses tilbud øges.** Regeringen og Vækstforum vil opfordre de erhvervsrettede regionale uddannelsesinstitutioner til at indgå i en dialog om både eksisterende og nye uddannelses tilbud. Som udgangspunkt herfor vil Vækstforum i samarbejde med Det Regionale Beskæftigelsesråd og de erhvervsrettede uddannelsesinstitutioner analysere og kortlægge behovet for at styrke de regionale kompetencer i forhold til uddannelsesudbuddet og virksomhedernes efterspørgsel.
- 3. Flere unge med indvandrerbaggrund fuldfører en påbegyndt erhvervsuddannelse.** Med udgangspunkt i de gode erfaringer fra regeringens Task Force enhed vil parterne indlede et konkret samarbejde. Samarbejdet kan gennemføres i forhold til en række af de initiativer i forbindelse med velfærdsaftalen, som skal styrke de erhvervsrettede ungdomsuddannelser, herunder etableringen af mentorordninger, styrket praktikpladsopsøgende arbejde, hjælp til praktikpladssøgning eller anden hjælp, som unge med indvandrerbaggrund kan have særlig brug for.
- 4. Indsats for flere praktikpladser.** Regeringen og Vækstforum vil opfordre regionale uddannelsesinstitutioner og virksomheder til en større indsats for flere praktikpladser. Vækstforum vil på denne baggrund tage initiativ til at igangsætte projekter, der via samarbejde mellem erhvervsrettede og videregående uddannelsesinstitutioner og virksomheder sikrer, at flere studerende kommer i praktik i regionens virksomheder. Projekterne skal udvikles i et samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner og erhvervsliv.
- 5. Styrkelse af undervisnings- og videnmiljøer inden for de videregående uddannelser.** Der etableres en dialog mellem Vækstforum Nordjylland og uddannelsesinstitutionerne om behovet for og udviklingen af nye grunduddannelser, samt behovet for udvikling af tilbud om efter- og videreuddannelse rettet mod regionens særlige vækstpotentialer og efterspørgsel efter medarbejdere og kompetencer. Projektet kan eventuelt realiseres i sammenhæng med initiativet "Omfanget af de erhvervsrettede uddannelses tilbud øges". Samarbejdet med Vækstforum Nordjylland, herunder virksomheder og forsknings- og videninstitutioner i regionen kan være relevant i relation til institutionernes udviklingskontrakter. De uddannelsesinstitutioner, der udbyder professionsuddannelser i regionen (dvs. Aalborg Universitet), kan inddrages i samarbejdet. Vækstforum vil i tilknytning hertil gøre en særlig indsats for at få flere unge til at tage en videregående uddannelse med henblik på at understøtte den nationale målsætning herom.

6. Samarbejde om den regionale udmøntning af nationale uddannelsesindsatser.

Vækstforum inddrages som høringspart ved relevant ny lovgivning eller i forbindelse med væsentlige ændringer i den regionale uddannelsesstruktur. Vækstforum kan endvidere inddrages som samarbejdspart i forbindelse med styrkelsen af uddannelsesmiljøer, udvikling af nye uddannelser og videncenterfunktioner i regionen. Regeringen er endvidere interesseret i at modtage forslag fra Vækstforum til lovgivningsmæssige ændringer som kan være med til at styrke implementeringen af denne aftales mål. Endelig kan vækstforum i relation til erhvervsudviklingsstrategien bidrage med input til udviklingen af de regionale uddannelsestilbud.

7. Efter- og videreuddannelsestilbud til personer, som mangler grundlæggende færdigheder, eller som har behov for opkvalificering.

Regionens kompetenceniveau skal højnes gennem velfærdsaftalens målsætning om at styrke samarbejdet mellem AMU-systemet og den forberedende voksen- og efteruddannelsesindsats samt gennem en styrket vejlednings- og rådgivningsindsats overfor især små og mellemstore virksomheder. Vækstforum Nordjylland vil i den forbindelse målrette den regionale indsats mod målsætningerne for et markant løft i læse-, skrive- og regneindsatsen for voksne, flere voksenlærlinge samt en styrkelse af den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelse.

8. Samarbejde om erhvervs-, beskæftigelses- og uddannelsespolitikken.

Vækstforum vil samarbejde med Det Regionale Beskæftigelsesråd og uddannelsesinstitutioner i regionen om at kortlægge og følge virksomhedernes efterspørgsel efter arbejdskraft og efteruddannelse på kort og langt sigt, bl.a. under hensyntagen til at Region Nordjylland er en del af et større regionalt arbejdsmarked. Projektet kan eventuelt realiseres i sammenhæng med initiativet "Omfanget af de erhvervsrettede uddannelsestilbud øges".

9. Identifikation af barrierer i virksomheder for udvidelse af arbejdsstyrken og iværksættelse af relevant kompetenceudvikling. Som led i regeringens særlige indsats for Nordjylland (Nordjyllandspakken) har projektet "Virksomheder i Vækst" afdækket en række barrierer for udvidelse af arbejdsstyrken og kompetenceudvikling hos de deltagende virksomheder. Vækstforum vil fortsætte denne indsats for dels at afdække sådanne barrierer, dels at understøtte virksomhedernes arbejde med at overvinde barriererne.

10. Udvikling af lederuddannelse målrettet små- og mellemstore virksomheder.

Vækstforum vil sætte fokus på udvikling af lederuddannelse for SMV'er for at styrke vækst og innovation. Dette skal ske via større rammeprogramsaftalinger, fx struktureret som "Virksomheder i vækst".

11. Bedre vejledning og rådgivning til beskæftigede og virksomheder. En styrket vejledning og rådgivning til beskæftigede kan fremmes af samarbejde og netværk mellem uddannelsesinstitutionerne, beskæftigelsesregionen og med jobcentrene.

II. Bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder

12. Styrket kvalitets- og kompetenceløft i rådgivningsindsatsen: Med udgangspunkt i erfaringerne fra Virksomheder i Vækst og den hidtidige indsats i Nordjysk Iværksætter Netværk vil vækstforum tage initiativ til at gennemføre et kvalitets og kompetenceløft i rådgivningsindsatsen. Væksthuset vil være omdrejningspunktet for indsatsen, men også universitetet og de lokale erhvervsråd inddrages. Der benyttes nationale rådgivningsinstitutioner og private, hvor dette giver den bedste løsning.

Desuden skal Væksthus Nordjylland som led i sin resultatkontrakt med staten i 2007 bl.a. vejlede mindst 475 iværksættere og eksisterende virksomheder med vækstambitioner og indgå mindst 15 aftaler om samarbejde med helt eller delvist offentligt finansierede institutioner pr. 1. september 2007. Vækstforum for Region Nordjylland vil i dialog med væksthuset og regeringen udvikle og medfinansiere aktiviteter og tilbud til en specialiseret iværksætterindsats, jf. nedenfor.

13. Specialiserede rådgivningstilbud. Der etableres specialiserede rådgivningstilbud i Væksthus Nordjylland. Det drejer sig bl.a. om rådgivning vedrørende eksport og internationalisering, finansiering, design og patent- og varemærkebeskyttelse via henholdsvis Danmarks Eksportråd, Vækstfonden, Dansk Designcenter og Patent- og Varemærkestyrelsen, der skal være til rådighed for regionens nye og mindre virksomheder i væksthuset. Desuden vil væksthuset løbende få tilført viden fra statslige informationskilder om de nationale forsknings- og innovationsprogrammer med henblik på at kunne informere virksomhederne herom.

14. Styrket adgang til kapital. Vækstforum vil i samarbejde med Væksthuset øge virksomhedernes kendskab til og anvendelse af de eksisterende finansielle instrumenter, så flere virksomheder bliver opmærksomme på hvilke typer kapital, der passer til dem, og hvordan kapital bedst rejses. Vækstforum vil nedsætte en arbejdsgruppe med deltagelse af bl.a. finansielle aktører og det regionale væksthus, der skal komme med forslag hertil. Dette koordineres, med en mulig låneordning under strukturfondsmidlerne (Jeremie), hvis Jeremie instrumentet bliver realiseret.

15. Samarbejde om iværksætteri og ideudvikling i uddannelserne. Fremme af iværksætteri og ideudvikling i de regionale uddannelser kan fx udmøntes i forslag til fælles aktiviteter og udviklingsprojekter. Iværksætterakademiet IDEA's arbejde med at etablere regionale netværk med lokale uddannelsesinstitutioner styrkes. Vækstforum vil undersøge den bedste metode til at integrere iværksætteri og ideudvikling i de regionale uddannelser. Vækstforum ønsker en indsats, der både går i bredden (mange uddannelser) og i dybden (specialiserede uddannelser).

III. Innovation

16. Styrket samarbejde om innovation. Center for Innovation ved Aalborg Universitet etableres af Vækstforum med det formål at udnytte den styrkeposition universitet besidder inden for innovationsforskning og samarbejde med virksomheder i Region Nordjylland. Centeret vil gennem praksisrelaterede udviklingsprojekter understøtte innovation samt global og ny forretningsdannelse i Region Nordjyllands erhvervsliv. Centeret skal i løbet af 5 år udvikle et internationalt anerkendt Innovationscenter med en regional forankring. Vækstforum vil i forhold til Center for Innovation desuden, i samarbejde med lokale erhvervsfremmeaktører, etablere et rammeprogram for innovation i virksomheder, således at centeret kommer til at understøtte og have en tæt tilknytning til den udviklingsproces, der er igangsat med vækstpakke-projektet "Virksomheder i Vækst" – og andre lignende projekter – samt fortsætte det arbejde, der allerede er lavet omkring innovation i nordjyske klynger.

17. Brugerdreven innovation. Vækstforum Nordjylland indstiller mindst ét større projekt inden for rammerne af program for brugerdreven innovation, således at regionens virksomheder og offentlige institutioner bliver mere innovative, og at der udvikles nye og bedre produkter og serviceydelser på baggrund af en systematisk afdækning af kunders og brugeres behov.

18. Deltagelse i internationale forsknings- og teknologiudviklingsprogrammer. Vækstforum Nordjylland vil tage initiativ til at etablere et fælles regionalt samarbejde, som indsamler og formidler viden om internationale forskningsprogrammer og finansieringsmuligheder af relevans for regionens virksomheder og videninstitutioner. Parterne er enige om at etablere et samarbejde med Forsknings- og Innovationsstyrelsen, der har til opgave at formidle viden om EU's 7. rammeprogram, dog således at eksisterende regional viden og ekspertise inddrages.

19. Vækstforum som samarbejdspart. Regeringen vil inddrage Vækstforum hvor det har relevans for den regionale udvikling inden for innovation, vidensspredning og teknologi. Det kan være som høringspart fx i forbindelse med ny lovgivning eller ved den årlige opdatering af "InnovationDanmark 2007-2010", som er Rådet for Teknologi og Innovations handlingsplan til fremme af innovation og mere vidensspredning, og som implementerer dele af regeringens globaliseringsstrategi og forliget om globaliseringspuljen. Eller som samarbejdspart fx i udformningen af de regionale teknologicentre i regionen eller i arbejdet for at synliggøre forskningsinstitutionernes kompetencer over for specielt de mindre og mellemstore virksomheder. Der er enighed om, at Rådet for Teknologi og Innovation og vækstforum opretholder en aktiv dialog om indsatser med relevans for begge parter.

20. Offentlig-privat samarbejde. Vækstforum Nordjylland vil med de relevante regionale aktører drøfte - og hvor hensigtsmæssigt igangsætte initiativer - der kan styrke nytænkning og kvalitet, brugertilfredshed og effektiv opgaveløsning gennem et styrket

samarbejde, der samtidig kan gavne vækst og erhvervsudvikling.

21. Strategisk forskning. Staten har afsat 115 mio. kr. til strategisk forskning i fødevarer, sundhed og miljø, hvilket også vil kunne bidrage til at styrke rammebetingelserne for en række af de erhvervsområder, som Vækstforum Nordjylland har særlig fokus på i sin erhvervsudviklingsstrategi.

22. Fødevarer, byggeri, sundhed, IKT og oplevelseserhverv. Vækstforum Nordjylland vil gøre en særlig indsats for at styrke produktudvikling og produktion inden for de områder, hvor regionen har særlige forudsætninger for erhvervsudvikling. Regeringen understøtter i perioden 2007-2009 i samarbejde med vækstforum klyngerne sundhed, IKT og oplevelseserhverv i form af regionale teknologicentre. Vækstforum har en ambition om yderligere at styrke innovation inden for disse områder, hvor regionen har særlige forudsætninger for erhvervsudvikling, herunder med særlig fokus på øget anvendelse af IT-teknologi.

IV. Videnspredning

23. Styrket videnspredning mellem universiteter og erhvervsliv. Regeringen bifalder, at vækstforum etablerer en aftale med Ålborg Universitet vedrørende følgende aktiviteter:

- Matchmaking: Måltrettet kontakt med små og mellemstore virksomheder via regionale kontaktpersoner, som er certificeret af AAU.
- Etablering af flere praktikophold for højtuddannede i regionens virksomheder
- Videreudvikling af de hidtidige erfaringer med at få videnmedarbejdere ud i virksomhederne blandt andet gennem en styrkelse og større udbredelse og anvendelse af ordningen "Regionale videnpiloter", der administreres af Rådet for Teknologi og Innovation efter først til mølle princippet
- Etablering af ErhvervsPhD-forløb, der administreres af Rådet for Teknologi og Innovation, idet udvælgelse sker efter konkurrence- og kvalitetsprincippet.
- Netværk: Etablering og drift af forskellige former for netværk. Netværkene skaber ny viden, dialog og samarbejde og afdækker forretningsmuligheder
- Studenterprojekter: Måltrettet indsats for at få flere studenterprojekter i små og mellemstore virksomheder:
- Praktikpladser: Forøge antallet og sikre et værdifuldt udbytte af praktikken for både virksomheder og studerende
- Iværksætteri: Give studerende og kandidater viden og værktøjer til at opstarte egen vidensintensiv virksomhed. Sikre kontakt til eksisterende virksomheder via mentorordning
- Commercialisering: Forretningsideer fra universitetet bringes ud i virksomheder, for at blive videreudviklet og kommercialiseret
- Karriererådgivning: Give studerende og kandidater viden om karrieremuligheder i hele regionen og støtte deres jobsøgning

- Professionelle Services: Øget adgang til laboratorier på universitetet. Bedre mulighed for at bruge forskere som konsulenter
- Fastholdelse af arbejdskraft: Skabe øget viden blandt studerende om jobmuligheder i regionen og øget virksomhedernes viden om kandidaternes kompetencer
- Efteruddannelse: Sikre fagligt målrettet og relevant efteruddannelse for højtuddannede
- Uddannelse: Sikre uddannelser rettet mod erhvervslivet i samarbejde med andre uddannelsesinstitutioner og skabe sammenhæng mellem forskellige uddannelses niveauer (merit).

Videnskabsministeriet vil i samarbejde med regionale aktører gennemføre en målrettet og styrket markedsføring af initiativer for at gøre virksomheder, forskerstuderende og universiteter opmærksom på initiativets muligheder.

24. Akademikersatsning: Vækstforum vil sikre, at regionens mindre og mellemstore virksomheder kan styrke væksten gennem øget brug af højtuddannet arbejdskraft. Der skal gennemføres en samlet og koordineret nordjysk akademikersatsning med to elementer. Dels en indsats for at få flere unge til at tage en lang videregående uddannelse, dels for at få flere uddannede akademikere ind i de mindre og mellemstore virksomheder. Akademikersatsningen skal bygge videre på erfaringer med tidligere initiativer, idet der tages højde for yderområder og brobygning til universitetet.

V. Markedsføring af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme

25. Tiltrækning af udenlandske virksomheder. Det undersøges, om den vestdanske investeringsfremmeindsats kan konsolideres i Foreningen Vestdansk Investeringsfremme som et fælles projekt mellem de vestdanske regioner. Endvidere undersøges muligheden for, at der indgås en samarbejdsaftale mellem Foreningen/regionerne og Invest in Denmark med henblik på at sikre en arbejdsdeling, hvor man regionalt forestår modtageapparatet i Danmark, mens Invest in Denmark forestår marketing og salgsarbejdet i regi af Invest in Denmarks globale netværk. Der lægges op til en flerårig finansierings- og samarbejdsaftale.

26. Styrkelse af Danmark som turistmål og konferencevært. Parterne udarbejder en fælles strategi og en klar ansvarsfordeling i forhold til markedsføring, destinationsudvikling, kompetenceudvikling samt service- og information.

VisitDenmark vil i samarbejde med VisitNordjylland forestå en analyse af turismens økonomi og potentialer i regionen samt lede udviklingen af det nationale helårsdestinationsprojekt og de nationale oplevelsestemaer.

Vækstforum vil i samarbejde med regionens kommuner og det regionale turismefrem-

mesystem indstille og bakke op omkring et antal helårsdestinationer i regionen samt træffe beslutning om, hvilke regionale oplevelsestemaer fokus skal rettes mod.

Vækstforum vil, via sit engagement i det regionale turismeudviklingsselskab VisitNordjylland, i samarbejde med VisitDenmark brande regionen i internationale markedsføringsaktiviteter, hvor der især fokuseres på sæsonforlængelse og helårsaktiviteter i kystferieturismen.

Vækstforum vil i samarbejde med VisitNordjylland gøre en specifik indsats for at øge værtskabskompetenceniveauet i turisterhvervet i forbindelse med sin generelle indsats for at opkvalificere og tiltrække arbejdskraft.

27. Kultur- og oplevelsesøkonomi.

Vækstforum vil i forbindelse med vurdering af regionale projekter, der bl.a. tager afsæt i aktiviteterne i det regionale teknologicenter inden for oplevelsesøkonomi, overveje følgende:

- En generel og unik portal for brugertilpasset og personaliseret planlægning af feriepakker og fritidstilbud i Region Nordjylland (som det første sted i Danmark) er gennemført
- Et antal nye regionale oplevelsesnetværk og –alliancer til styrkelse af udviklingen af de regionale klynger inden for oplevelseserhvervene
- Konkrete oplevelsesprodukter og -tilbud med inddragelse af nye teknologier som Podcast, mobiltelefoni, lokationsbaserede tjenester, GPS, trådløse netværk og hotspots, VR og AR, 3Dlyd.

Vækstforum Nordjylland vil ligeledes bakke op om initiativer omkring oplevelsesøkonomien, der indgår i kulturaftalen mellem staten og Nordjylland.

VI. Energi

28. Samarbejde om fremme af vedvarende energi. Vækstforum Nordjylland vil arbejde for at etablere et testcenter for afprøvning af store havvindmøller, understøtte udviklingen af brændselscellesystemer og anvendelse af bølger og biomasse til forskellige energiformål. Indsatsen skal ses i sammenhæng med Forsøgsmøllerrapporten fra Transportministeriet og Miljøministeriet, som specielt udpeger områder i Frederikshavn og Ålborg. Vækstforum vil desuden nedsætte en arbejdsgruppe med deltagelse af virksomheder, viden- og uddannelsesinstitutioner med henblik på at afdække potentialet i erhvervsområderne. Vækstforum Nordjylland vil senest i 2010 igangsætte et demonstrationsprojekt for vindmøller. Regeringen har igangsat en række initiativer på energiområdet, der kan støtte op om regionens udvikling, jf. pkt. 29

29. Samarbejde om fremme af miljø- og energiteknologi.

Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram. Den offentligt finansierede

indsats for forskning, udvikling og demonstration af energiteknologi øges, så den fra 2010 udgør 1 mia. kr. årligt. Som led i energistrategien etableres et nyt Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram (EUDP). Parterne er enige om, at vækstforum indleder en dialog med EUDP-sekretariatet om samarbejdsfladerne for fremme og forankring af energiteknologiske udviklings- og demonstrationsaktiviteter i virksomheder. EUDP forventes etableret i begyndelsen af efteråret 2007.

Miljø- og Energiteknologi. For at fremme udvikling af miljø- og energieffektiv teknologi har regeringen taget initiativ til at etablere „partnerskaber for innovation“. Hvor vækstforums erhvervsudviklingsstrategi peger på erhvervsudviklingsområder, der også er omfattet af de etablerede miljø- og energiteknologiske partnerskaber og andre fremtidige partnerskaber for innovation, vil parterne afklare mulige samarbejdsaktiviteter, herunder eventuel medfinansiering fra vækstforum.

VII. Landdistrikterne og yderområder

30. Udvikling af jordbrugs- og fødevarersektoren. Parterne er enige om, at vækstforum som supplement til mulighederne i Landdistriktsprogrammet gør en særlig indsats for at skabe ”Fyrtårne i fødevarersektoren” med henblik på at udnytte sektorens mangfoldighed til øget vækst. Dette vil blive tilrettelagt på en sådan måde, at både erhvervslivet på den ene side og offentlige myndigheder og institutioner på den anden side inddrages og bidrager til initiativets koordinering og realisering.

Regeringen og Vækstforum for Region Midtjylland

JUNI 2007

Danmark skal være blandt de lande i verden, hvor det er bedst at bo, leve og arbejde – også om 10 og om 20 år. Regeringen har på denne baggrund iværksat en globaliseringsstrategi. Strategien skal fremtidssikre det danske samfund baseret på en stærk konkurrencekraft og en stærk sammenhængskraft.

Strategien har som mål at bidrage til:

- Uddannelser i verdensklasse,
- Danmark som førende iværksættersamfund,
- Danmark som førende innovativt samfund,
- Danmark som førende vidensamfund,

således, at Danmark i 2015 er verdens mest konkurrencedygtige samfund.

Det er vigtigt, at strategien udfoldes således, at der skabes vækst i alle dele af landet. Derfor skal strategien gennemføres i tæt sammenhæng med den regionale indsats for vækst og erhvervsudvikling, der forestås af Vækstforum Midtjylland og under hensyntagen til regionens særlige muligheder og udfordringer. Derved kan regionens erhvervsudviklingsstrategi og globaliseringsstrategien komplementere hinanden således, at der skabes grundlag for en solid vækst og fremgang i regionen i de kommende år. Regeringen og Vækstforum for Region Midtjylland er enige om, at en gensidigt forpligtende partnerskabsaftale er af afgørende betydning for at sikre en god sammenhæng mellem globaliseringsstrategien og Vækstforums erhvervsudviklingsstrategi og handlingsplan.

Denne partnerskabsaftale skal bidrage til at bygge bro mellem globaliseringsstrategien og den regionale erhvervsudviklingsstrategi "Fornyelse og vækst i en international region", som vækstforum har fastlagt. I den regionale strategi er der fokus på Region Midtjyllands ambition som en international vækstregion i Europa, hvor globale muligheder udnyttes til gavn for borgere og virksomheder. Vækstforum vurderer, at konkurrencekraften er af afgørende betydning for fornyelse og vækst i Region Midtjylland, og vil derfor målrette sin indsats i blandt andet megasatsninger inden for Energi og miljø, Sundhed og Fødevarer. Samtidig vil vækstforum styrke sammenhængs- og konkurrencekraften fra kyst til kyst i regionen, hvor der er forskelle på fx befolkningstilvækst, indkomst- og uddannelsesniveaue, gennem en differentieret indsats m.h.p. øget kompetenceudvikling.

Der er i de følgende afsnit angivet de mål og indsatsområder, som regeringen og Vækstforum Midtjylland er enige om. Der er endvidere i bilag 1 givet en oversigt over de initiativer, der kan arbejdes med, som led i at nå de mål, der er fastlagt i partnerskabsaftalen. Parterne vil som led heri lægge vægt på at globaliseringsstrategiens initiativer og vækstforums initiativer kan understøtte hinanden.

Partnerskabsaftalen indgås inden for eksisterende økonomiske rammer og gælder for perioden 2007-2009. Regeringen og Vækstforum Midtjylland er enige om løbende at følge implementeringen af partnerskabsaftalen og årligt at drøfte behovet for justeringer.

1. Uddannelse og arbejdskraftudbud

Mindst 85 pct. af alle unge i Danmark skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2010 og mindst 95 pct. i 2015. Mindst 50 pct. af de unge skal tage en videregående uddannelse i 2015 samtidig med, at færdiggørelsesalderen reduceres. Samtidig er der et generelt behov for at øge arbejdsstyrken og dens kompetenceniveau. Den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelsesaktivitet skal styrkes, flere skal gennemgå forberedende voksenundervisning - fra i dag ca. 23.000 årligt til ca. 40.000 årligt i 2010 - og der skal gøres en særlig indsats for at øge erhvervsfrekvensen fra udsatte grupper.

I Region Midtjylland har knap 81 pct. af de 25-29 årige en ungdomsuddannelse mod landsgennemsnittets knap 80 pct., og ca. 28 pct. af de beskæftigede har en videregående uddannelse mod ca. 29 pct. på landsplan. Samtidig er der relativt mange videregående uddannelsespladser især i den østlige del af regionen.

Som i resten af landet er der en udfordring i at skabe flere praktikpladser, samt at sikre, at især færre unge med indvandrerbaggrund falder fra en påbegyndt uddannelse. Næsten en tredjedel af arbejdsstyrken i regionen har ingen erhvervskompetencegivende uddannelse. Ledigheden i Region Midtjylland var i 2006 under landsgennemsnittet.

Region Midtjylland har samtidig en relativt stor andel ufaglærte i beskæftigelse, der kan videreuddannes til et højere niveau. Øget efteruddannelsesaktivitet, som også tager højde for realkompetencer, er således også en særlig udfordring, som skal iagttages i forbindelse med den regionale indsats for at øge regionens kompetenceniveau og styrke arbejdskraftudbuddet.

Vækstforums indsats tager således udgangspunkt i, at uddannelses- og kompetenceniveauet i regionen generelt skal øges markant, så både arbejdskraftens og virksomhedernes konkurrence- og omstillingsevne styrkes. Det skal ske i et tæt samspil mellem erhvervs-, beskæftigelses- og uddannelsespolitikken, hvorfor vækstforum vil etablere et tæt samarbejde om udførelsen af de konkrete initiativer mellem de forskellige politiske aktører på de respektive områder og sådan at der sikres en relevant indsats i de enkelte områder af regionen.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål vedr. uddannelse og arbejdskraftudbud, jf. boks 1.1.

Boks 1.1: Mål for uddannelse og arbejdskraftudbud i Region Midtjylland

- Flere unge skal have en ungdomsuddannelse. Mindst 95 pct. af alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2015.
- Flere unge fra regionen skal tage en videregående uddannelse og således bidrage til at den nationale målsætning om at mindst 50 pct. af en ungdomsårgang i 2015 tager en videregående uddannelse nås.
- Voksen og efteruddannelsesindsatsen skal styrkes for at øge kompetencerne på arbejdsmarkedet. Antallet der deltager i forberedende voksenundervisning i regionen skal øges.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats for uddannelse og arbejdskraftudbud, jf. boks 1.2.

Boks 1.2: Indsatsområder vedr. uddannelse og arbejdskraftudbud i Region Midtjylland

- **De erhvervsrettede ungdomsuddannelser styrkes.** Parterne er enige om at fremme et godt samspil mellem uddannelsesinstitutioner, virksomheder og kommuner i regionen med henblik på at gøre uddannelserne mere attraktive for de unge, mindske frafaldet og generelt styrke uddannelseskulturen. Parterne er endvidere enige om at etablere en dialog om institutions- og udbudsstrukturen for erhvervsrettede ungdomsuddannelser i regionen i forhold til de konstaterede uddannelsesbehov, herunder også i forhold til uddannelsesbehov i regionens yderområder.
- **Omfanget af erhvervsrettede uddannelses tilbud øges.** Parterne er enige om, at en dialog mellem vækstforum og de regionale uddannelsesinstitutioner kan styrke udbuddet af nye uddannelses tilbud, der matcher det regionale erhvervslivs efterspørgsel efter kompetencer. Regeringen vil opfordre de regionale uddannelsesinstitutioner til at tage initiativ til en sådan dialog.
- **Flere unge med indvandrerbaggrund fuldfører en påbegyndt erhvervsuddannelse.** Parterne er enige om en styrket indsats for, at flere unge med indvandrerbaggrund skal fuldføre en påbegyndt erhvervsuddannelse.
- **Indsats for flere praktikpladser.** Parterne er enige om at understøtte målsætningen om at øge antallet af praktikpladser samt fremme kvaliteten i praktikforløbene.
- **Styrkelse af undervisnings- og videnmiljøer inden for de videregående uddannelser.** Parterne er enige om at undersøge muligheden for at samarbejde om at styrke de videregående uddannelses tilbud og de professionsrettede videregående uddannelser i regionen, herunder medvirke til en øget internationalisering af uddannelserne.
- **Samarbejde om den regionale udmøntning af nationale uddannelsesindsatser, herunder efter- og videreuddannelse.** Regeringen vil inddrage vækstforum som hørings- og samarbejdspart i forbindelse med udmøntningen af nationale uddannelsesindsatser, der har strategisk betydning for den erhvervsmæssige udvikling i Midtjylland.
- **Efter- og videreuddannelses tilbud til personer, som mangler grundlæggende færdigheder, eller som har behov for opkvalificering.** Parterne er enige om at højne regionens kompetenceniveau gennem en styrket voksen- og efteruddannelsesindsats.
- **Samarbejde om erhvervs-, beskæftigelses- og uddannelsespolitikken.** Parterne er enige om at samarbejde om overvågning og analyse af det regionale arbejdsmarked og de regionale vækstvilkår, således at initiativer baseres på et veldokumenteret grundlag om såvel udbuds- som efterspørgselsiden. Parterne vil desuden inddrage blandt andet beskæftigelsesmæssige hensyn i forbindelse med udmøntningen af strukturfondsmidlerne.

2. Bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder

Iværksættere spiller en vigtig rolle for dynamikken og væksten i økonomien. Derfor skal Danmark fortsat være blandt de europæiske lande, hvor der hvert år etableres flest nye virksomheder med vækstpotentiale, ligesom Danmark inden 2015 skal være blandt de lande, hvor der er flest vækstiværksættere.

I Region Midtjylland er etableringsraten for iværksættere under landsgennemsnittet og i forhold til de øvrige regioner overvejer færre at starte selvstændig virksomhed, ligesom 3,3 pct. af iværksætterne udvikler sig i til vækstiværksættere i forhold til landsgennemsnittet på ca. 3,6 pct. Region Midtjylland har i lighed med de øvrige regioner en udfordring i at sikre, at flere virksomheder hurtigere kommer ind i et vækstforløb, for at Danmark kan komme på niveau med de bedste lande.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder, jf. boks 2.1.

Boks 2.1: Mål for bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder for Region Midtjylland

- Der skal etableres flere nye virksomheder med vækstpotentiale i Region Midtjylland, således at regionen bidrager til at nå den nationale målsætning om, at Danmark fortsat er blandt de europæiske lande, hvor der hvert år etableres flest nye virksomheder. Det er Vækstforum Midtjyllands ambition, at overlevelsesraten for nyetablerede virksomheder øges fra 82 pct. til 90 pct. i 2015.
- Andelen af vækstiværksættere skal mindst fordobles inden 2015.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats på området vedr. bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder, jf. boks 2.2.

Boks 2.2: Indsatsområder vedr. bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder i Region Midtjylland

- **Styrket kvalitets- og kompetenceløft i rådgivningsindsatsen.** Parterne er enige om en styrket indsats, der med Væksthus Midtjylland som omdrejningspunkt skal forbedre rådgivningsindsatsen for nye og mindre virksomheder og sikre, at flere virksomheder kommer ind i et vækstforløb.
- **Specialiserede rådgivningstilbud.** Parterne er enige om at etablere specialiserede rådgivningstilbud i regi af Væksthus Midtjylland.
- **Styrket adgang til kapital.** Parterne er enige om at medvirke til at sikre, at virksomheder, herunder særligt SMV'er, får styrket adgang til risikovillig kapital og viden om relevante muligheder for finansiering.
- **Samarbejde om iværksætteri og idéudvikling i uddannelserne.** Parterne er enige om, at Vækstforum Midtjylland og Selvstændighedsfonden i samarbejde skal fremme iværksætteri og idéudvikling i de regionale uddannelser. Parterne er samtidig enige om at styrke Iværksætterakademiet IDEA's arbejde med at etablere regionale netværk med lokale uddannelsesinstitutioner.

3. Innovation

Danske virksomheder og offentlige institutioner skal være blandt de mest innovative i verden. Det skal ske gennem en styrket konkurrence og større åbenhed i økonomien. Samtidig skal samarbejdet mellem virksomheder og videninstitutioner, offentlige myndigheder, kunder og leverandører styrkes, herunder gennem større fokus på brugerdriven innovation.

Endvidere skal flere virksomheder deltage i forsknings- og teknologiprogrammer.

I Region Midtjylland ligger andelen af virksomheder, der er innovative på ca. 45 pct., hvilket er over landsgennemsnittet på ca. 40 pct. og en smule under niveauet for de bedste lande (ca. 47 pct.).

Virksomhederne i Region Midtjylland anvender hvad der svarer til 3,2 pct. af regionens BNP på innovation, hvilket er på niveau med landsgennemsnittet. Der er dog fortsat et behov for at gøre en indsats i forhold til at midtjyske virksomheder bliver mere innovative.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for innovation, jf. boks 3.1.

Boks 3.1: Mål for innovation i Region Midtjylland

- Andelen af regionens virksomheder, der er innovative, skal øges.
- Region Midtjyllands virksomheders anvendelse af midler til innovation skal udgøre en stigende andel af regionens BNP.
- Flere virksomheder og/eller offentlige institutioner udvikler nye produkter, serviceydelser, processer og forretningskoncepter.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats til fremme af innovation, jf. boks 3.2.

Boks 3.2: Indsatsområder til fremme af innovation

- **Styrket samarbejde om innovation.** Parterne er enige om betydningen af at videreudvikle samarbejde om innovation.
- **Brugerdreven innovation.** Parterne er enige om at styrke indsatsen for brugerdreven innovation og vækstforum kan som led heri indstille mindst ét større projekt inden for rammerne af program for brugerdreven innovation. Vækstforum ønsker, at der sættes særligt fokus på brugerdreven innovation inden for handicapteknologi.
- **Vækstforum som samarbejdspart.** Vækstforum inddrages, hvor det har relevans for den regionale udvikling inden for innovation, vidensspredning og teknologi.
- **Strategisk forskning.** Parterne er enige om betydningen af strategisk forskning i fødevarer, sundhed og miljø.
- **Fødevarer.** Parterne er enige om i fællesskab at styrke værdikædesamarbejdet inden for fødevarerområdet.

4. Videnspredning

Danmark skal være blandt de lande i verden, hvor de private virksomheder forsker mest og er blandt de bedste til at omsætte nye forskningsresultater og viden fra forsknings- og uddannelsesinstitutioner til nye teknologier, processer, varer og tjenester.

Samtidig skal videnformidling og erhvervslivets samarbejde med universiteter og forskningsinstitutioner styrkes, der skal flere højtuddannede ud i erhvervslivet og antallet af ErhvervsPhD'ere skal øges.

Samarbejdet mellem midtjyske virksomheder og forsknings- og videninstitutioner skal styrkes. Andelen af de ansatte i den private sektor i Region Midtjylland, der har en lang videregående uddannelse, er 4,2 pct., hvilket er lavere end landsgennemsnittet på 5,5 pct. Der var i 2006 12 ErhvervsPhD-projekter i Region Midtjylland ud af 84 på landsplan, hvilket er forholdsvis få, når regionens størrelse tages i betragtning. Der er således en udfordring i at sikre, at ny forskning og viden spredes og anvendes i det midtjyske erhvervsliv.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for videnspredning, jf. boks 4.1.

Boks 4.1: Mål for videnspredning i Region Midtjylland

- Andelen af de ansatte i den private sektor i Region Midtjylland, der har en lang videregående uddannelse, øges yderligere
- Virksomheder og universiteter samarbejder om i perioden 2007-10 at igangsætte i alt omkring 80-90 nye ErhvervsPhD-projekter i regionen.
- De regionale innovationsagenter skal i perioden 2007-09 opsøge mindst 250 virksomheder, der i dag ikke er brugere af det nationale viden- og innovationssystem.
- Virksomhederne i regionen ansætter mindst 70 videnpiloter i perioden 2007-2010.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats vedr. videnspredning, jf. boks 4.2.

Boks 4.2: Indsatsområder vedrørende videnspredning

- **Styrket videnspredning mellem universiteter og erhvervsliv.** Parterne er enige om betydningen af at styrke samarbejdet om videnspredning mellem universiteter og det regionale erhvervsliv. Parterne er desuden enige om, at der er behov for en løbende dialog mellem universiteter og vækstforum om, hvordan der skabes de bedst mulige rammer for videnformidling og samarbejde mellem universiteter og det regionale erhvervsliv. Regeringen vil opfordre universiteterne til at tage initiativ til en sådan dialog.
- **Regionale innovationsagenter.** Parterne er enige om, at der er behov for styrke rammerne for innovation i de nye og mindre virksomheder, fx gennem regionale innovationsagenter.
- **Ledelsesudvikling.** Vækstforum vil arbejde for, at der skabes bedre rammer for ledelsesudvikling.

5. Markedsføring af Danmark og tiltrækning af investeringer og turisme

I 2015 skal kendskabet til Danmarks styrker og kompetencer være i top 10 blandt OECD-landene og de nye vækstlande. Udlandets kendskab til Danmarks kreative kompetencer og Danmark som uddannelsesland skal øges.

Danmark skal tiltrække flere udenlandske investeringer.

Samtidig skal Danmarks synlighed som turismål og konferencevært øges. Som pejlemærke bør Danmarks tiltrækning af turister i 2015 mindst være på niveau med de bedste nordeuropæiske lande.

Region Midtjylland spænder over et meget forskelligartet turismeprodukt, og den store udfordring er at finde en balanceret udvikling af turismen i regionen. Hvert enkel turistdestination har sine udfordringer, og specielt vestkystturismens tilbagegang bør være i fokus de kommende år gennem udvikling af helårsoplevelser.

Regionen har igennem de senere år haft mange innovative tiltag specielt centreret omkring eventudvikling (f.eks. Horsens) og attraktionsudvikling (f.eks. Djursland).

Oplevelsesøkonomien i Region Midtjylland er i kraftig vækst. Regionen har oplevet en stigning på 14 procent i beskæftigelsen inden for oplevelseserhvervene de seneste år. Udfordringen er at få forankret tiltagene og få spredt effekten på større områder og over hele året. Endelig bør Århus i højere grad indfri sit potentiale som citybreak og erhvervsturismdestination.

Et væsentligt element i markedsføringen af Region Midtjylland og særligt Århus, (Herning og Horsens) er at tiltrække store begivenheder – der i sig selv bidrager til at markedsføre og synliggøre regionen.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for markedsføringen af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme, jf. boks 5.1.

Boks 5.1: Mål for markedsføring for Region Midtjylland

- Der skal tiltrækkes/fastholdes flere videntunge arbejdspladser i Danmark, herunder også i Region Midtjylland. Det er vækstforums ambition, at der inden for det tværregionale vstdanske samarbejde tiltrækkes/fastholdes 150 jobs årligt.
- Region Midtjyllands synlighed som helårsdestination skal styrkes. I 2010 er antallet af kystferieovernatningerne såvel i som udenfor højsæsonen øget, og antallet af helårsarbejdspladser inden for turismen er steget.
- Væksten i antallet af overnatninger i Århus skal i perioden frem til 2010 være på niveau med væksten i sammenlignelige byer i Nordeuropa.

Parterne er på den baggrund enige om at gøre en særlig indsats vedrørende markedsføringen af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme, jf. boks 5.2.

Boks 5.2: Indsatsområder til styrkelse af turismeindsatsen og markedsføringen af Danmark

- **Tiltrækning af udenlandske virksomheder.** Parterne er enige om at undersøge mulighederne for at fortsætte samarbejdet mellem Invest in Denmark og de vestdanske regioner om at tiltrække udenlandske virksomheder og kapital.
- **Styrkelse af Danmark som turistmål og konferencevært.** Parterne er enige om at styrke effekten af turismefremmeindsatsen gennem en fælles strategi og en klar ansvarsfordeling i forhold til markedsføring, destinationsudvikling, kompetenceudvikling samt service- og information. Parterne er desuden enige om, at afholdelsen af store begivenheder har stor betydning for markedsføringen af Danmark.
- **Kultur- og oplevelsesøkonomi.** Regeringen og vækstforum er enige om, at der er behov for at styrke de erhvervmæssige potentialer i kultur- og oplevelsesøkonomien.

6. Energi og miljø

Med "En visionær dansk energistrategi" har regeringen fremlagt en energiplan, der blandt andet har som mål at fordoble andelen af vedvarende energi til mindst 30 pct. i 2025, øge energispareindsatsen til 1,25 pct. om året frem til 2025 samt at 10 pct. af transportsektorens brændstofforbrug i 2020 skal dækkes af vedvarende energi i form af biobrændstoffer. Målene skal nås gennem en omkostningseffektiv energipolitik, som understøtter fortsat velfærd, økonomisk vækst og danske virksomheders konkurrenceevne.

Med en produktion af vedvarende energi på 22 pct. af det samlede regionale forbrug i 2005, ligger Region Midtjylland allerede i dag over EU-målsætningen for år 2020 og godt på vej mod det nationale mål for 2025. Region Midtjylland har en række virksomheder, der er specialiserede og har stærke kompetencer inden for energi- og miljøområdet. Regionen har særlige styrkepositioner indenfor vindmølleindustrien og på biomasseområdet. Det ønsker vækstforum at udnytte til gavn for vækst og miljø i regionen, idet ambitionen er at være foregangsregion inden for miljø- og energiteknologi og ved at understøtte de nationale målsætninger gennem mål, der er højere end de nationale mål.

Parterne er på den baggrund enige om at gøre en særlig indsats vedrørende energi og miljø, jf. boks 6.1.

Boks 6.1: Indsatsområder inden for energi og miljø

- **Samarbejde om fremme af vedvarende energi.** Parterne er enige om at fremme et godt samspil mellem den nationale og regionale indsats for fremme af vedvarende energi.
- **Samarbejde om fremme af miljø- og energiteknologi.** Parterne er enige om skabe gode rammer for et styrket samspil om fremme af miljø- og energieffektive teknologier.
- **FN's klimakonference.** Parterne er enige om, at Region Midtjylland - ligesom andre interesserede regioner - vil blive inddraget i forberedelserne af erhvervsaktiviteterne frem mod FN's klimakonference i 2009.
- **Forskning.** Parterne er enige om, at der er behov for at styrke forskningen i vedvarende energi.
- **Certificering af miljøeffektive landbrugsteknologier.** Parterne er enige om behovet for at fremme miljøeffektiv teknologi inden for landbrugssektoren. Skov- og Naturstyrelsen planlægger at etablere en certificeringsordning indenfor miljøeffektiv landbrugsteknologi. Ordningen vil blive konkurrenceudsat i overensstemmelse med udbudsreglerne. Et konsortium bestående af Århus Universitet, Agro Tech og Teknologisk Institut vil - på lige fod med andre konsortier/ aktører - kunne deltage i konkurrencen om at etablere og drive certificeringsordningen. Region Midtjylland har i sin megasatsning en række elementer som vil understøtte virksomhedernes efterspørgsel af denne ydelse.
- **Testområde.** Parterne er enige om at arbejde for, at der kan etableres testområde for store vindmøller i Region Midtjylland, idet det nuværende anlæg ved Høvsøre ikke længere kan dække industriens behov for testkapacitet.

7. Landdistrikterne og yderområder

Der skal være attraktivt at bo, leve og arbejde i alle egne af Danmark. Det gælder også i landdistrikter og yderområder. Mindst 35 pct. af strukturfondsmidlerne i social- og regionalfondsprogrammerne skal i perioden 2007-2013 under ét anvendes til gavn for yderområderne. Med Landdistriktsprogrammet ønsker regeringen at øge konkurrencekraften i jordbrugs-, skovbrugs- og fødevarerektoren, at forbedre levevilkårene og fremme et bredere erhvervsgrundlag i landdistrikterne samt at beskytte miljøet og naturen i landdistrikterne.

Region Midtjylland har både land, by og yderområder. Der er således en udfordring i at sikre, at der er attraktivt at bo, leve og arbejde i hele regionen.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål inden for landdistrikter og yderområder, jf. boks 7.1.

Boks 7.1: Mål om landdistrikter og yderområder i Region Midtjylland

- Mindst 20 pct. af Vækstforum Midtjyllands strukturfondsmidler skal i gennemsnit i perioden 2007-2013 komme regionens yderområder til gavn.

Parterne er på den baggrund enige om at gøre en særlig indsats vedrørende landdistrikter og yderområder, jf. boks 7.2.

Boks 7.2: Indsatsområder om landdistrikter og yderområder

- **Landdistriktsprogram 2007-13:** Koordination med lokale aktionsgrupper. Parterne er enige om at sikre en enstrenget erhvervsfremmeindsats og herunder koordination i forhold til udmøntningen af Landdistriktsprogrammet 2007-13. En del af Landdistriktsprogrammet (akse 3) skal udmøntes via Lokale Aktionsgrupper. For at sikre en enstrenget erhvervsfremmeindsats og sikre koordination mellem den regionale erhvervsudvikling og den lokale forankring på områder som erhvervsfremme, iværksætterindsats, bosætning og turisme er det besluttet, at:
  - Vækstforum kan lade sig repræsentere i de lokale aktionsgrupper (LAG).
  - Vækstforum skal godkende, at de lokale aktionsgruppers strategier er i overensstemmelse med den regionale erhvervsudviklingsstrategi udarbejdet af vækstforum.
  - Vækstforum kan komme med konkrete forslag til ændringer i større erhvervsrettede projekter med henblik på at sikre koordination og enstrenghed i erhvervsindsatsen.
- **Udvikling af jordbrugs- og fødevarerektoren.** Parterne er enige om jordbrugs- og fødevarerektorens betydning i Midtjylland. Vækstforum får hjemmel til at indstille om projekter i landdistriktsprogrammets akse 1, som kan styrke konkurrenceevnen i jordbruget, fødevarerhvervet og gartnerisektoren. Vækstforum vil fx kunne indstille om større projekter inden for innovation og udvikling i forarbejdningssektoren for jordbrug, som har særlig betydning for den regionale erhvervsudvikling.
- **Landsbyernes rolle.** Parterne er enige om, at der er behov for at belyse landsbyernes udvikling og rolle.

Bilag 1: Initiativoversigt

I. Uddannelse og arbejdskraftudbud.

1. De erhvervsrettede ungdomsuddannelser styrkes: Vækstforum vil bidrage til at understøtte allerede igangsatte og planlagte initiativer på uddannelsesområdet, herunder bl.a. etablering af mentorordninger, som vil bidrage til at gøre en særlig indsats for de af regionens unge, der er i risiko for at falde ud af uddannelsessystemet, fx indvandrere og unge med lav uddannelsesmotivation.

2. Omfanget af erhvervsrettede uddannelses tilbud øges. Vækstforum vil i samarbejde med det regionale beskæftigelsesråd og regeringen kortlægge behovet for at styrke de regionale kompetencer i forhold til uddannelsesudbuddet og virksomhedernes efterspørgsel. Som opfølgning herpå vil vækstforum igangsætte udviklingsprojekter, der kan understøtte udviklingen af nye uddannelses tilbud målrettet regionens erhvervsmæssige behov, fx i tilknytning til de erhvervsrettede uddannelsesinstitutioner samt de nye professionshøjskoler.

3. Flere unge med indvandrerbaggrund fuldfører en påbegyndt erhvervsuddannelse. Med udgangspunkt i de gode erfaringer fra regeringens Task Force enhed vil partnerne indlede et konkret samarbejde. Samarbejdet kan gennemføres i forhold til en række af de initiativer i forbindelse med velfærdsaftalen, som skal styrke de erhvervsrettede ungdomsuddannelser, herunder etableringen af mentorordninger, styrket praktikpladsopsøgende arbejde, hjælp til praktikpladssøgning eller anden hjælp, som unge med indvandrerbaggrund kan have særlig brug for.

4. Indsats for flere praktikpladser. Vækstforum vil tage initiativ til at igangsætte projekter, der via samarbejde mellem erhvervsrettede og videregående uddannelsesinstitutioner og virksomheder sikrer, at flere studerende kommer i praktik i regionens virksomheder. Projekterne skal udvikles i et samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner og erhvervslivet.

5. Styrkelse af undervisnings- og videncmiljøer inden for de videregående uddannelser. Der etableres en dialog mellem Vækstforum Midtjylland og uddannelsesinstitutionerne om behovet for og udviklingen af nye grunduddannelser, samt behovet for udvikling af tilbud om efter- og videreuddannelse rettet mod regionens særlige vækstpotentialer og efterspørgsel efter medarbejdere og kompetencer. Samarbejdet med Vækstforum Midtjylland, herunder virksomheder og forsknings- og videninstitutioner i regionen kan være relevant i relation til institutionernes udviklingskontrakter. De uddannelsesinstitutioner, der udbyder professionsuddannelser i regionen (dvs. Aarhus Universitet), kan inddrages i samarbejdet. Vækstforum vil i tilknytning hertil gøre en særlig indsats for at få flere unge til at tage en videregående uddannelse med henblik på at understøtte den nationale målsætning herom.

6. Samarbejde om den regionale udmøntning af nationale uddannelsesindsatser. Vækstforum kan fx være høringspart ved relevant ny lovgivning eller i forbindelse med

væsentlige ændringer i den regionale uddannelsesstruktur eller vækstforum kan inddrages som samarbejdspart i forbindelse med styrkelsen af uddannelsesmiljøer, udvikling af nye uddannelser og videncenterfunktioner på de kommende professionshøjskoler. Regeringen er endvidere interesseret i at modtage forslag fra vækstforum til lovgivningsmæssige ændringer som kan være med til at styrke implementeringen af denne aftales mål. Endelig kan vækstforum i relation til erhvervsudviklingsstrategien bidrage med input til udviklingen af de regionale uddannelsesstilbud. Vækstforum vil etablere et regionalt Uddannelsesråd.

7. Efter- og videreuddannelsesstilbud til personer, som mangler grundlæggende færdigheder, eller som har behov for opkvalificering. Regionens kompetenceniveau skal højnes gennem velfærdsaftalens målsætning om at styrke samarbejdet mellem AMU-systemet og den forberedende voksen- og efteruddannelsesindsats samt gennem en styrket vejlednings- og rådgivningsindsats overfor især små og mellemstore virksomheder. Vækstforum Midtjylland vil i den forbindelse målrette den regionale indsats mod målsætningerne for et markant løft i læse-, skrive- og regneindsatsen for voksne, flere voksenlærlinge samt en styrkelse af den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelse.

Regeringen og Vækstforum Midtjylland vil styrke voksen- og videreuddannelsesaktiviteterne ved at samarbejde om udvikling af kompetencecentre i regionen. Centrene skal med baggrund i erfaringerne fra de nuværende pilotcentre bl.a. sikre samarbejdet mellem de erhvervs-, beskæftigelses- og uddannelsespolitiske aktører om en styrkelse af voksen og videreuddannelsesaktiviteterne over for især de kortuddannede.

8. Samarbejde om erhvervs-, beskæftigelses- og uddannelsespolitikken. Vækstforum vil samarbejde med Det Regionale Beskæftigelsesråd og uddannelsesinstitutioner i regionen om at kortlægge og følge virksomhedernes efterspørgsel efter arbejdskraft og efteruddannelse på kort og langt sigt, bl.a. under hensyntagen til at Region Midtjylland er en del af et større regionalt arbejdsmarked.

II. Bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder

9. Styrket kvalitets- og kompetenceløft i rådgivningsindsatsen: Som en del af sin resultatkontrakt med staten skal Væksthus Midtjylland i 2007 bl.a. vejlede mindst 1075 iværksættere og eksisterende virksomheder med vækstambitioner og indgå mindst 15 aftaler om samarbejde med helt eller delvist offentligt finansierede institutioner pr. 1. september 2007. Vækstforum for Region Midtjylland vil i dialog med væksthuset og regeringen udvikle og medfinansiere aktiviteter og tilbud til en specialiseret iværksætterindsats, jf. nedenfor.

10. Specialiserede rådgivningstilbud. Der etableres specialiserede rådgivningstilbud i tilslutning til Væksthus Midtjylland. Det drejer sig bl.a. om rådgivning vedrørende eks-

port og internationalisering, finansiering, design og patent- og varemærkebeskyttelse via henholdsvis Danmarks Eksportråd, Vækstfonden, Dansk Designcenter og Patent- og Varemærkestyrelsen, der skal være til rådighed for regionens nye og mindre virksomheder i væksthuset. Desuden vil væksthuset løbende få tilført viden om de nationale forsknings- og innovationsprogrammer med henblik på at kunne informere virksomhederne herom. Vækstforum vil desuden finansiere og igangsætte initiativer fx rettet mod at styrke iværksætteri hos eksisterende virksomheder og deres ansatte og øget brug af erhvervsfolk som mentorer. Endvidere fastsætter vækstforums handlingsplan etablering af et specialiseret rådgivningstilbud til vækstiværksættere indenfor forretningsmodeller, internationalisering og kapitalforhold. Ligeledes fastsættes en indsats, hvor små og mellemstore etablerede virksomheder får adgang til specialiseret vejledning, facilitering, rådgivning, mentornetværk og kvalitetsudvikling i rådgivningssystemet. Tilbuddene skal supplere Væksthus Midtjyllands specialiserede erhvervsservice og planlægges udført af Væksthuset som en operatøropgave.

11. Styrket adgang til kapital. Vækstforum Midtjylland vil øge virksomhedernes kendskab til og anvendelse af de eksisterende finansielle instrumenter, så flere virksomheder bliver opmærksomme på hvilke typer kapital, der passer til dem, og hvordan kapital bedst rejses. Vækstforum vil nedsætte en arbejdsgruppe med deltagelse af bl.a. finansielle aktører og det regionale væksthushus, der skal komme med forslag hertil. Vækstforum Midtjylland vil desuden udvikle en række elementer, som skal forbedre kapitalformidlingen til vækstiværksættere og vækstvirksomheder, herunder et Business Angels Match, som skal formidle kapital og strategisk sparring til mindre, innovative virksomheder.

12. Samarbejde om iværksætteri og idéudvikling i uddannelserne. På LVU- og MVU-området indeholder vækstforums handlingsplan etablering af studentervæksthuse i Region Midtjylland til idéudvikling og realisering af bæredygtige forretningsidéer gennem tilbud om fysiske faciliteter, rådgivning og netværk.

III. Innovation

13. Styrket samarbejde om innovation. Vækstforum Midtjylland vil med udgangspunkt i Skejby hospitalsbyggeri igangsætte en række initiativer, der kan styrke nytænkning og kvalitet, brugertilfredshed og effektiv opgaveløsning gennem et styrket offentlig-privat samarbejde, der kan gavne vækst og erhvervsudvikling inden for både sundhed-erhverv, men også medføre innovation inden for design, byggesektoren og IT-området.

14. Brugerdreven innovation. Vækstforum Midtjylland indstiller mindst ét større projekt inden for rammerne af program for brugerdreven innovation, således at regionens virksomheder og offentlige institutioner bliver mere innovative, og at der udvikles nye og bedre produkter og serviceydelser på baggrund af en systematisk afdækning af kunders og brugeres behov.

15. Vækstforum som samarbejdspart. Vækstforum inddrages, hvor det har relevans for den regionale udvikling inden for innovation, vidensspredning og teknologi. Det kan være som høringspart fx i forbindelse med ny lovgivning eller ved den årlige opdatering af "InnovationDanmark 2007-2010", som er Rådet for Teknologi og Innovations handlingsplan til fremme af innovation og mere vidensspredning, og som implementerer dele af regeringens globaliseringsstrategi og forliget om globaliseringspuljen. Eller som samarbejdspart fx i udformningen af de regionale teknologicentre i regionen eller i arbejdet for at synliggøre forskningsinstitutionernes kompetencer over for specielt de mindre og mellemstore virksomheder. Der er enighed om, at Rådet for Teknologi og Innovation og vækstforum opretholder en aktiv dialog om indsatser med relevans for begge parter.

16. Strategisk forskning. Staten har afsat 115 mio. kr. til strategisk forskning i fødevarer, sundhed og miljø, hvilket også vil kunne bidrage til at styrke rammebetingelserne for en række af de erhvervsområder, som Vækstforum Midtjylland har særlig fokus på i sin erhvervsudviklingsstrategi.

17. Fødevarer. Et styrket værdikædesamarbejde inden for fødevarerområdet skal finde sted på baggrund af oprettelsen af GTS-instituttet Agrotech og universitetsfusionen mellem Dansk Jordbrugs Forskning, Århus Universitet og Danmarks Miljøundersøgelser samt nye uddannelser på fødevarerområdet. Samarbejdet kan bidrage til at styrke innovation og udvikle fødevarerhvervet i Region Midtjylland.

IV. Vidensspredning

18. Styrket vidensspredning mellem universiteter og erhvervsliv. Samarbejdet om vidensspredning mellem universiteter og det regionale erhvervsliv skal styrkes ved etablering af flere praktikophold for højtuddannede i regionens virksomheder, videreudvikling af de hidtidige erfaringer med at få videnmedarbejdere ud i virksomhederne blandt andet gennem en styrkelse og større udbredelse og anvendelse af ordningen "Regionale videnpiloter", der administreres af Rådet for Teknologi og Innovation efter først til mølle princippet samt etablering af erhvervsPhD-forløb, der administreres af Rådet for Teknologi og Innovation, idet udvælgelse sker efter konkurrence- og kvalitetsprincippet. Videnskabsministeriet vil i samarbejde med regionale aktører gennemføre en målrettet og styrket markedsføring af initiativet for at gøre virksomheder, forskerstuderende og universiteter opmærksom på initiativets muligheder.

19. Regionale innovationsagenter. Regeringen vil i samarbejde med Vækstforum Midtjylland etablere pilotprojektet "regionale innovationsagenter" i regi af GTS-systemet. Projektet skal via Væksthus Midtjylland give regionens små og mellemstore virksomheder én samlet indgang til hele det nationale viden- og innovationssystem, herunder til GTS-institutterne.

20. Ledelsesudvikling. Vækstforum vil udvikle en overordnet, forskningsbaseret strategi for ledelsesudvikling med baggrund i allerede eksisterende udbud fra professionshøjskoler, universiteter m.fl. I tilknytning hertil igangsættes virksomhedsnetværk specielt for små og mellemstore virksomheder til at sprede og kvalificere arbejdet. Der nedsættes en fælles arbejdsgruppe med deltagelse af relevante parter, herunder professionshøjskoler, erhvervsskoler, videntcentre mv., der skal medvirke til udvikling heraf.

V. Markedsføring af Danmark og tiltrækning af investeringer og turisme

21. Tiltrækning af udenlandske virksomheder. Det undersøges, om den vestdanske investeringsfremmeindsats kan konsolideres i Foreningen Vestdansk Investeringsfremme som et fælles projekt mellem de vestdanske regioner. Endvidere undersøges muligheden for, at der indgås en samarbejdsaftale mellem Foreningen/regionerne og Invest in Denmark med henblik på at sikre en arbejdsdeling, hvor man regionalt forestår modtageapparatet i Danmark, mens Invest in Denmark forestår marketing og salgsarbejdet i regi af Invest in Denmarks globale netværk. Der lægges op til en flerårig finansierings- og samarbejdsaftale.

22. Styrkelse af Danmark som turistmål og konferencevært. Parterne udarbejder en fælles strategi og en klar ansvarsfordeling i forhold til markedsføring, destinationsudvikling, kompetenceudvikling samt service- og information:

VisitDenmark vil forestå en analyse af turismens økonomi og potentialer i regionen samt lede udviklingen af det nationale helårsdestinationsprojekt og de nationale oplevelsestemaer.

Vækstforum vil i samarbejde med regionens kommuner indstille og bakke op omkring et antal helårsdestinationer i regionen samt træffe beslutning om, hvilke regionale oplevelsestemaer fokus skal rettes mod.

Vækstforum vil gennem Midtjysk Turisme samordne den midtjyske turismes styrepositioner i relation til den internationale markedsføring der gennemføres af VisitDenmark.

Vækstforum vil i forbindelse med sin generelle indsats for at opkvalificere og tiltrække arbejdskraft gøre en specifik indsats for at øge værtskabskompetenceniveauet i turist-erhvervet.

VI. Energi og miljø

23. Samarbejde om fremme af vedvarende energi. Vækstforum Midtjylland vil i samarbejde med vindmølleindustrien og relevante kommuner arbejde for at etablere et test-

center for afprøvning af store vindmøller. Vækstforum vil medvirke til at understøtte udviklingen af energi- og miljøteknologier i hele værdikæden fra naturressourcer over energiproduktion til forbrug. Vækstforum har desuden besluttet at nedsætte et råd for energi- og miljøteknologi med deltagelse af virksomheder, forsknings- og udviklingsinstitutioner med henblik på at udvikle de regionale potentialer indenfor energi- og miljøområdet. Vækstforum vil senest i 2010 igangsætte et demonstrationsprojekt for vindmøller. Regeringen har igangsat en række initiativer på energiområdet, der kan støtte op om regionens udvikling jf. pkt. 27.

24. Forsøgs- og demonstrationsprojekter. Vækstforum udpeger en række byer og landsbyer i Region Midtjylland, som særlige VE-byer. Herigennem sikres lokal forankring og opbakning til realiseringen af de fælles mål. Der udarbejdes individuelle handlingsplaner for den enkelte by. Der skal indgå såvel energibesparende mål og teknologier, som vedvarende energiproduktion i de konkrete forslag. Vækstforum ønsker at initiativet skal indgå som et udstillingsvindue for, hvordan man lokalt og regionalt arbejder med energi og klimaforhold, under FN's klimakonference i Danmark i 2009.

25. Byer med fokus på høj energieffektivitet og vedvarende energi. Vækstforum vil arbejde for at mindst én by i regionen bliver blandt de mest energieffektive byer i Danmark i forbindelse med EUDP-programmet.

26. Forskerpark indenfor vedvarende energi. Vækstforum har besluttet at etablere en forskerpark i Region Midtjylland primært målrettet underleverandørerne til vindmølleindustrien. Med udgangspunkt i Århus Universitet, Ingeniørhøjskolen og Maskinmesterskolen i Århus vil vækstforum medvirke til at sikre, at der igangsættes et konkretiseringsarbejde med henblik på at etablere "Navitas Park".

27. Samarbejde om fremme af miljø- og energiteknologi.

Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram. Den offentligt finansierede indsats for forskning, udvikling og demonstration af energiteknologi øges, så den fra 2010 udgør 1 mia. kr. årligt. Som led i energistrategien etableres et nyt Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram (EUDP). Parterne er enige om, at vækstforum indleder en dialog med EUDP-sekretariatet om samarbejdsfladerne for fremme og forankring af energiteknologiske udviklings- og demonstrationsaktiviteter i virksomhederne. EUDP forventes etableret i begyndelsen af efteråret 2007.

Miljø- og Energiteknologi. For at fremme udvikling af miljø- og energieffektiv teknologi har regeringen taget initiativ til at etablere „partnerskaber for innovation“. Hvor vækstforums erhvervsudviklingsstrategi peger på erhvervsudviklingsområder, der også er omfattet af de etablerede miljø- og energiteknologiske partnerskaber og andre fremtidige partnerskaber for innovation, vil parterne afklare mulige samarbejdsaktiviteter, herunder eventuel medfinansiering fra vækstforum.

I forhold til at realisere de regionale og nationale målsætninger for vedvarende energi undersøger vækstforum mulighederne for finansiering og realisering af udviklings- og demonstrationsprojekter. Herudover vurderes vindmølleindustriens behov for test- og forsøgsfaciliteter i forlængelse af ”Rapport fra den tværministerielle arbejdsgruppe om forsøgsmøller på land“ fra februar 2007 og arbejdet, der foregår i forbindelse med Megavind: „Danmarks fremtid som kompetencecentrum for vindkraft?“.

28. Akkrediteringsinstitut. Vækstforum tager initiativ til at undersøge mulighederne for at etablere et akkrediteringsinstitut på biomasseområdet i tilknytning til Århus Universitets forsøgs- og testanlæg i Foulum.

VII. Landdistrikterne og yderområder

29. Landsbyernes rolle. Regeringen er ved at belyse landsbyernes rolle i de nye kommuner, analysere barrierer for landsbyernes udvikling samt diskutere strategier for udvikling. I nogle af landets kommuner meldes der om problemer med private boliger, der fremstår som misligholdte og forsømte. Regeringen har iværksat en undersøgelse af omfanget og karakteren af boliger af særlig lav kvalitet, de kommunale erfaringer med problemstillingen, samt behovet for nye tiltag og forslag til handlemuligheder. På baggrund af undersøgelsens resultater vil der blive taget stilling til, hvilke initiativer, herunder eventuelle forslag til lovændringer, der måtte være behov for. Vækstforum har iværksat en belysning af de juridiske muligheder for at sikre landsbyfornyelse. Der nedsættes en fælles arbejdsgruppe mellem parterne med henblik på at koordinere indsatsen.

Regeringen og Vækstforum for Region Syddanmark

JUNI 2007

Danmark skal være blandt de lande i verden, hvor det er bedst at bo, leve og arbejde – også om 10 og om 20 år. Regeringen har på denne baggrund iværksat en globaliseringsstrategi. Strategien skal fremtidssikre det danske samfund baseret på en stærk konkurrencekraft og en stærk sammenhængskraft.

Strategien har som mål at bidrage til:

- Uddannelser i verdensklasse,
- Danmark som førende iværksættersamfund,
- Danmark som førende innovativt samfund,
- Danmark som førende vidensamfund,

således, at Danmark i 2015 er verdens mest konkurrencedygtige samfund.

Det er vigtigt, at strategien udfoldes således, at der skabes vækst i alle dele af landet. Derfor skal strategien gennemføres i tæt sammenhæng med den regionale indsats for vækst og erhvervsudvikling, der forestås af Vækstforum for Region Syddanmark og under hensyntagen til regionens særlige muligheder og udfordringer, der fremgår af vækstforums erhvervsudviklingsstrategi. Derved kan regionens erhvervsudviklingsstrategi og globaliseringsstrategien komplementere hinanden således, at der skabes grundlag for en solid vækst og fremgang i regionen de kommende år.

Denne partnerskabsaftale skal bidrage til at bygge bro mellem globaliseringsstrategien og den regionale erhvervsudviklingsstrategi, som vækstforum har fastlagt.

I den regionale strategi, som vækstforum har fastlagt, er der fokus på at udvikle vækst og velstand. Vækstforum har som vision *at skabe rammer for et godt liv, hvor den enkeltes talent og kompetencer dyrkes og initiativ, nytænkning og virkelyst værdsættes. Region Syddanmark er porten til Europa og den geografiske nærhed er en styrke, der forsat skal udnyttes.* Erhvervsstrukturen i regionen er præget af små og mellemstore virksomheder. Erhverv som byggeri, fødevarer, medico/sundhed, mekatronik og transport har stor beskæftigelsesmæssig betydning. Samtidig er der i regionen specialisering inden for turisme, energi og miljø samt off-shore. Vækstforum vurderer, at regionen står over for en udfordring med at udnytte væksterhvervenes potentiale og har i strategien sat fokus på at udvikle synergi mellem etablerede og nye erhverv, blandt andet gennem et regionalt klyngeprogram.

Der er i de følgende afsnit angivet de mål og indsatsområder, som regeringen og Vækstforum for Region Syddanmark er enige om. Der er endvidere i bilag 1 givet en oversigt over de initiativer, der kan arbejdes med, som led i at nå de mål, der er fastlagt i partnerskabsaftalen.

Partnerskabsaftalen indgås inden for eksisterende økonomiske rammer og gælder for perioden 2007-2009. Regeringen og Vækstforum for Region Syddanmark er enige om løbende at følge implementeringen af partnerskabsaftalen og årligt at drøfte behovet for justeringer.

1. Uddannelse og arbejdskraftudbud

Mindst 85 pct. af alle unge i Danmark skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2010 og mindst 95 pct. i 2015. Mindst 50 pct. af de unge skal tage en videregående uddannelse i 2015 samtidig med, at færdiggørelsesalderen reduceres. Samtidig er der et generelt behov for at øge arbejdsstyrken og dens kompetenceniveau. Den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelsesaktivitet skal styrkes, flere skal gennemgå forberedende voksenundervisning fra i dag ca. 23.000 årligt til ca. 40.000 årligt i 2010, og der skal gøres en særlig indsats for at øge erhvervsfrekvensen for udsatte grupper.

I Region Syddanmark har ca. 77 pct. af de 25-29 årige en ungdomsuddannelse mod landsgennemsnittets knap 80 pct., og ca. 26 pct. af de beskæftigede har en videregående uddannelse mod ca. 29 pct. på landsplan. Samtidig er der relativt få videregående uddannelsespladser i regionen, ligesom der er en udfordring i at skabe flere praktikpladser, samt at sikre, at især færre unge med indvandrerbaggrund falder fra en påbegyndt uddannelse. Som i resten af landet har næsten en tredjedel af arbejdsstyrken i regionen ingen erhvervskompetencegivende uddannelse. Ledigheden i Region Syddanmark var i 2006 på niveau med landsgennemsnittet.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål vedr. uddannelse og arbejdskraftudbud, jf. boks 1.1.

Boks 1.1: Mål for uddannelse og arbejdskraftudbud i Region Syddanmark

- Flere unge fra regionen skal have en ungdomsuddannelse og således bidrage til at nå den nationale målsætning om at mindst 95 pct. af alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2015.
- Flere unge fra regionen skal tage en videregående uddannelse og således bidrage til, at den nationale målsætning om, at mindst 50 pct. af en ungdomsårgang i 2015 tager en videregående uddannelse nås.
- Voksen og efteruddannelsesindeksatsen skal styrkes for at øge kompetencerne på arbejdsmarkedet. Antallet der deltager i forberedende voksenundervisning i regionen skal øges.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats for uddannelse og arbejdskraftudbud, jf. boks 1.2.

Boks 1.2: Indsatsområder vedr. uddannelse og arbejdskraftudbud i Region Syddanmark

- **De erhvervsrettede ungdomsuddannelser styrkes.** Parterne er enige om at fremme et godt samspil mellem uddannelsesinstitutioner, virksomheder og kommuner i regionen med henblik på at gøre uddannelserne mere attraktive for de unge, mindske frafaldet og generelt styrke uddannelseskulturen. Parterne er endvidere enige om at etablere en dialog om institutions- og udbudsstrukturen for erhvervsrettede ungdomsuddannelser i regionen i forhold til de konstaterede uddannelsesbehov, herunder også i forhold til uddannelsesbehov i regionens yderområder.
- **Omfanget af erhvervsrettede uddannelses tilbud øges.** Parterne er enige om, at en dialog mellem vækstforum og de regionale uddannelsesinstitutioner kan styrke udbuddet af nye uddannelses tilbud, der matcher det regionale erhvervslivs efterspørgsel efter kompetencer. Regeringen vil opfordre de regionale uddannelsesinstitutioner til at tage initiativ til en sådan dialog.
- **Flere unge med indvandrerbaggrund fuldfører en påbegyndt erhvervsuddannelse.** Parterne er enige om en styrket indsats for, at flere unge med indvandrerbaggrund skal fuldføre en påbegyndt erhvervsuddannelse.
- **Indsats for flere praktikpladser.** Parterne er enige om at understøtte målsætningen om at øge antallet af praktikpladser samt fremme kvaliteten i praktikforløbene.
- **Styrkelse af undervisnings- og vidnemiljøer inden for de videregående uddannelser.** Parterne er enige om at undersøge muligheden for at samarbejde om at styrke de professionsrettede videregående uddannelses tilbud i regionen.
- **Samarbejde om den regionale udmøntning af nationale uddannelsesindsatser.** Regeringen vil inddrage vækstforum som hørings- og samarbejdspart i forbindelse med udmøntningen af nationale uddannelsesindsatser, der har strategisk betydning for den erhvervsmæssige udvikling i Syddanmark.
- **Efter- og videreuddannelses tilbud til personer, som mangler grundlæggende færdigheder, eller som har behov for opkvalificering.** Parterne er enige om at højne regionens kompetenceniveau gennem en styrket voksen- og efteruddannelsesindsats.
- **Samarbejde om erhvervs-, beskæftigelses- og uddannelsespolitikken.** Parterne er enige om at samarbejde om overvågning og analyse af det regionale arbejdsmarked og de regionale vækstvilkår, således at initiativer baseres på et veldokumenteret grundlag om såvel udbuds- som efterspørgselssiden. Vækstforum vil desuden inddrage blandt andet beskæftigelsesmæssige hensyn i forbindelse med udmøntningen af strukturfondsmidlerne.
- **Regional matchmaking.** Parterne er enige om at styrke efter- og videreuddannelsesindsatsen.

2. Bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder

Iværksættere spiller en vigtig rolle for dynamikken og væksten i økonomien. Derfor skal Danmark fortsat være blandt de europæiske lande, hvor der hvert år etableres flest nye virksomheder, ligesom Danmark inden 2015 skal være blandt de lande, hvor der er flest vækstiværksættere.

I Region Syddanmark er etableringsraten for iværksættere lidt mindre end landsgennemsnittet, og ca. 3,7 pct. af iværksætterne udvikler sig til vækstiværksættere i forhold til landsgennemsnittet på ca. 3,6 pct. Region Syddanmark har i lighed med de øvrige regioner en udfordring i at sikre, at flere virksomheder kommer ind i et vækstforløb for at Danmark kan komme på niveau med de bedste lande.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder, jf. boks 2.1.

Boks 2.1: Mål for bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder for Region Syddanmark

- Der skal etableres flere nye virksomheder i Region Syddanmark, således at regionen bidrager til at nå den nationale målsætning om, at Danmark fortsat er blandt de europæiske lande, hvor der hvert år etableres flest nye virksomheder. Det er Vækstforum Syddanmarks ambition, at andelen af iværksættere med en videregående uddannelse stiger fra 22 pct. i 2001-2003 til 26 pct. i 2010.
- Andelen af vækstiværksættere skal mindst fordobles inden 2015.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats for bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder, jf. boks 2.2.

Boks 2.2: Indsatsområder vedr. bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder i Region Syddanmark

- **Styrket kvalitets- og kompetenceløft i rådgivningsindsatsen.** Parterne er enige om en styrket indsats, der med Væksthus Syddanmark som omdrejningspunktet skal forbedre rådgivningsindsatsen for nye og mindre virksomheder og sikre, at flere virksomheder kommer ind i et vækstforløb.
- **Specialiserede rådgivningstilbud.** Parterne er enige om at etablere specialiserede rådgivningstilbud i regi af Væksthus Syddanmark.
- **Styrket adgang til kapital.** Parterne er enige om at medvirke til at sikre, at virksomheder, herunder særligt SMV'er, får styrket adgang til risikovillig kapital og viden om relevante muligheder for finansiering.
- **Vækstiværksættere inden for klyngerne.** Parterne er enige om at medvirke til, at der etableres målrettede tilbud til regionens vækstiværksættere. Vækstforum Syddanmark vil sikre bedre muligheder for intrapreneurskab i mindre og mellemstore virksomheder, og specielt inden for regionens klynger med henblik på at sikre flere spin-off virksomheder.
- **Netværkssamarbejde om læring.** Parterne vil bidrage til at styrke idéudvikling i uddannelsessystemet, der kan højne uddannelsesniveaet og understøtte innovation og brugerdriven innovation i regionens virksomheder. Parterne er enige om, at Vækstforum Syddanmark og Selvtændighedsfonden i samarbejde skal fremme iværksætteri og idéudvikling i de regionale uddannelser. Parterne er samtidig enige om at styrke Iværksætterakademiet IDEA's arbejde med at etablere regionale netværk med lokale uddannelsesinstitutioner. Parterne er endvidere enige om at styrke iværksætterkulturen, fx ved at synliggøre og skabe sammenhæng i indsatsen på tværs af alle dele af uddannelsessystemet.

3. Innovation

Danske virksomheder og offentlige institutioner skal være blandt de mest innovative i verden. Det skal ske gennem en styrket konkurrence og større åbenhed i økonomien. Samtidig skal samarbejdet mellem virksomheder og videninstitutioner, offentlige myndigheder, kunder og leverandører styrkes, herunder gennem større fokus på brugerdriven innovation. Endvidere skal flere virksomheder deltage i forsknings- og teknologi-programmer.

I Region Syddanmark ligger andelen af virksomheder, der er innovative på ca. 35 pct., hvilket er under landsgennemsnittet på ca. 40 pct. og et stykke under niveauet for de bedste lande (47 pct.). Syddanske virksomheder udmærker sig dog ved at være førende inden for brugerdriven innovation. Virksomhederne samarbejder i mindre grad med forsknings- og videninstitutioner om innovationsaktiviteter end i det øvrige Danmark. Virksomhederne i Region Syddanmark anvender desuden kun ca. 2,1 pct. af regionens BNP på innovation mod ca. 3,2 pct. på landsplan. Der er således behov for en øget indsats i forhold til at syddanske virksomheder bliver mere innovative.

Vækstforum vurderer, at Region Syddanmark har en stor viden inden for sundhedssektoren, viden der i mange tilfælde kan commercialiseres. Vækstforum ser et stort forretningsmæssigt potentiale i det sunde liv med udgangspunkt i services og produkter, som strækker sig hele vejen fra idræt og wellness over sunde fødevarer til sundhedsfremme og forebyggelse, behandling og rehabilitering samt andre aktiviteter, som har betydning for sundhed, helse og livskvalitet. En forudsætning for en succesfuld regional satsning er, at der kan identificeres nye forretningsområder inden for det sunde liv. Det kan ske med udgangspunkt i dynamikken mellem viden, udbud og efterspørgsel – med brugerdriven innovation som udgangspunkt.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for innovation, jf. boks 3.1.

Boks 3.1: Mål for innovation i Region Syddanmark

- Andelen af regionens virksomheder, der er innovative, skal øges.
- Region Syddanmarks virksomheders anvendelse af midler til innovation skal udgøre en stigende andel af regionens BNP.
- Flere virksomheder og/eller offentlige institutioner udvikler nye produkter og serviceydelser. Det er vækstforums ambition, at regionens markedsandele og konkurrenceevne styrkes inden for eksport af systemer, metoder, værktøjer og organisatorisk know-how på det sunde liv.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats til fremme af innovation, jf. boks 3.2.

Boks 3.2: Indsatsområder til fremme af innovation

- **Brugerdreven innovation.** Parterne er enige om at styrke indsatsen for brugerdreven innovation. Vækstforum ønsker, at der sættes særligt fokus på brugerdreven innovation inden for temaerne sundhed, design og erhvervsrettet energi & miljø.
- **Vækstforum som samarbejdspart.** Parterne er enige om, at vækstforum inddrages, hvor det har relevans for den regionale udvikling inden for innovation, vidensspredning og teknologi.
- **Offentlig-privat samarbejde.** Parterne er enige om at følge udviklingen i offentlig-privat samarbejde.
- **Strategisk forskning.** Parterne er enige om betydningen af strategisk forskning i fødevarer, sundhed og miljø.
- **Det regionale klyngefokus.** Parterne ønsker at styrke erhvervsudviklingen også gennem en klyngeindsats. Vækstforum vil med udgangspunkt heri gøre en særlig indsats for at styrke innovation inden for klynger. Det drejer sig bl.a. om fødevarer, off-shore, mekatronik, transport & logistik, it-teknologi, energi- og miljøteknologi.
- **Styrket samspil mellem forskning, hospitaler og erhvervslivet.** Parterne har et fælles ønske om at styrke samspillet mellem forskning, hospitaler og erhvervsliv med henblik på at skabe bedre produkter og serviceydelser for borgerne samt vækst og dynamik i regionens virksomheder.

4. Videnspredning

Danmark skal være blandt de lande i verden, hvor de private virksomheder forsker mest og blandt de bedste til at omsætte nye forskningsresultater og viden fra forsknings- og uddannelsesinstitutioner til nye teknologier, processer, varer og tjenester. Samtidig skal videnformidling og erhvervslivets samarbejde med universiteter og forskningsinstitutioner styrkes, der skal flere højtuddannede ud i erhvervslivet og antallet af ErhvervsPhD'ere skal øges.

Andelen af de ansatte i den private sektor i Region Syddanmark, der har en lang videregående uddannelse, er ca. 2,7 pct., hvilket er lavere end landsgennemsnittet på ca. 5,5 pct. I gennemsnit i perioden 2002-2006 har 9 pct. af samtlige godkendte ErhvervsPhD-projekter i Danmark været i Region Syddanmark. Der var dog i 2006 kun 4 godkendte ErhvervsPhD-projekter i Region Syddanmark ud af 84 på landsplan. Der er således en udfordring i at sikre, at ny forskning og viden spredes og anvendes i det syddanske erhvervsliv.

Ifølge vækstforum er en af Region Syddanmark styrkepositioner netværkssamarbejde mellem virksomheder. Vækstforum ønsker at udvikle denne styrkeposition yderligere, og har derfor igangsat et regionalt klyngeprogram der på tværs af de øvrige indsatsområder i erhvervsudviklingsstrategien skal styrke omstilling og fornyelse i de modne klynger og understøtte udviklingen af spirende og potentielle klynger.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for videnspredning, jf. boks 4.1.

Boks 4.1: Mål for videnspredning i Region Syddanmark

- Andelen af de ansatte i den private sektor i Region Syddanmark, der har en lang videregående uddannelse øges yderligere.
- Virksomheder og universiteter i regionen vil samarbejde om at igangsætte markant flere nye ErhvervsPhD-projekter. Målet er øge det årlige antal af projekter væsentligt i perioden 2007-2010 fra det nuværende lave niveau.
- Virksomheder vil i perioden 2007-2010 ansætte ca. 25% flere videnpiloter i regionen i forhold til det nuværende niveau.
- De regionale videnagenter skal i perioden 2007-2009 opsøge mindst 250 virksomheder, der i dag ikke er brugere af det nationale viden- og innovationssystem.

Der iværksættes på den baggrund en særlig indsats for vidensspredning, jf. boks 4.2.

Boks 4.2: Indsatsområder vedrørende vidensspredning

- **Styrket vidensspredning mellem universiteter og erhvervsliv.** Parterne er enige om betydningen af at styrke samarbejdet om vidensspredning mellem universiteter og det regionale erhvervsliv. Parterne er desuden enige om, at der er behov for en løbende dialog mellem universiteter og vækstforum om, hvordan der skabes de bedst mulige rammer for videnformidling og samarbejde mellem universiteter og det regionale erhvervsliv. Regeringen vil opfordre universiteterne til at tage initiativ til en sådan dialog.
- **Regionale innovationsagenter.** Parterne er enige om, at der via pilotprojektet ”regionale innovationsagenter” og via Væksthus Syddanmark skal skabes én samlet indgang til hele det nationale viden- og innovationssystem, herunder til GTS-institutterne for regionens små og mellemstore virksomheder.
- **Teknologimatch.** Parterne er enige om betydningen af øget teknologianvendelse. Det vil blandt andet ske gennem eksisterende viden- og teknologicentre, der med en efterspørgselstilgang kan styrke virksomhedernes muligheder for at anvende nye teknologier.
- **Netværk og matchmaking.** Parterne er enige om vigtigheden af at understøtte netværk og matchmaking, der kan bidrage til at synliggøre forskningsinstitutionernes kompetencer over for virksomhederne.
- **Syddansk Akademikersatsning:** Parterne er enige om vigtigheden af, at regionens mindre og mellemstore virksomheder kan øge brugen af højtuddannet arbejdskraft.

5. Markedsføring af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme

I 2015 skal kendskabet til Danmarks styrker og kompetencer være i top 10 blandt OECD-landene og de nye vækstlande. Udlandets kendskab til Danmarks kreative kompetencer og Danmark som uddannelsesland skal øges. Danmark skal tiltrække flere udenlandske investeringer. Samtidig skal Danmarks synlighed som turistmål og konferencevært øges. Som pejlemærke bør Danmarks tiltrækning af turister i 2015 mindst være på niveau med de bedste nordeuropæiske lande.

Et væsentligt element i markedsføringen af regionen er at tiltrække store begivenheder – der i sig selv bidrager til at markedsføre og synliggøre regionen.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for markedsføringen af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme, jf. boks 5.1.

Boks 5.1: Mål for markedsføring for Region Syddanmark

- Der skal tiltrækkes/fastholdes flere videntunge arbejdspladser i Danmark, herunder også i Region Syddanmark.
- Region Syddanmarks synlighed som helårsdestination skal styrkes. I 2010 er antallet af kystferieovernatningerne såvel i som udenfor højsæsonen øget, og antallet af helårsarbejdspladser inden for turismen er steget.
- Væksten i antallet af overnatninger i Odense skal i perioden frem til 2010 være på niveau med væksten i sammenlignelige byer i Nordeuropa.

Parterne er på den baggrund enige om at gøre en særlig indsats vedrørende markedsføringen af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme, jf. boks 5.2.

Boks 5.2: Indsatsområder til styrkelse af turismeindsatsen og markedsføringen af Danmark

- **Tiltrækning af udenlandske virksomheder.** Parterne er enige om at undersøge mulighederne for at tiltrække udenlandske virksomheder og kapital; herunder muligheden for at fortsætte samarbejdet mellem Invest in Denmark og de vestdanske regioner.
- **Styrkelse af Danmark som turistmål og konferencevært.** Parterne er enige om at styrke effekten af turismefremmeindsatsen gennem en fælles strategi og en klar ansvarsfordeling i forhold til markedsføring, destinationsudvikling, kompetenceudvikling samt service- og information. Parterne er enige om behovet for at styrke samarbejdet om innovation inden for turisme, kultur og oplevelsesøkonomi og parterne er desuden enige om, at afholdelsen af store begivenheder har stor betydning for markedsføringen af Danmark.
- **Kultur- og oplevelsesøkonomi.** Regeringen og vækstforum er enige om, at der er behov for at styrke de erhvervmæssige potentialer i kultur- og oplevelsesøkonomien. Parterne er enige om betydningen af, at Region Syddanmark kan udnytte og udvikle nye forretningsmæssige potentialer inden for kultur- og oplevelsesøkonomien, herunder styrke de kreative og kommercielle kompetencer. Udviklingen af nye produkter og services skal skabe en øget indtjening inden for oplevelsesøkonomien.

6. Energi

Med „En visionær dansk energistrategi“ har regeringen fremlagt en energiplan, der blandt andet har som mål at fordoble andelen af vedvarende energi til mindst 30 pct. i 2025, øge energispareindsatsen til 1,25 pct. om året frem til 2025 samt at 10 pct. af transportsektorens brændstofforbrug i 2020 skal dækkes af vedvarende energi i form af biobrændstoffer. Målene skal nås gennem en omkostningseffektiv energipolitik, som understøtter fortsat velfærd, økonomisk vækst og danske virksomheders konkurrenceevne.

Region Syddanmark har en række virksomheder og institutioner, der på forskellige områder i samarbejde med nationale og internationale videninstitutioner arbejder med udvikling og anvendelse af forskellige former for teknologier på miljø- og energiområdet, herunder energiteknologi og bioenergi. Parterne er enige om, at aktiviteterne i Region Syddanmark bør indrettes, så de understøtter de nationale målsætninger.

Parterne er på den baggrund enige om at gøre en særlig indsats vedrørende energi, jf. boks 6.1.

Boks 6.1: Indsatsområder inden for energi

- **Samarbejde om fremme af vedvarende energi.** Parterne er enige om at fremme et godt samspil mellem den nationale og regionale indsats for fremme af vedvarende energi.
- **Samarbejde om fremme af miljø- og energiteknologi.** Parterne er enige om skabe gode rammer for et styrket samspil om fremme af miljø- og energieffektive teknologier.

7. Landdistrikterne og yderområder

Det skal være attraktivt at bo, leve og arbejde i alle egne af Danmark. Det gælder også i landdistrikter og yderområder. Mindst 35 pct. af strukturfondsmidlerne i social- og regionalfondsprogrammerne skal på landsplan i perioden 2007-2013 under ét anvendes til gavn for yderområderne. Med Landdistriktsprogrammet ønsker regeringen at øge konkurrencekraften i jordbrugs-, skovbrugs- og fødevareresektoren, at forbedre levevilkårene og fremme et bredere erhvervsgrundlag i landdistrikterne samt at beskytte miljøet og naturen i landdistrikterne.

Region Syddanmark har både land-, by og yderområder, som der skal bygges bro mellem.

Det syddanske Vækstforum vil have særlig opmærksomhed på udviklingen i yderområderne, der udgør en stor del af regionens geografiske udstrækning, fordi erhvervsgrundlaget i yderområderne er mere sårbart end i andre dele af regionen.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål inden for landdistrikter og yderområder, jf. boks 7.1.

Boks 7.1: Mål om landdistrikter og yderområder i Region Syddanmark

- Mindst 41 pct. af Vækstforum Syddanmarks strukturfondsmidler skal i gennemsnit i perioden 2007-2013 komme regionens yderområder til gavn.

Parterne er på den baggrund enige om at gøre en særlig indsats vedrørende landdistrikter og yderområder, jf. boks 7.2.

Boks 7.2: Indsatsområder om landdistrikter og yderområder

- **Landdistriktsprogram 2007-13: Koordination med lokale aktionsgrupper.** Parterne er enige om at sikre en enstrengt erhvervsfremmeindsats, herunder koordination i forhold til udmøntningen af Landdistriktsprogrammet 2007-13. En del af Landdistriktsprogrammet (akse 3) skal udmøntes via Lokale Aktionsgrupper. For at sikre en enstrengt erhvervsfremmeindsats og sikre koordination mellem den regionale erhvervsudvikling og den lokale forankring på områder som erhvervsfremme, iværksætterindsats, bosætning og turisme er det besluttet, at:
  - Vækstforum skal godkende, at de lokale aktionsgruppers strategier er i overensstemmelse med den regionale erhvervsudviklingsstrategi udarbejdet af vækstforum.
  - Vækstforum kan komme med konkrete forslag til ændringer i større erhvervsrettede projekter med henblik på at sikre koordination og enstrengethed i erhvervsindsatsen.
  - Vækstforum kan lade sig repræsentere i de lokale aktionsgrupper (LAG).
- **Udvikling af jordbrugs- og fødevarerektoren.** Parterne er enige om jordbrugs- og fødevarerektorens betydning i Syddanmark. Vækstforum får hjemmel til at indstille om projekter i landdistriktsprogrammets akse 1, som kan styrke konkurrenceevnen i jordbruget, fødevarerhvervet og gartnerisektoren. Vækstfora vil fx kunne indstille om større projekter inden for innovation og udvikling i forarbejdningssektoren for jordbrug, som har særlig betydning for den regionale erhvervsudvikling.

8. Det grænseoverskridende samarbejde

Regeringen vil styrke det grænseoverskridende samarbejde. Region Syddanmark har opbygget mange samarbejdsrelationer gennem det grænseoverskridende samarbejde de sidste mange år. Den geografiske nærhed til Tyskland betyder, at Region Syddanmark er en del af et større regionalt arbejdsmarked. Der er et stort potentiale for øget samarbejde, herunder øget samhandel og udviklingen af et mere sammenhængende arbejdsmarked, samordning af uddannelsesudbuddet og øgede valgmuligheder på uddannelsesområdet. Med afsæt i erfaringer fra mange års samarbejde og et nyt og større Interreg IV for Syddanmark kan indsatsen og resultaterne forbedres.

Det tyske mindretal er i den henseende en vigtig samarbejdspartner for såvel Vækstforum Syddanmark som regeringen. Regeringen hilser den kommende partnerskabsaftale mellem delstatsregeringen i Kiel og Region Syddanmark velkommen og vil medvirke til at fjerne hindringer for grænsependling.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats vedr. det grænseoverskridende samarbejde, jf. boks 8.1.

Boks 8.1: Indsatsområder vedrørende det grænseoverskridende samarbejde i Region Syddanmark

- **Samarbejde med naboregioner.** Parterne er enige om, at der skal være et stærkt samarbejde i forhold til naboregioner. Vækstforum Syddanmark vil udnytte nærheden til Tyskland, og vil understøtte et tættere samarbejde med aktører i disse regioner med henblik på at udnytte globaliseringens fordele til gavn for den regionale erhvervs- og beskæftigelsesudvikling. Herunder vil vækstforum arbejde for, at virksomheder og viden- og uddannelsesinstitutioner deltager i samarbejdsprojekter med naboregioner i Tyskland om udvikling af de regionale vækstvilkår for erhvervsudvikling.
- **Opbakning til grænseoverskridende samarbejde.** Vækstforum Syddanmark bakker op om Region Syddanmarks deltagelse i det grænseoverskridende strukturfondsprogram Interreg IV for Region Syddanmark og Schleswig/K.E.R.N.
- **Partnerskabsaftale med delstatsregeringen i Kiel.** Delstaten Schleswig-Holstein og Region Syddanmark vil udbygge det bestående grænseoverskridende samarbejde til fælles gavn. De to parter har fælles interesser, især på det politiske, kulturelle, videnskabelige og økonomiske område, som udspringer af det umiddelbare naboskab.

Bilag 1: Initiativoversigt

I. Uddannelse og arbejdskraftudbud.

1. De erhvervsrettede ungdomsuddannelser styrkes: Vækstforum vil bidrage til at understøtte allerede igangsatte og planlagte initiativer på uddannelsesområdet, herunder bl.a. etableringen af mentorordninger, som vil bidrage til at gøre en særlig indsats for de af regionens unge, der er i risiko for at falde ud af uddannelsessystemet, fx indvandrere og unge med lav uddannelsesmotivation.

2. Omfanget af erhvervsrettede uddannelses tilbud øges. Vækstforum vil i samarbejde med Det Regionale Beskæftigelsesråd og regeringen kortlægge behovet for at styrke de regionale kompetencer i forhold til uddannelsesudbuddet og virksomhedernes efterspørgsel. Som opfølgning herpå vil vækstforum igangsætte udviklingsprojekter, der kan understøtte udviklingen af nye uddannelses tilbud målrettet regionens erhvervs-mæssige behov, fx i tilknytning til de erhvervsrettede uddannelsesinstitutioner samt de nye professionshøjskoler.

3. Flere unge med indvandrerbaggrund fuldfører en påbegyndt erhvervsuddannelse. Parterne vil indlede et samarbejde på baggrund af de gode erfaringer med regeringens Task Force enhed. Samarbejdet kan gennemføres i forhold til en række af de initiativer i forbindelse med velfærdsaftalen, som skal styrke de erhvervsrettede ungdomsuddannelser, herunder etableringen af mentorordninger, styrket praktikpladsopsøgende arbejde, hjælp til praktikpladssøgning eller anden hjælp, som unge med indvandrerbaggrund kan have særlig brug for.

4. Indsats for flere praktikpladser. Vækstforum vil i regi af syddansk akademikersatsning tage initiativ til at igangsætte projekter, der via samarbejde mellem erhvervsrettede og videregående uddannelsesinstitutioner og virksomheder sikrer, at flere studerende kommer i praktik i regionens virksomheder. Projekterne skal udvikles i et samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner og erhvervslivet.

5. Styrkelse af undervisnings- og videncenter indend for de videregående uddannelser. Der etableres en dialog mellem Vækstforum Syddanmark og uddannelsesinstitutionerne om behovet for og udviklingen af nye grunduddannelser, samt behovet for udvikling af tilbud om efter- og videreuddannelse rettet mod regionens særlige vækstpotentialer og efterspørgsel efter medarbejdere og kompetencer. Samarbejdet med Vækstforum Syddanmark, herunder virksomheder og forsknings- og videninstitutioner i regionen, kan være relevant i relation til institutionernes udviklingskontrakter. De uddannelsesinstitutioner, der udbyder professionsuddannelser i regionen (Syddansk Universitet), kan inddrages i samarbejdet. Vækstforum vil i tilknytning hertil i regi af syddansk akademikersatsning gøre en særlig indsats for at få flere unge til at tage en videregående uddannelse med henblik på at understøtte den nationale målsætning herom.

6. Samarbejde om den regionale udmøntning af nationale uddannelsesindsatser. I relation til vækstforums erhvervsudviklingsstrategi vil parterne bidrage med input til ud-

viklingen af de regionale uddannelses tilbud og den regionale uddannelsesstruktur. Vækstforum vil være høringspart både ved relevant ny lovgivning og ifm. væsentlige ændringer i den regionale uddannelsesstruktur. Vækstforum inddrages som samarbejdspart både ifm. styrkelsen af uddannelsesmiljøer og i udvikling af nye uddannelser og videncenterfunktioner på de kommende professionshøjskoler.

7. Efter- og videreuddannelses tilbud til personer, som mangler grundlæggende færdigheder, eller som har behov for opkvalificering. Regionens kompetenceniveau skal højnes gennem velfærdsaftalens målsætning om at styrke samarbejdet mellem AMU-systemet og den forberedende voksen- og efteruddannelsesindsats samt gennem en styrket vejlednings- og rådgivningsindsats overfor især små og mellemstore virksomheder. Vækstforum Syddanmark vil i den forbindelse målrette den regionale indsats mod målsætningerne for et markant løft i læse-, skrive- og regneindsatsen for voksne, flere voksenlærlinge samt en styrkelse af den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelse.

8. Samarbejde om erhvervs-, beskæftigelses- og uddannelsespolitikken. Vækstforum vil samarbejde med Det Regionale Beskæftigelsesråd og uddannelsesinstitutioner i regionen om at kortlægge og følge virksomhedernes efterspørgsel efter arbejdskraft og efteruddannelse på kort og langt sigt, bl.a. under hensyntagen til at Region Syddanmark er en del af et større regionalt arbejdsmarked.

9. Regional matchmaking. Vækstfora ønsker en indsats, der skal fokusere på at af-dække og matche virksomhedernes uddannelses- og vidensbehov samt udvikle nye former for samarbejde og virksomhedsrettede uddannelses tilbud. Det kan fx være nye former for tværinstitutionelt samarbejde, som dækker specialiserede uddannelses- og vidensbehov hos virksomhederne, eller en målrettet indsats for særligt udsatte medarbejdergrupper, herunder kortuddannede. Indsatsen skal ses i sammenhæng med initiativer i regeringens globaliseringsstrategi. Der vil blive givet særlig prioritet til aktiviteter, som understøtter kompetenceudvikling og omstilling af regionens styrkepositioner samt spirende klynger. Indsatsen skal tilgodese kompetencebehov i regionens yderområder.

II. Bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder

10. Styrket kvalitets- og kompetenceløft i rådgivningsindsatsen: Væksthus Syddanmark skal som led i sin resultatkontrakt med staten i 2007 bl.a.: vejlede mindst 475 iværksættere og eksisterende virksomheder med vækstambitioner, indgå mindst 15 aftaler om samarbejde med helt eller delvist offentligt finansierede institutioner pr. 1. september 2007. Vækstforum for Region Syddanmark vil i dialog med væksthuset og regeringen udvikle og eventuelt medfinansiere aktiviteter og tilbud til en specialiseret iværksætterindsats, jf. nedenfor.

11. Specialiserede rådgivningstilbud. Der etableres specialiserede rådgivningstilbud i tilslutning til Væksthus Syddanmark. Det drejer sig bl.a. om rådgivning vedrørende eksport og internationalisering, finansiering, design og patent- og varemærkebeskyttelse

via henholdsvis Danmarks Eksportråd, Vækstfonden, Dansk Designcenter og Patent- og Varemærkestyrelsen, der skal være til rådighed for regionens nye og mindre virksomheder i væksthuset. Desuden vil væksthuset løbende få tilført viden om de nationale forsknings- og innovationsprogrammer med henblik på at kunne informere virksomhederne herom. Vækstforum Syddanmark vil i den forbindelse udvikle særlige initiativer for vækstiværksættere inden for regionens erhvervsmæssige styrkepositioner.

12. Styrket adgang til kapital. Vækstforum vil øge virksomhedernes kendskab til og anvendelse af de eksisterende finansielle instrumenter, så flere virksomheder bliver opmærksomme på hvilke typer kapital, der passer til dem, og hvordan kapital bedst rejses. Vækstforum vil nedsætte en arbejdsgruppe med deltagelse af bl.a. finansielle aktører og det regionale væksthushus, der skal komme med forslag hertil.

13. Vækstiværksættere inden for klyngerne. Vækstforum vil udvikle særlige initiativer for vækstiværksættere inden for regionens styrkepositioner og spirende klynger. Initiativerne skal tilrettelægges ud fra klyngernes særlige potentiale og behov og vil variere med udgangspunkt heri. Indsatsen skal ses i sammenhæng med og supplere de muligheder, som tilbydes i Syddanske Forskerparker og Væksthushus Syddanmark.

14. Flere spin-off virksomheder. Vækstfora vil understøtte samspillet mellem videninstitutioner, vejlednings- og rådgivningssystemet - herunder det kommende væksthushus - samt virksomhederne og deres organisationer. Der skal udvikles koncepter og konkrete værktøjer, mentornetværk mv. Mulighederne for intraprenuerskab skal synliggøres ved hjælp af frontløbervirksomheder, og der skal udarbejdes scenariebeskrivelser, metoder til videndeling og hjælp til at overkomme mulige barrierer. Indsatsen skal tage udgangspunkt i det igangværende analysearbejde på Syddansk Universitet og de initiativer, der allerede findes i regionen med IDEA som omdrejningspunkt.

15. Iværksætterkultur i uddannelsessystemet. Med udgangspunkt i IDEAs aktiviteter skal indsatsen sikre en koordineret styrkelse af iværksætterkulturen lige fra folkeskole til universiteter, og den skal tilrettelægges i samspil med andre aktører, fx Selvstændighedsfonden og Young Enterprise. Det bemærkes, at IDEA ikke skal lave kurser for folkeskolen. Satsningen kan indeholde elementer som opkvalificering af lærerkræfter, udvikling af kampagner, større synlighed omkring iværksætteri, samarbejde om iværksætteri mellem forskellige trin i uddannelsessystemet. En særlig satsning er etablering og videreudvikling af studentervæksthuse i tilknytning til de fire campusser ved Syddansk Universitet. IDEA er omdrejningspunkt for indsatsen, der skal gennemføres i dialog med regionen, kommuner, uddannelsesinstitutioner og regionens væksthushus.

16. Netværkssamarbejde om læring. Etableringen af netværkssamarbejdet skal bidrage til nytænkning, videndeling og samarbejde i forhold til regionens efter- og videreuddannelses tilbud, samt medvirke til udvikling af tilbud, der matcher erhvervslivets nuværende og fremtidige kompetencebehov. Endvidere skal netværkssamarbejdet udvikle nye metoder til e-læring, fx i forhold til yderområderne. Vækstforum nedsætter en ar-

bejdsgruppe, der skal arbejde med indhold og organisering af indsatsen.

III. Innovation

17. Brugerdreven innovation. Vækstforum Syddanmark indstiller mindst ét større projekt inden for rammerne af program for brugerdreven innovation, således at regionens virksomheder og offentlige institutioner bliver mere innovative, og der udvikles nye og bedre produkter og serviceydelser på baggrund af en systematisk afdækning af kunders og brugeres behov.

Vækstforum Syddanmark vil tage initiativ til et projekt, der samler erfaringer om brugerdreven- og medarbejderdreven innovation i små og mellemstore virksomheder i regionen. Indsatsen skal være to-delt: Dels skal der sikres fokus og prioritering inden for forskningen i brugerdreven innovation med udgangspunkt i regionens klynger. Dels skal der sættes på indsatser og projekter i små og mellemstore virksomheder. Der skal udvikles nye samarbejdsformer, værktøjer og metoder, og der skal rettes et specielt fokus på styrkelse af merkantile kompetencer, ledelses-, organisations og kompetenceudvikling, kommercialisering af offentlig viden samt viden om brugerbehov.

Vækstforum vil derudover tage initiativ til at iværksætte et eller flere projekter inden for brugerdreven innovation på sundhedsområdet. Vækstforum vil medio 2007 indlede dialog med relevante aktører om, hvordan indsatsen skal gennemføres, således at nye initiativer kan igangsættes ultimo 2007 – primo 2008. Vækstforum iværksætter en kortlægning af forretningsområder, der bygger på kommercialisering inden for sundhedssektoren.

18. Vækstforum som samarbejdspart. Vækstforum inddrages, hvor det har relevans for den regionale udvikling inden for innovation, vidensspredning og teknologi. Det kan være som høringspart fx i forbindelse med ny lovgivning eller ved den årlige opdatering af "InnovationDanmark 2007-2010", som er Rådet for Teknologi og Innovations handlingsplan til fremme af innovation og mere vidensspredning, og som implementerer dele af regeringens globaliseringsstrategi og forliget om globaliseringspuljen. Eller som samarbejdspart fx i udformningen af de regionale teknologicentre i regionen eller i arbejdet for at synliggøre forskningsinstitutionernes kompetencer over for specielt de mindre og mellemstore virksomheder. Der er enighed om, at Rådet for Teknologi og Innovation og vækstforum opretholder en aktiv dialog om indsatser med relevans for begge parter.

19. Strategisk forskning. Staten har afsat 115 mio. kr. til strategisk forskning i fødevarer, sundhed og miljø, hvilket også vil kunne bidrage til at styrke rammebetingelserne for en række af de erhvervsområder, som Vækstforum Syddanmark har særlig fokus på i sin erhvervsudviklingsstrategi, herunder fx fødevarer, off-shore, mekatronik, transport & logistik, it-teknologi, energi- og miljøteknologi, robotteknologi og køleteknik.

20. Det regionale klyngefokus.

Vækstforum vil medfinansiere klyngeaktiviteter, der udspringer af styrkepositionerne -fødevarer, off-shore, mekatronik, transport & logistik, it-teknologi, energi- og miljøteknologi, robotteknologi og køleteknik - og tilsigter at bidrage til omstilling og fornyelse. Indsatsen skal tilrettelægges ud fra klyngernes forskellige behov og potentiale og vil variere på baggrund heraf.

Vækstforum vil medfinansiere klyngeaktiviteter inden for spirende klynger. Indsatsen skal tilrettelægges ud fra klyngernes forskellige behov og potentiale og vil variere på baggrund heraf. Der er behov for en samlet og koordinerende indsats, hvor potentielle klynger får adgang til hjælp og værktøjer til at udvikle deres samarbejde. Tilgangen skal være en indsats, der fokuserer på både videnudveksling, samarbejde, uddannelse og markedsmæssige aspekter.

IV. Videnspredning

21. Styrket videnspredning mellem universiteter og erhvervsliv. Samarbejdet om videnspredning mellem universiteter og det regionale erhvervsliv skal styrkes ved, at:

- etablere flere praktikophold for højtuddannede i regionens virksomheder.
- videreudvikle de hidtidige erfaringer med at få videnmedarbejdere ud i virksomhederne blandt andet gennem en styrkelse og større udbredelse og anvendelse af ordningen "Regionale videnpiloter", der administreres af Rådet for Teknologi og Innovation efter først til mølle princippet. Vækstforum vil i den forbindelse i regi af syddansk akademikersatsning gøre en indsats for at få flere akademikere ind i de mindre og mellemstore virksomheder
- der etableres ErhvervsPhD-forløb, der administreres af Rådet for Teknologi og Innovation, idet udvælgelse sker efter konkurrence- og kvalitetsprincippet.

Videnskabsministeriet vil i samarbejde med regionale aktører gennemføre en målrettet og styrket markedsføring af initiativet for at gøre virksomheder, forskerstuderende og universiteter opmærksomme på initiativets muligheder.

22. Regionale innovationsagenter. Regeringen vil i samarbejde med Vækstforum Syddanmark etablere pilotprojektet "regionale innovationsagenter" i regi af GTS-systemet. Projektet skal via Væksthus Syddanmark give regionens små og mellemstore virksomheder én samlet indgang til hele det nationale viden- og innovationssystem, herunder til GTS-institutterne.

23. Teknologimatch. Vækstforum vil understøtte aktiviteter, der bidrager til en koordineret og sammenhængende indsats i forhold til at udbrede nye teknologier til regionens mindre og mellemstore virksomheder. Aktiviteterne skal inddrage virksomheder i regio-

nens yderområder. Indsatsen skal skræddersys til virksomhedernes behov og bistå virksomhederne med det rette teknologi-match, herunder også internationalt. Der kan være tale om forskellige og tværgående teknologier, fx IKT og produktudvikling. Vækstforum vil prioritere aktiviteter, som understøtter teknologianvendelse inden for regionens styrkepositioner samt spirende og potentielle klynger.

24. Netværk og matchmaking. Der skal tilrettelægges en indsats, der gennem opsøgende og kontaktskabende aktiviteter i forhold til regionens virksomheder kan bidrage til at guide og motivere til samarbejde samt synliggøre forskningsinstitutionernes kompetencer over for virksomhederne. Vækstforum vil bygge videre på erfaringerne fra bl.a. ForskerKontakten og understøtte aktiviteter, der samtidig styrker og videreudvikler mindre og mellemstore virksomheders interne samspil og samspil med videninstitutionerne. Samtidig skal det sikres, at forskningsinstitutionerne er bekendt med og engagerer sig i virksomhedernes forudsætninger og behov. Indsatsen skal skabe nye netværks-samarbejder og projekter med deltagelse af virksomheder og forskningsinstitutioner. Vækstforum vil give særlig prioritet til aktiviteter, som understøtter regionens klynger, tilgodeser hensynet til regionens yderområder og indeholder en international vinkel for formidling af viden og samarbejde.

25. Syddansk Akademikersatsning. Vækstforum vil sikre, at regionens mindre og mellemstore virksomheder kan styrke væksten gennem øget brug af højtuddannet arbejdskraft. Der skal gennemføres en samlet og koordineret syddansk akademikersatsning med to elementer. Dels en indsats for at få flere unge til at tage en lang videregående uddannelse, dels for at få flere uddannede akademikere ind i de mindre og mellemstore virksomheder. Akademikersatsningen skal bygge videre på erfaringer med tidligere initiativer, idet der tages højde for yderområder og brobygning til universiteterne.

V. Markedsføring af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme

26. Tiltrækning af udenlandske virksomheder. Det undersøges, om den vstdanske investeringsfremmeindsats kan konsolideres i Foreningen Vstdansk Investeringsfremme som et fælles projekt mellem de vstdanske regioner. Endvidere undersøges muligheden for, at der indgås en samarbejdsaftale mellem Foreningen/regionerne og Invest in Denmark med henblik på at sikre en arbejdsdeling, hvor man regionalt forestår modtageapparatet i Danmark, mens Invest in Denmark forestår marketing og salgsarbejdet i regi af Invest in Denmark's globale netværk. Der lægges op til en flerårig finansierings- og samarbejdsaftale.

27. Styrkelse af Danmark som turistmål og konferencevært. Parterne udarbejder en fælles strategi og en klar ansvarsfordeling i forhold til markedsføring, destinationsudvikling, kompetenceudvikling samt service- og information.

VisitDenmark vil forestå en analyse af turismens økonomi og potentialer i regionen samt le-

de udviklingen af det nationale helårsdestinationsprojekt og de nationale oplevelsestemaer. Vækstforum vil i samarbejde med regionens kommuner indstille og bakke op omkring et antal helårsdestinationer i regionen samt træffe beslutning om, hvilke regionale oplevelsestemaer fokus skal rettes mod.

Vækstforum vil i samarbejde med VisitDenmark brande regionen i internationale markedsføringsaktiviteter, hvor der især fokuseres på sæsonforlængelse og helårsaktiviteter i kystferieturismen.

Vækstforum vil i forbindelse med sin generelle indsats for at opkvalificere og tiltrække arbejdskraft gøre en specifik indsats for at øge værtskabskompetenceniveauet i turist erhvervet.

Vækstforum ønsker at udpege 4-6 fyrtårne, der skal medvirke til at kaste lys over og markedsføre andre oplevelser i regionen. Udvælgelsen skal ske på baggrund af en kortlægning af, hvilke oplevelsesinitiativer der er sat i gang i Region Syddanmark og disses internationale rækkevidde.

Vækstforum vil prioritere turismeudvikling i Region Syddanmark via en tematisk baseret enhedsorganisation på turismeområdet. Den nye organisation kan indgå i samarbejde med andre aktører om udvikling af indhold til en fælles digital oplevelsesplatform for Syddanmark. Projektet skal bygge på eksisterende teknologi og skabe en unik platform med indhold, der fokuserer på Syddanmark som oplevelsesregion. Endvidere skal det undersøges, hvordan tilgængeligheden til regionens attraktioner kan forbedres.

28. Kultur- og oplevelsesøkonomi. Vækstforum vil styrke oplevelsesøkonomien gennem et øget offentligt-privat samarbejde om udviklingen af oplevelsesøkonomien i bred forstand, bl.a. inden for kunst, kultur, underholdning, idræt, arkitektur, design og turisme.

Oplevelsesøkonomiens forretningsområder og deres erhvervsmæssige dynamik skal udfoldes og udnyttes. Vækstforum vil tage initiativ til at gennemføre en screening af eksisterende viden og kortlægning af oplevelsesøkonomiens regionale forretningsområder. Fokus skal være på kritiske udviklingsbetingelser, samt hvordan Vækstforum gennem brugerdriven innovation kan medvirke til at styrke oplevelsesøkonomiens vækstbetingelser. Der skal gives opmærksomhed til særlige potentialer i yderområderne. Det er målet, at der på baggrund heraf skal udvikles offentlig-private partnerskaber, fx inden for sundhed og wellness. Der kan som inspiration defineres et fælles fundament af værdier og karakteristika for samarbejde og udvikling inden for kultur- og oplevelsesøkonomi, fx under temaet "den legende region".

29. Kreative og kommercielle kompetencer. Vækstforum vil tage initiativ til at udvikle og igangsætte konkrete initiativer, der kan bringe flere kreative og kunstneriske kompetencer ind i uddannelsessystemet og virksomhederne. Der skal endvidere gennemføres

aktiviteter, der bidrager til at styrke de forretningsmæssige kompetencer i oplevelsesøkonomien. Brobygning til regionens yderområder skal indgå som et element i indsatsen.

VI. Energi

30. Samarbejde om fremme af vedvarende energi. Vækstforum Syddanmark vil udvikle forskellige miljø- og energiområder, herunder energiteknologi og bioenergi og vil igangsætte mindst 1 større projekt på energi- og miljøområdet. Regeringen har igangsat en række initiativer, der kan støtte op om regionens udvikling, jf. punkt 31.

31. Samarbejde om fremme af miljø- og energiteknologi. Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram. Den offentligt finansierede indsats for forskning, udvikling og demonstration af energiteknologi øges, så den fra 2010 udgør 1 mia. kr. årligt. Som led i energistrategien etableres et nyt Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram (EUDP). Parterne er enige om, at vækstforum indleder en dialog med EUDP-sekretariatet om samarbejdsfladerne for fremme og forankring af energiteknologiske udviklings- og demonstrationsaktiviteter i virksomhederne. EUDP forventes etableret i begyndelsen af efteråret 2007.

Miljø- og Energiteknologi. For at fremme udvikling af miljø- og energieffektiv teknologi har regeringen taget initiativ til at etablere „partnerskaber for innovation“. Hvor vækstforums erhvervsudviklingsstrategi peger på erhvervsudviklingsområder, der også er omfattet af de etablerede miljø- og energiteknologiske partnerskaber og andre fremtidige partnerskaber for innovation, vil parterne afklare mulige samarbejdsaktiviteter, herunder eventuel medfinansiering fra vækstforum.

VII. Landdistrikterne og yderområder

VIII. Grænseoverskridende samarbejde

32. Partnerskabsaftale med delstatsregeringen i Kiel. På følgende områder er der igangværende aktiviteter eller der er fra dansk og tysk side udtrykt interesse for at arbejde i den angivne retning.

- at arbejde for at åbne arbejdsmarkedet henover grænsen, herunder mindske barrierer på arbejdsmarkedet, fremme information m.m.
- Den nationalt nedsatte dansk-tyske gruppe til fjernelse af hindringer for pendling anbefalede at der på regionalt initiativ etableres en grænsependlerportal. Der er som følge af anbefalingen nedsat en regionalt forankret arbejdsgruppe til etableringen. Arbejdsgruppen har holdt sit første møde. Et center for arbejdsmarkedsstudier kan sætte de mange aktører på området i stand til at reagere hurtigere på nye situationer.

Regeringen og Vækstforum for Region Sjælland

JUNI 2007

Danmark skal være blandt de lande i verden, hvor det er bedst at bo, leve og arbejde – også om 10 og om 20 år. Regeringen har på denne baggrund iværksat en globaliseringsstrategi. Strategien skal fremtidssikre det danske samfund baseret på en stærk konkurrencekraft og en stærk sammenhængskraft.

Strategien har som mål at bidrage til:

- Uddannelser i verdensklasse,
- Danmark som førende iværksættersamfund,
- Danmark som førende innovativt samfund,
- Danmark som førende vidensamfund,

således, at Danmark i 2015 er verdens mest konkurrencedygtige samfund.

Det er vigtigt, at strategien udfoldes således, at der skabes vækst i alle dele af landet. Derfor skal strategien gennemføres i tæt sammenhæng med den regionale indsats for vækst og erhvervsudvikling, der forstås af Vækstforum Sjælland og under hensyntagen til regionens særlige muligheder og udfordringer, der fremgår af vækstforums erhvervsudviklingsstrategi. Derved kan regionens erhvervsudviklingsstrategi og globaliseringsstrategien komplementere hinanden således, at der skabes grundlag for en solid vækst og fremgang i regionen de kommende år.

Denne partnerskabsaftale skal bidrage til at bygge bro mellem globaliseringsstrategien og den regionale erhvervsudviklingsstrategi, som vækstforum har fastlagt. I den regionale strategi er der fokus på "*vækst gennem nytænkning og samarbejde*" for dermed at styrke innovation, iværksætteri, kompetencer samt udviklingen inden for biobrændsel/ biobrændstoffer, medico/sundhed, event- og oplevelsesindustrien samt lokale fødevarerprodukter. Desuden kan samspillet mellem byer, landdistrikter, andre regioner og ikke mindst hovedstaden fremme en balanceret udvikling og vækst i hele regionen. I strategien peges på, at nærheden til Øresundsregionen og Berlin-Hamburg kan udnyttes – også i forhold til tiltrækning af nye virksomheder.

Der er i de følgende afsnit angivet de mål og indsatsområder, som regeringen og Vækstforum Sjælland er enige om. Der er endvidere i bilag 1 givet en oversigt over de initiativer, der kan arbejdes med, som led i at nå de mål, der er fastlagt i partnerskabsaftalen. Parterne vil som led heri lægge vægt på at globaliseringsstrategiens initiativer og vækstforas initiativer kan understøtte hinanden.

Partnerskabsaftalen indgås inden for eksisterende økonomiske rammer og gælder for perioden 2007-2009. Regeringen og Vækstforum Sjælland er enige om løbende at følge implementeringen af partnerskabsaftalen og årligt at drøfte behovet for justeringer.

1. Uddannelse og arbejdskraftudbud

Mindst 85 pct. af alle unge i Danmark skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2010 og mindst 95 pct. i 2015. Mindst 50 pct. af de unge skal tage en videregående uddannelse i 2015 samtidig med, at færdiggørelsesalderen reduceres. Samtidig er der et generelt behov for at øge arbejdsstyrken og dens kompetenceniveau. Den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelsesaktivitet skal styrkes, flere skal gennemgå forberedende voksen- og efteruddannelse - fra i dag ca. 23.000 årligt til ca. 40.000 årligt i 2010 - og der skal gøres en særlig indsats for at øge erhvervsfrekvensen for udsatte grupper.

I Region Sjælland har ca. 75 pct. af de 25-29 årige en ungdomsuddannelse mod landsgennemsnittets knap 80 pct., og ca. 25 pct. af de beskæftigede har en videregående uddannelse mod ca. 29 pct. på landsplan. Samtidig er der relativt få videregående uddannelsespladser i regionen, navnlig inden for de tekniske og merkantile områder, ligesom der er en udfordring i at skabe flere praktikpladser, samt at sikre at især færre unge med indvandrerbaggrund falder fra en påbegyndt uddannelse. Som i resten af landet har næsten en tredjedel af arbejdsstyrken i regionen ingen erhvervskompetencegivende uddannelse. Ledigheden i Region Sjælland lå i 2006 under landsgennemsnittet.

Region Sjælland er en del af et større sammenhængende uddannelses- og arbejdsmarked, hvor den geografiske nærhed til Hovedstaden og Øresundsregionen betyder, at mange pendler til uddannelses tilbud og job i hovedstadsområdet. Samtidig har regionen set i forhold til resten af landet et forholdsvis stort antal virksomheder og arbejdspladser inden for de traditionelle erhverv, såsom fødevarerindustri, bygge- og anlægsbranchen og sundhedsvæsenet. Endelig er regionen kendetegnet ved, at uddannelses- og indkomstniveauet falder i takt med, at den geografiske afstand til København stiger. Disse forhold er vigtige at iagttage i tilrettelæggelsen af den regionale indsats på uddannelses- og arbejdsmarkedsområdet.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål vedr. uddannelse og arbejdskraftudbud, jf. boks 1.1.

Boks 1.1: Mål for uddannelse og arbejdskraftudbud i Region Sjælland

- Flere unge skal have en ungdomsuddannelse. Mindst 95 pct. af alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2015. Det er Vækstforum Sjællands ambition at gøre en særlig indsats for at øge antallet af virksomheder, der tilbyder praktikophold med mindst 20 pct. i 2007.
- Flere unge fra regionen skal tage en videregående uddannelse og således bidrage til at nå den nationale målsætning om at mindst 50 pct. af en ungdomsårgang i 2015 tager en videregående uddannelse.
- Voksen og efteruddannelsesindsatsen skal styrkes for at øge kompetencerne på arbejdsmarkedet. Antallet, der deltager i forberedende voksenundervisning i regionen, skal øges.

Parterne er på den baggrund enige om at gøre en særlig indsats for uddannelse og arbejdskraftudbud, jf. boks 1.2.

Boks 1.2: Indsatsområder vedr. uddannelse og arbejdskraftudbud i Region Sjælland

- **De erhvervsrettede ungdomsuddannelser styrkes.** Parterne er enige om at fremme et godt samspil mellem uddannelsesinstitutioner, Beskæftigelsesregion Hovedstaden og Sjælland, virksomheder og kommuner i regionen med henblik på at gøre uddannelserne mere attraktive for de unge, mindske frafaldet og generelt styrke uddannelseskulturen. Parterne er endvidere enige om at etablere en dialog om institutions- og udbudsstrukturen for erhvervsrettede ungdomsuddannelser i regionen i forhold til de konstaterede uddannelsesbehov, herunder også i forhold til uddannelsesbehov i regionens yderområder.
- **Omfanget af erhvervsrettede uddannelsesstilbud øges.** Parterne er enige om, at en dialog mellem vækstforum og uddannelsesinstitutioner i regionen kan styrke udbuddet af nye uddannelsesstilbud, der matcher det regionale erhvervslivs efterspørgsel efter kompetencer. Regeringen og vækstforum vil opfordre de regionale uddannelsesinstitutioner til at tage initiativ til en sådan dialog.
- **Flere unge med indvandrerbaggrund fuldfører en påbegyndt erhvervsuddannelse.** Parterne er enige om en styrket indsats for, at flere unge med indvandrerbaggrund skal fuldføre en påbegyndt erhvervsuddannelse.
- **Indsats for flere praktikpladser.** Parterne er enige om at understøtte målsætningen om at øge antallet af praktikpladser samt fremme kvaliteten i praktikforløbene.
- **Styrkelse af undervisnings- og videncenterer inden for de videregående uddannelser.** Parterne er enige om at undersøge muligheden for at samarbejde om at styrke de professionsrettede videregående uddannelsesstilbud i regionen.
- **Samarbejde om den regionale udmøntning af nationale uddannelsesindsatser.** Regeringen vil inddrage vækstforum som hørings- og samarbejdspartner i forbindelse med udmøntningen af nationale uddannelsesindsatser, der har strategisk betydning for den erhvervsmæssige udvikling på Sjælland.
- **Efter- og videreuddannelsesstilbud til personer, som mangler grundlæggende færdigheder, eller som har behov for opkvalificering.** Parterne er enige om at højne regionens kompetenceniveau gennem en styrket voksen- og efteruddannelsesindsats.
- **Samarbejde om erhvervs-, beskæftigelses- og uddannelsespolitikken.** Parterne er enige om at samarbejde om overvågning og analyse af det regionale arbejdsmarked og de regionale vækstvilkår, således at initiativer baseres på et veldokumenteret grundlag om såvel udbuds- som efterspørgselsiden. Vækstforum vil desuden inddrage blandt andet beskæftigelsesmæssige hensyn i forbindelse med udmøntningen af strukturfondsmidlerne.

2. Bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder

Iværksættere spiller en vigtig rolle for dynamikken og væksten i økonomien. Derfor skal Danmark fortsat være blandt de europæiske lande, hvor der hvert år etableres flest nye virksomheder, ligesom Danmark inden 2015 skal være blandt de lande, hvor der er flest vækstiværksættere.

I Region Sjælland er etableringsraten for iværksættere lidt mindre end landsgennemsnittet og ca. 3,4 pct. af iværksætterne udvikler sig til vækstiværksættere i forhold til landsgennemsnittet på ca. 3,6 pct. Region Sjælland har således en udfordring i at sikre, at flere virksomheder hurtigere kommer ind i et vækstforløb, for at Danmark kan komme på niveau med de bedste lande. Samtidig udspringer relativt få nye virksomheder fra de regionale videnmiljøer.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder, jf. boks 2.1.

Boks 2.1: Mål for bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder for Region Sjælland

- Der skal etableres flere nye virksomheder i Region Sjælland, således at regionen bidrager til at nå den nationale målsætning om, at Danmark fortsat er blandt de europæiske lande, hvor der hvert år etableres flest nye virksomheder. Det er vækstforum Sjællands ambition at etableringsraten øges til 10 pct. i 2015.
- Andelen af vækstiværksættere skal mindst fordobles inden 2015.
- Det er vækstforums ambition, at overlevelsesraten blandt nye virksomheder skal forbedres. Det vil i første omgang blive målt i forhold til de virksomheder, der har modtaget rådgivning i erhvervservicesystemet.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats for bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder, jf. boks 2.2.

Boks 2.2: Indsatsområder vedr. bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder i Region Sjælland.

- **Styrket kvalitets- og kompetenceløft i rådgivningsindsatsen.** Parterne er enige om en styrket indsats, der med Væksthus Sjælland som omdrejningspunkt skal forbedre rådgivningsindsatsen for nye og mindre virksomheder og sikre, at flere virksomheder kommer ind i et vækstforløb.
- **Specialiserede rådgivningstilbud.** Parterne er enige om at etablere specialiserede rådgivningstilbud i regi af Væksthus Sjælland i den udstrækning opgaverne ikke allerede udbydes af andre regionale aktører. I disse tilfælde vil der blive arbejdet for, at brobygningen mellem parterne styrkes.
- **Styrket adgang til kapital.** Parterne er enige om at medvirke til at sikre, at virksomhederne, herunder særligt SMV'er, får styrket adgang til risikovillig kapital og viden om relevante muligheder for finansiering.
- **Samarbejde om iværksætteri og ideudvikling i uddannelserne.** Parterne er enige om, at Vækstforum Sjælland og Selvstændighedsfonden skal fremme iværksætteri og idéudvikling i de regionale uddannelser i samarbejde med relevante aktører i regionen. Parterne er samtidig enige om at styrke Iværksætterakademiet IDEA's arbejde med at etablere regionale netværk med lokale uddannelsesinstitutioner.

3. Innovation

Danske virksomheder og offentlige institutioner skal være blandt de mest innovative i verden. Det skal ske gennem en styrket konkurrence og større åbenhed i økonomien. Samtidig skal samarbejdet mellem virksomheder og videninstitutioner, offentlige myndigheder, kunder og leverandører styrkes, herunder gennem større fokus på brugerdriven innovation. Endvidere skal flere virksomheder deltage i forsknings- og teknologi-programmer.

I Region Sjælland ligger andelen af virksomheder, der er innovative på ca. 30 pct., hvilket er under landsgennemsnittet på ca. 40 pct. og et stykke fra niveauet for de bedste lande (47 pct.). Der er således behov for en øget indsats i forhold til at sjællandske virksomheder bliver mere innovative.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for innovation, jf. boks 3.1.

Boks 3.1: Mål for innovation i Region Sjælland

- Andelen af regionens virksomheder, der er innovative, skal øges.
- Det innovative samspil mellem virksomheder, videninstitutioner og det offentlige skal øges i Region Sjælland.
- Region Sjællands virksomheders anvendelse af midler til innovation skal udgøre en stigende andel af regionens bidrag til BNP.
- Flere virksomheder og/eller offentlige institutioner skal udvikle nye produkter og serviceydelser. Det er Vækstforum Sjællands ambition, at mindst 50 pct. af de virksomheder og/eller offentlige institutioner, der deltager i innovationsprojekter igangsat af vækstforum, skal udvikle nye produkter og serviceydelser.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats for fremme af innovation, jf. boks 3.2.

Boks 3.2: Indsatsområder til fremme af innovation

- **Styrket samarbejde om innovation.** Parterne er enige om betydningen af at videreudvikle samarbejdet om innovation.
- **Brugerdreven innovation.** Parterne er enige om at styrke indsatsen for brugerdreven innovation, og parterne er enige om at styrke videnuudveksling og erfaringsopsamling vedrørende brugerdreven innovation.
- **Virksomhedstilpasset innovationsfremme.** Vækstforum Sjælland vil gøre en særlig indsats for virksomhedstilpasset innovationsfremme.
- **Deltagelse i internationale forsknings- og teknologiudviklingsprogrammer.** Parterne er enige om behovet for at formidle viden om internationale forskningsprogrammer og finansieringsmuligheder af relevans for regionens virksomheder og videninstitutioner.
- **Offentlig-privat samarbejde.** Parterne er enige om at følge udviklingen i offentlig-privat samarbejde.
- **Vækstforum som samarbejdspart.** Parterne er enige om, at vækstforum inddrages, hvor det har relevans for den regionale udvikling inden for innovation, vidensspredning og teknologi.
- **Strategisk forskning.** Parterne er enige om betydningen af strategisk forskning i fødevarer, sundhed og miljø.
- **Medico-Sundhed.** Parterne har et fælles ønske om at styrke samspillet mellem forskning, hospitaler og erhvervsliv med henblik på at skabe bedre produkter og serviceydelser for borgerne samt vækst og dynamik i regionens virksomheder. Vækstforum Sjælland vil gøre en særlig indsats for at styrke produktudvikling og produktion inden for medico-sundhed og det sociale område, herunder med særlig fokus på øget anvendelse af IT-teknologi. Vækstforum Sjælland vil desuden udvikle regionens farmaceutiske industri i samarbejde med Region Hovedstaden.

4. Videnspredning

Danmark skal være blandt de lande i verden, hvor de private virksomheder forsker mest og er blandt de bedste til at omsætte nye forskningsresultater og viden fra forsknings- og uddannelsesinstitutioner til nye teknologier, processer, varer og tjenester. Samtidig skal videnformidling og erhvervslivets samarbejde med universiteter og forskningsinstitutioner styrkes, der skal flere højtuddannede ud i erhvervslivet og antallet af ErhvervsPhD'ere skal øges.

Sjællandske virksomheder samarbejder kun i begrænset omfang med forsknings- og videninstitutioner. Andelen af de ansatte i den private sektor i Region Sjælland, der har en lang videregående uddannelse er 2,9 pct., hvilket er lavere end landsgennemsnittet på 5,5 pct. Der var i 2006 blot et enkelt godkendt ErhvervsPhD-projekt i Region Sjælland. Der er således en særlig udfordring i at sikre, at ny forskning og viden spredes og anvendes i det sjællandske erhvervsliv.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål inden for videnspredning, jf. boks 4.1.

Boks 4.1: Mål for videnspredning i Region Sjælland

- Andelen af beskæftigede i regionens virksomheder, der har en videregående uddannelse, skal øges. Det er vækstforums ambition at øge andelen fra det nuværende niveau på 15 pct. til det nuværende landsgennemsnit på 19 pct. i 2015.
- Virksomheder og universiteter samarbejder i perioden 2007-10 om at etablere mindst 10-15 nye ErhvervsPhD-projekter i regionen.
- De regionale innovationsagenter skal i perioden 2007-09 opsøge mindst 250 virksomheder, der i dag ikke er brugere af det nationale viden- og innovationssystem.
- Virksomhederne ansætter 60 videnpiloter i perioden 2007-2010 i regionen.
- Flere virksomheder skal deltage i samarbejdsprojekter mellem virksomheder og viden- og uddannelsesinstitutioner. Det er Vækstforum Sjællands ambition, at mindst 20 virksomheder indgår i udviklingsprojekter med viden – og forskningsinstitutioner i 2007.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats vedr. vidensspredning, jf. boks 4.2.

Boks 4.2: Indsatsområder angående vidensspredning

- **Styrket vidensspredning mellem universiteter og erhvervsliv.** Parterne er enige om at styrke samarbejdet om vidensspredning mellem universiteter og det regionale erhvervsliv. Parterne er desuden enige om, at der er behov for en løbende dialog mellem universiteter og vækstforum om, hvordan der skabes de bedst mulige rammer for videnformidling og samarbejde mellem universiteter og det regionale erhvervsliv. Regeringen vil opfordre universiteterne til at tage initiativ til en sådan dialog.
- **Regionale innovationsagenter.** Parterne er enige om at styrke anvendelsen af regionale innovationsagenter.
- **Samspil med uddannelsesinstitutioner i Region Hovedstaden.** En række viden- og uddannelsesinstitutioner i Region Hovedstaden betjener i høj grad også Region Sjælland. Vækstforum Sjælland vil forbedre de sjællandske virksomheders adgang til viden fra disse viden- og uddannelsesinstitutioner. Det skal ske i samarbejde med Vækstforum Hovedstaden samt viden- og uddannelsesinstitutioner i Region Hovedstaden og Region Sjælland.

5. Markedsføring af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme

I 2015 skal kendskabet til Danmarks styrker og kompetencer være i top 10 blandt OECD-landene og de nye vækstlande. Udlandets kendskab til Danmarks kreative kompetencer og Danmark som uddannelsesland skal øges. Danmark skal tiltrække flere udenlandske investeringer. Samtidig skal Danmarks synlighed som turistmål og konferencevært øges. Som pejlemærke bør Danmarks tiltrækning af turister i 2015 mindst være på niveau med de bedste nordeuropæiske lande.

Region Sjælland har i forhold til turisme og investeringsfremme gode muligheder for at udnytte sin beliggenhed tæt på Hovedstaden og mulighederne i Øresundsregionen. På turismeområdet vil Vækstforum Sjælland i dialog med relevante aktører i Region Hovedstaden arbejde for at Region Sjællands attraktioner ses i sammenhæng med attraktionerne i Hovedstaden. Fx vil en fokuseret indsats for udvikling af helårsoplevelser og begivenheder i samspil med Region Hovedstaden medvirke til at realisere potentialet for udvikling af kyst- og erhvervs turismen i regionens købstæder, yderområder og landdistrikter. Samtidig udgør særlige sjællandske attraktioner et godt grundlag for en styrket turismeindsats i hele regionen, herunder ikke mindst i yderområderne.

Der er i Region Sjælland et potentiale for at tiltrække nye virksomheder på grund af billigere jord og erhvervslejemål end i Region Hovedstaden, men også i form af lettere trafik tilgængelighed. Nærheden til Hovedstadens viden- og uddannelsesinstitutioner og øvrige servicetilbud i Region Hovedstaden skal i dialog med relevante parter i Region Hovedstaden udnyttes bedst muligt med henblik på øget investeringsfremme.

Et væsentligt element i markedsføringen af regionen er at tiltrække store begivenheder – der i sig selv bidrager til at markedsføre og synliggøre regionen.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for markedsføringen af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme, jf. boks 5.1.

Boks 5.1: Mål for markedsføring for Region Sjælland

- I perioden 2007-10 gennemføres årligt ca. 10 fact-finding missioner for potentielle udenlandske investorer til Region Sjælland.
- Region Sjælland fortsætter den positive udvikling i antallet af kystferieovernatninger.
- Region Sjællands synlighed som helårsdestination skal øges. I 2010 er antallet af kystferieovernatningerne udenfor højsæsonen øget, og antallet af helårsarbejdspladser inden for turismen er steget.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats for markedsføringen af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme, jf. boks 5.2.

Boks 5.2: Indsatsområder til styrkelse af turismeindsatsen og markedsføringen af Danmark

- **Tiltrækning af udenlandske virksomheder.** Parterne er enige om at styrke samarbejdet om at tiltrække udenlandske virksomheder og kapital gennem en klar arbejdsdeling mellem den regionale indsats og den nationale indsats for markedsføring og salg af danske spidskompetencer i udlandet.
- **Styrkelse af Danmark som turistmål og konferencevært.** Parterne er enige om at styrke effekten af turismefremmeindsatsen gennem en fælles strategi og en klar ansvarsfordeling i forhold til markedsføring, destinationsudvikling, kompetenceudvikling samt service- og information. Parterne er desuden enige om, at afholdelsen af store begivenheder har stor betydning for markedsføringen af Danmark.

6. Energi

Med "En visionær dansk energistrategi" har regeringen fremlagt en energiplan, der bl.a. har som mål at fordoble andelen af vedvarende energi til mindst 30 pct. i 2025, øge energispareindsatsen til 1,25 pct. om året frem til 2025, samt at 10 pct. af transportsektorens brændstofforbrug i 2020 skal dækkes af vedvarende energi i form af biobrændstoffer. Målene skal nås gennem en omkostningseffektiv energipolitik, som understøtter fortsat velfærd, økonomisk vækst og danske virksomheders konkurrenceevne.

Region Sjælland har en række virksomheder, der har stærke kompetencer inden for energiområdet, herunder virksomheder, der arbejder med anvendelse af biomasse til energiproduktion i samarbejde med regionale og nationale videninstitutioner. Vækstforum Sjælland har i sin erhvervsudviklingsstrategi fokus på at styrke rammerne for sjællandske virksomheder inden for energiområdet.

Parterne er enige om, at aktiviteter i Region Sjælland bør udformes, så de understøtter både de nationale og regionale målsætninger.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats vedrørende energi, jf. boks 6.1.

Boks 6.1: Indsatsområder inden for energi

- **Samarbejde om fremme af vedvarende energi.** Parterne er enige om at fremme et godt samspil mellem den nationale og regionale indsats for fremme af vedvarende energi, herunder anvendelse af biomasse til energiproduktion. Vækstforum Sjælland undersøger potentialet for at udvikle et stærkt fyrtårnsprojekt indenfor energi-området, som tager udgangspunkt i de potentialer, der findes i Region Sjælland og understøtter regeringens energistrategi.
- **FNs klimakonference.** Parterne er enige om, at Region Sjælland – ligesom andre interesserede regioner – vil blive inddraget i forberedelserne af erhvervsaktiviteterne frem mod FN's klimakonference i 2009.
- **Samarbejde om fremme af miljø- og energiteknologi.** Parterne er enige om skabe gode rammer for et styrket samspil om fremme af miljø- og energieffektive teknologier.

7. Landdistrikterne og yderområder

Det skal være attraktivt at bo, leve og arbejde i alle egne af Danmark. Det gælder også i landdistrikter og yderområder. Mindst 35 pct. af strukturfondsmidlerne i social- og regionalfondsprogrammerne skal i perioden 2007-2013 under ét anvendes til gavn for yderområderne. Med Landdistriktsprogrammet ønsker regeringen at øge konkurrencekraften i jordbrugs-, skovbrugs- og fødevarerektoren, at forbedre levevilkårene og fremme et bredere erhvervsgrundlag i landdistrikterne, samt at beskytte miljøet og naturen i landdistrikterne.

Region Sjælland er kendetegnet ved store landdistrikter og yderområder.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål inden for landdistrikter og yderområder, jf. boks 7.1.

Boks 7.1: Mål om landdistrikter og yderområder i Region Sjælland

- Mindst 42 pct. af Vækstforum Sjællands strukturfondsmidler skal i gennemsnit i perioden 2007-2013 komme regionens yderområder til gavn.
- Der igangsættes mindst 3 projekter med henblik på at styrke udviklingen i landdistrikterne, jf. vækstforums erhvervsudviklingsstrategi.
- Der skal i 2007 igangsættes mindst 3 projekter med henblik på at styrke udviklingen i yderområderne, jf. vækstforums erhvervsudviklingsstrategi.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats vedr. landdistrikter og yderområder, jf. boks 7.2.

Boks 7.2: Indsatsområder om landdistrikter og yderområder

- **Landdistriktsprogram 2007-13: Koordination med lokale aktionsgrupper.** Parterne er enige om at sikre en enstrengt erhvervsfremmeindsats, herunder koordination i forhold til udmøntningen af Landdistriktsprogrammet 2007-13. En del af Landdistriktsprogrammet (akse 3) skal udmøntes via Lokale Aktionsgrupper. For at sikre en enstrengt erhvervsfremmeindsats og sikre koordination mellem den regionale erhvervsudvikling og den lokale forankring på områder som erhvervsfremme, iværksætterindsats, bosætning og turisme er det besluttet, at:
  - Vækstforum kan lade sig repræsentere i de lokale aktionsgrupper (LAG).
  - Vækstforum skal godkende, at de lokale aktionsgruppers strategier er i overensstemmelse med den regionale erhvervsudviklingsstrategi udarbejdet af vækstforum.
  - Vækstforum kan komme med konkrete forslag til ændringer i større erhvervsrettede projekter med henblik på at sikre koordination og enstrengt i erhvervsindsatsen.
- **Udvikling af jordbrugs- og fødevaresektoren.** Parterne er enige om jordbrugs- og fødevaresektorens betydning i Sjælland. Vækstforum får hjemmel til at indstille om projekter i landdistriktsprogrammets akse 1, som kan styrke konkurrenceevnen i jordbruget, fødevareerhvervet og gartnerisektoren. Vækstforum vil fx kunne indstille om større projekter inden for innovation og udvikling i forarbejdningssektoren for jordbrug, som har særlig betydning for den regionale erhvervsudvikling.

8. Grænseoverskridende samarbejde

Regeringen vil styrke det grænseoverskridende samarbejde, herunder arbejde på at indgå en endelig aftale om etablering af den faste forbindelse over Femern Bælt. I regeringens investeringsplan fra 2003 på trafikområdet blev der afsat 4,2 mia. kr. til opgradering af landanlæggene i tilslutning til en fast forbindelse over Femern Bælt. Der vil især blive tale om opgradering af jernbaneforbindelsen mellem Ringsted og Rødby. Vækstforum Sjælland vil løbende følge regionsrådets konkretisering af den regionale udviklingsplan, herunder perspektiverne og målene for det grænseoverskridende samarbejde.

Region Sjælland har en strategisk placering som den vestlige del af Øresundsregionen og nordlig nabo til Tyskland og har mange samarbejdsrelationer, som er opbygget gennem grænseoverskridende samarbejde i de seneste år. Den geografiske nærhed til hovedstaden betyder, at Region Sjælland er en del af et større regionalt arbejdsmarked. Siden Øresundsbroens åbning i 2000 er pendlingen således tredoblet, men der er fortsat et stort potentiale for øget samarbejde, herunder øget samhandel og udviklingen af et mere sammenhængende arbejdsmarked, samordning af uddannelsesudbuddet og øgede valgmuligheder på uddannelsesområdet. Med inspiration fra resultaterne i Øresundsregionen søger Region Sjælland sammen med sine tyske naboer at fremme et flersidigt samarbejde i den dansk-tyske grænseregion. En vigtig udfordring for det dansk-tyske samarbejde er generelt at styrke integrationen på tværs af Femern Bælt. Det er i den forbindelse en udfordring at skabe en sammenhængende infrastruktur, forkorte rejsetiden, styrke konkurrencen og øge beskæftigelsen.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats vedr. det grænseoverskridende samarbejde, jf. boks 8.1.

Boks 8.1: Indsatsområder vedrørende det grænseoverskridende samarbejde i Region Sjælland

- **Samarbejde med naboregioner.** Parterne er enige om, at der skal være et stærkt samarbejde med naboregioner. Vækstforum Sjælland vil udnytte nærheden til andre regioner, herunder Øresundsregionen og Hamborg-Berlin, og vil understøtte et tættere samarbejde med aktører i disse regioner med henblik på at udnytte globaliseringens fordele til gavn for den regionale erhvervs- og beskæftigelsesudvikling.
- **Opbakning til grænseoverskridende samarbejde.** Parterne bakker op om Region Sjællands deltagelse i de grænseoverskridende strukturfondsprogrammer for hhv. Danmark-Sverige og Danmark-Tyskland.
- **Femern Bælt.** Parterne er enige om fortsat at arbejde for at få realiseret den faste forbindelse over Femern Bælt.

Bilag 1: Initiativoversigt

I. Uddannelse og arbejdskraftudbud.

1. De erhvervsrettede ungdomsuddannelser styrkes. Vækstforum vil bidrage til at understøtte allerede igangsatte og planlagte initiativer på uddannelsesområdet, herunder bl.a. etableringen af mentorordninger, som vil bidrage til at gøre en særlig indsats for de af regionens unge, der er i risiko for at falde ud af uddannelsessystemet, fx indvandrere og unge med lav uddannelsesmotivation.

2. Omfanget af erhvervsrettede uddannelses tilbud øges. Vækstforum vil i samarbejde med det regionale beskæftigelsesråd og regeringen kortlægge behovet for at styrke de regionale kompetencer i forhold til uddannelsesudbuddet og virksomhedernes efterspørgsel. Som opfølgning herpå vil vækstforum igangsætte udviklingsprojekter, der kan understøtte udviklingen af nye uddannelses tilbud målrettet regionens erhvervsmæssige behov, fx i tilknytning til de erhvervsrettede uddannelsesinstitutioner samt de nye professionshøjskoler.

3. Flere unge med indvandrerbaggrund fuldfører en påbegyndt erhvervsuddannelse. Med udgangspunkt i de gode erfaringer fra regeringens Task Force enhed vil parterne indlede et konkret samarbejde. Samarbejdet kan gennemføres i forhold til en række af de initiativer i forbindelse med velfærdsaftalen, som skal styrke de erhvervsrettede ungdomsuddannelser, herunder etableringen af mentorordninger, styrket praktikpladsopsøgende arbejde, hjælp til praktikpladssøgning eller anden hjælp, som unge med indvandrerbaggrund kan have særlig brug for.

4. Indsats for flere praktikpladser. Vækstforum vil tage initiativ til at igangsætte projekter, der via samarbejde mellem erhvervsrettede og videregående uddannelsesinstitutioner og virksomheder sikrer, at flere studerende kommer i praktik i regionens virksomheder. Projekterne skal udvikles i et samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner og erhvervslivet. Parterne forpligter sig til gensidigt at være opmærksom på udviklingen i antallet af praktikpladser med henblik på at sikre, at der fortsat er overensstemmelse mellem udbuddet af uddannelser og praktikpladser.

5. Styrkelse af undervisnings- og videnmiljøer inden for de videregående uddannelser. Der etableres en dialog mellem Vækstforum Sjælland og uddannelsesinstitutionerne om behovet for og udviklingen af nye grunduddannelser, samt tilbud om efter- og videreuddannelse rettet mod regionens særlige vækstpotentialer og efterspørgsel efter medarbejdere og kompetencer. Samarbejdet med Vækstforum Sjælland, herunder virksomheder og forsknings- og videninstitutioner i regionen kan være relevant i relation til institutionernes udviklingskontrakter. De uddannelsesinstitutioner, der udbyder videregående uddannelser i regionen (dvs. RUC og Syddansk Universitet, den kommende Professionshøjskole Sjælland og erhvervsakademierne i regionen), kan inddrages i samarbejdet. Vækstforum vil i tilknytning hertil gøre en særlig indsats for at få flere unge til at tage en videregående uddannelse med henblik på at understøtte den nationale målsætning herom.

6. Samarbejde om den regionale udmøntning af nationale uddannelsesindsatser.

Vækstforum kan fx være høringspart ved relevant ny lovgivning eller i forbindelse med væsentlige ændringer i den regionale uddannelsesstruktur eller vækstforum kan inddrages som samarbejdspart i forbindelse med styrkelsen af uddannelsesmiljøer, udvikling af nye uddannelser og videncenterfunktioner på de kommende professionshøjskoler. Regeringen er endvidere interesseret i at modtage forslag fra vækstforum til lovgivningsmæssige ændringer som kan være med til at styrke implementeringen af partnerskabsaftalens mål. Endelig kan vækstforum i relation til erhvervsudviklingsstrategien bidrage med input til udviklingen af de regionale uddannelsestilbud.

7. Efter- og videreuddannelsestilbud til personer, som mangler grundlæggende færdigheder, eller som har behov for opkvalificering.

Regionens kompetenceniveau skal højnes gennem velfærdsaftalens målsætning om at styrke samarbejdet mellem AMU-systemet og den forberedende voksen- og efteruddannelsesindsats samt gennem en styrket vejlednings- og rådgivningsindsats overfor især små og mellemstore virksomheder. Vækstforum Sjælland vil målrette den regionale indsats mod målsætningerne for et markant løft i læse-, skrive- og regneindsatsen for voksne, flere voksenlærlinge samt en styrkelse af den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelse.

8. Samarbejde om erhvervs-, beskæftigelses- og uddannelsespolitikken.

Vækstforum vil samarbejde med Det Regionale Beskæftigelsesråd og uddannelsesinstitutioner i regionen om at kortlægge og følge virksomhedernes efterspørgsel efter arbejdskraft og efteruddannelse på kort og langt sigt, bl.a. under hensyntagen til, at Region Sjælland er en del af et større regionalt arbejdsmarked.

II. Bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder

9. Styrket kvalitets- og kompetenceløft i rådgivningsindsatsen. Som en del af sin resultatkontrakt med staten skal Væksthus Sjælland i 2007 bl.a. vejlede mindst 850 iværksættere og eksisterende virksomheder med vækstambitioner og indgå mindst 15 aftaler om samarbejde med helt eller delvist offentlige institutioner pr. 1. september 2007. Vækstforum Sjælland i dialog med Væksthus Sjælland, kommunerne og regeringen udvikle og medfinansiere aktiviteter og tilbud til en specialiseret indsats målrettet iværksættere og virksomheder med vækstambitioner.

10. Specialiserede rådgivningstilbud. Der etableres specialiserede rådgivningstilbud i tilslutning til Væksthus Sjælland. Det drejer sig bl.a. om rådgivning vedrørende eksport og internationalisering, finansiering, design og patent- og varemærkebeskyttelse via henholdsvis Danmarks Eksportråd, Vækstfonden, Dansk Designcenter og Patent- og Varemærkestyrelsen, der skal være til rådighed for regionens nye og mindre virksomheder i væksthuset. Desuden vil væksthuset løbende få tilført viden om de nationale forsknings- og innovationsprogrammer, med henblik på at kunne informere virksomhederne herom.

11. Styrket adgang til kapital. Vækstforum vil øge virksomhedernes kendskab til og anvendelse af de eksisterende finansielle instrumenter, så flere virksomheder bliver opmærksomme på hvilke typer kapital, der passer til dem, og hvordan kapital bedst rejses. Vækstforum vil nedsætte en arbejdsgruppe med deltagelse af bl.a. finansielle aktører og det regionale væksthus, der skal komme med forslag hertil.

III. Innovation

12. Brugerdreven innovation. Vækstforum Sjælland indstiller mindst ét større projekt inden for rammerne af program for brugerdreven innovation, således at regionens virksomheder og offentlige institutioner bliver mere innovative, og der udvikles nye og bedre produkter og serviceydelser på baggrund af en systematisk afdækning af kunders og brugeres behov. Vækstforum Sjælland vil tage initiativ til et projekt, der med udgangspunkt i praktisk erfaring styrker videnudveksling og erfaringsopsamling om brugerdreven og medarbejderdreven innovation i små og mellemstore virksomheder i regionen.

13. Virksomhedstilpasset innovationsfremme. Vækstforum Sjælland vil tilrettelægge et innovationsprogram, der skal afdække den enkelte virksomheds innovationsbehov og innovationspotentiale i samspil med underleverandører, kunder, forskere, offentlige institutioner og andre relevante virksomheder.

14. Deltagelse i internationale forsknings- og teknologiudviklingsprogrammer. Vækstforum Sjælland vil tage initiativ til, at der etableres et fælles regionalt samarbejde, som indsamler og formidler viden om internationale forskningsprogrammer og finansieringsmuligheder af relevans for regionens virksomheder og videninstitutioner. Samarbejdet skal desuden kunne facilitere virksomhedernes deltagelse i ansøgninger under fx EU's 7. rammeprogram. Parterne er i den forbindelse enige om at etablere et partnerskab mellem Vækstforum Sjælland og Forsknings- og Innovationsstyrelsen, der har til opgave at formidle viden om EU's 7. rammeprogram.

15. Vækstforum som samarbejdspart. Vækstforum inddrages, hvor det har relevans for den regionale udvikling inden for innovation, vidensspredning og teknologi. Det kan være som høringspart fx i forbindelse med ny lovgivning eller ved den årlige opdatering af "Innovation-Danmark 2007-2010", som er Rådet for Teknologi og Innovation's handlingsplan til fremme af innovation og mere vidensspredning, og som implementerer dele af regeringens globaliseringsstrategi og forliget om globaliseringspuljen. Eller som samarbejdspart fx i udformningen af de regionale teknologicentre i regionen eller i arbejdet for at synliggøre forskningsinstitutionernes kompetencer over for specielt de mindre og mellemstore virksomheder. Der er enighed om, at Rådet for Teknologi og Innovation og vækstforum opretholder en aktiv dialog om indsatser med relevans for begge parter.

16. Strategisk forskning. Staten har afsat 115 mio. kr. til strategisk forskning i fødevarer, sundhed og miljø, hvilket også vil kunne bidrage til at styrke rammebetingelserne

for en række af de erhvervsområder, som Vækstforum Sjælland har særligt fokus på i sin erhvervsudviklingsstrategi.

På fødevarerområdet har Vækstforum Sjælland i januar 2007 medvirket til at etablere en regional fødevarerplatform. Platformen skal samle alle relevante aktører der ønsker at fremme regionale fødevarer i Region Sjælland i et netværk (potentielt klynge). Fødevarerplatformen skal koordinere aktiviteterne og udvikle fælles projekter, og dermed sikre en bedre udnyttelse og effekt af de ressourcer og erfaringer, der findes indenfor udvikling og branding af lokale fødevarerprodukter og -produktion i Region Sjælland. Platformen er etableret af et konsortium bestående af en lang række centrale aktører inden for fødevarerområdet i regionen, herunder Grønt Center, Dansk Landbrug, Ankerhus Seminarium, Slagteriskolen, Dansk Fødevarerindustri, Selandia, RUC og VIFFOS. Konsortiet vil undersøge potentialet for, at en eller flere af fødevarerplatformens udviklingsaktiviteter kan finansieres af midlerne til strategisk forskning.

17. Medico-Sundhed. Vækstforum Sjælland vil gøre en særlig indsats for at styrke produktudvikling og produktion inden for medico-sundhed og det sociale område, herunder med særlig fokus på øget anvendelse af IT-teknologi. Vækstforum Sjælland vil desuden udvikle regionens farmaceutiske industri i samarbejde med Region Hovedstaden.

IV. Videnspredning

18. Styrket videnspredning mellem universiteter og erhvervsliv. Samarbejdet om videnspredning mellem universiteter og det regionale erhvervsliv skal styrkes bl.a. ved etablering af flere praktikophold for højtuddannede i regionens virksomheder og videreudvikling af de hidtidige erfaringer med at få videnmedarbejdere ud i virksomhederne blandt andet gennem en styrkelse og større udbredelse og anvendelse af ordningen "Regionale videnpiloter", der administreres af Rådet for Teknologi og Innovation efter først til mølle princippet samt etablering af erhvervsPhD-forløb, der administreres af Rådet for Teknologi og Innovation, idet udvælgelse sker efter konkurrence- og kvalitetsprincippet. Videnskabsministeriet vil i samarbejde med regionale aktører gennemføre en målrettet og styrket markedsføring af initiativet for at gøre virksomheder, forskerstuderende og universiteter opmærksom på initiativets muligheder.

19. Regionale innovationsagenter. Regeringen har i samarbejde med Vækstforum Sjælland etableret pilotprojektet "regionale innovationsagenter" i regi af GTS-systemet. Projektet skal via brobygning med regionale aktører, herunder Væksthus Sjælland give regionens små og mellemstore virksomheder én samlet indgang til hele det nationale viden- og innovationssystem, herunder til GTS-institutterne.

V. Markedsføring af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme

20. Tiltrækning af udenlandske virksomheder

Parterne vil i den forbindelse afklare mulige samarbejdsaktiviteter. Herunder undersøges muligheden for, at der indgås en flerårig samarbejdsaftale mellem regionen og Invest in Denmark med fokus på global markedsføring og salgsarbejde. Endvidere undersøges muligheden for en samarbejdsaftale mellem regionen og Copenhagen Capacity, hvor fokus lægges på at udvikle regionale styrker og sikre et modtageapparat i regionen.

21. Styrkelse af Danmark som turistmål og konferencevært. Parterne udarbejder en fælles strategi og en klar ansvarsfordeling i forhold til markedsføring, destinationsudvikling, kompetenceudvikling samt service- og information.

VisitDenmark vil forestå en analyse af turismens økonomi og potentialer i regionen samt lede udviklingen af det nationale helårsdestinationsprojekt og de nationale oplevelses-temaer.

Vækstforum Sjælland vil i samarbejde med regionens kommuner og Østdansk Turisme understøtte udviklingen af et antal helårsdestinationer i regionen samt understøtte udviklingen af regionale oplevelsestemaer.

Vækstforum Sjælland har i en resultatkontrakt med Østdansk Turisme afsat ressourcer til i samarbejde med Wonderful Copenhagen og Visit Denmark at brande regionen i internationale markedsføringsaktiviteter, bl.a. med fokus på sæsonforlængelse og helårsaktiviteter i kystferieturismen.

Vækstforum er i forbindelse med sin generelle indsats for at opkvalificere og tiltrække arbejdskraft enig i regeringens mål om at gøre en specifik indsats for at øge værtskabskompetenceniveauet i turisterhvervet, og vil forsøge at understøtte dette.

VI. Energi

22. Samarbejde om fremme af vedvarende energi. Parterne lægger vægt på energi-effektiv og bæredygtig produktion og anvendelse af biomasse til energiproduktion. Vækstforum Sjælland vil igangsætte et større projekt, som sigter mod anvendelse af biomasse til energiproduktion. Flere erfaringer stammer fra virksomheder i Kalundborg-området, bl.a. i kraft af samarbejdet ”Den industrielle symbiose”, og på Lolland, bl.a. i regi af ”Wind Power Academy” og ”Baltic Sea Solutions”. Også flere regionale videninstitutioner kan bidrage med viden og forskning om vedvarende energi, bl.a. RISØ, RUC og Grønt Center. Vækstforum Sjælland vil bidrage til at skabe det nødvendige møde mellem aktørerne og iværksætte konkrete aktiviteter. Vækstforum Sjælland vil prioritere

projekter, som enten arbejder på at videreudvikle alternative energiformer, eller som arbejder med reduktion eller genanvendelse i de eksisterende virksomheders og husholdningernes ressourceforbrug. Regeringen har igangsat en række initiativer på energiområdet, der kan støtte op om regionens udvikling, jf. pkt. 23.

23. Samarbejde om fremme af miljø- og energiteknologi.

Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram. Den offentligt finansierede indsats for forskning, udvikling og demonstration af energiteknologi øges, så den fra 2010 udgør 1 mia. kr. årligt. Som led i energistrategien etableres et nyt Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram (EUDP). Parterne er enige om, at vækstforum indleder en dialog med EUDP-sekretariatet og med andre relevante samarbejdspartnere om samarbejdsfladerne for fremme og forankring af energiteknologiske udviklings- og demonstrationsaktiviteter i virksomhederne. EUDP forventes etableret i begyndelsen af efteråret 2007.

Miljø- og Energiteknologi. For at fremme udvikling af miljø- og energieffektiv teknologi har regeringen taget initiativ til at etablere „partnerskaber for innovation“. Hvor vækstforums erhvervsudviklingsstrategi peger på erhvervsudviklingsområder, der også er omfattet af de etablerede miljø- og energiteknologiske partnerskaber og andre fremtidige partnerskaber for innovation, vil parterne afklare mulige samarbejdsaktiviteter.

A photograph showing a group of people in business attire sitting around a table, reviewing documents and holding pens. The image is partially obscured by a dark, semi-transparent banner at the bottom.

Regeringen og Vækstforum for Region Hovedstaden

JUNI 2007

Danmark skal være blandt de lande i verden, hvor det er bedst at bo, leve og arbejde – også om 10 og om 20 år. Regeringen har på denne baggrund iværksat en globaliseringsstrategi. Strategien skal fremtidssikre det danske samfund baseret på en stærk konkurrencekraft og en stærk sammenhængskraft.

Strategien har som mål at bidrage til:

- Uddannelser i verdensklasse,
- Danmark som førende iværksættersamfund,
- Danmark som førende innovativt samfund,
- Danmark som førende vidensamfund,

således, at Danmark i 2015 er verdens mest konkurrencedygtige samfund.

Det er vigtigt, at strategien udfoldes således, at der skabes vækst i alle dele af landet. Derfor skal strategien gennemføres i tæt sammenhæng med den regionale indsats for vækst og erhvervsudvikling, der forestås af det regionale vækstforum for Region Hovedstaden og under hensyntagen til regionens særlige muligheder og udfordringer, der fremgår af vækstforums erhvervsudviklingsstrategi. Derved kan regionens erhvervsudviklingsstrategi og globaliseringsstrategien komplementere hinanden således, at der skabes grundlag for en solid vækst og fremgang i regionen i de kommende år.

Denne partnerskabsaftale skal bidrage til at bygge bro mellem globaliseringsstrategien og de regionale erhvervsudviklingsstrategier, som vækstforum har fastlagt. I den regionale strategi er der fokus på, at *”Region Hovedstaden anno 2015 er Nordeuropas mest attraktive metropol at bo, uddanne sig, arbejde, drive virksomhed i og besøge.”* Som storbyregion er Region Hovedstaden i international konkurrence med andre europæiske storbyregioner. I strategien ”Partnerskaber for viden, vækst og velfærd” har vækstforum derfor sat særligt fokus på at tiltrække udenlandske investeringer samt talentfulde, kreative og innovative medarbejdere og virksomheder. Vækstforum vurderer, at øget vækst i regionens stærke og spirende klynger er central og prioriterer derfor klynger som et særligt indsatsområde - herunder samspil med regionens stærke forskningsinstitutioner. Vækstforum ønsker at bygge videre på stærke klyngedannelser fx inden for biotek, it og oplevelsesøkonomi. I strategien sættes også et markant fokus på udviklingen i Øresundsregionen.

Der er i de følgende afsnit angivet de mål og indsatsområder, som regeringen og Vækstforum for Region Hovedstaden er enige om. Der er endvidere i bilag 1 givet en oversigt over de initiativer, der kan arbejdes med, som led i at nå de mål, der er fastlagt i partnerskabsaftalen.

Partnerskabsaftalen indgås inden for eksisterende økonomiske rammer og gælder for perioden 2007-2009. Regeringen og Vækstforum for Region Hovedstaden er enige om løbende at følge implementeringen af partnerskabsaftalen og årligt at drøfte behovet for justeringer.

1. Uddannelse og arbejdskraftudbud

Mindst 85 pct. af alle unge i Danmark skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2010 og mindst 95 pct. i 2015. Mindst 50 pct. af de unge skal tage en videregående uddannelse i 2015 samtidig med, at færdiggørelsesalderen reduceres. Samtidig er der et generelt behov for at øge arbejdsstyrken og dens kompetenceniveau. Den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelsesaktivitet skal styrkes, flere skal gennemgå forberedende voksenundervisning - fra i dag ca. 23.000 årligt til ca. 40.000 årligt i 2010 - og der skal gøres en særlig indsats for at øge erhvervsfrekvensen for udsatte grupper.

Region Hovedstaden er rig på menneskelige ressourcer. I Region Hovedstaden har over 81 pct. af de 25-29-årige en ungdomsuddannelse mod landsgennemsnittets knap 80 pct., og godt 36 pct. af de beskæftigede har en videregående uddannelse mod ca. 29 pct. på landsplan. Samtidig er der et bredt udbud af uddannelsesstilbud og relativt mange videregående uddannelsespladser i regionen. Cirka en fjerdedel af arbejdsstyrken i regionen har dog ingen erhvervskompetencegivende uddannelse og der er en udfordring i at skabe flere praktikpladser, samt at sikre, at især færre unge med indvandrerbaggrund falder fra en påbegyndt uddannelse. Ledigheden i Region Hovedstaden lå i 2006 på niveau med landsgennemsnittet.

En af Region Hovedstadens store udfordringer er at sikre tilstrækkelig med kvalificeret arbejdskraft. Derfor er et af indsatsområderne i Region Hovedstadens erhvervsudviklingsstrategi at øge og udvikle arbejdsstyrken på alle niveauer. Regionen har et stort arbejdskraftopland fra fx Region Sjælland og Region Skåne, men Region Hovedstaden er samtidig i konkurrence med andre internationale storbyregioner om at tiltrække kvalificeret arbejdskraft. På samme tid er der i regionen et stort uudnyttet potentiale i nogle befolkningsgrupper, der har en højere ledighed end resten af befolkningen: Indvandrere og deres efterkommere med god uddannelse og særlige kvalifikationer og seniorer med lang erfaring på arbejdsmarkedet og handicappede.

Vækstforum for Region Hovedstaden kan generelt tilslutte sig regeringens målsætninger i relation til "Uddannelse og arbejdskraft". I forbindelse med Regionsrådets behandling af Vækstforums erhvervsudviklingsstrategi, har Regionsrådet besluttet at udarbejde en regional uddannelsesstrategi som en del af den regionale udviklingsplan.

Parterne er derfor enige om at der sigtes mod at nå følgende mål for uddannelse og arbejdskraftudbud samt at opfordre relevante regionale aktører til at arbejde herfor jf. boks 1.1.

Boks 1.1: Mål for uddannelse og arbejdskraftudbud i Region Hovedstaden

- Flere unge skal have en ungdomsuddannelse. Mindst 95 pct. af alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2015.
- Flere unge fra regionen skal tage en videregående uddannelse og således bidrage til at nå den nationale målsætning om, at mindst 50 pct. af en ungdomsårgang i 2015 tager en videregående uddannelse.
- Voksen og efteruddannelsesindsatsen skal styrkes for at øge kompetencerne på arbejdsmarkedet. Antallet der deltager i forberedende voksenundervisning i regionen skal øges.

Parterne er på den baggrund enige om at gøre en særlig indsats for uddannelse og arbejdskraftudbud, jf. boks 1.2.

Boks 1.2: Indsatsområder vedr. uddannelse og arbejdskraftudbud i Region Hovedstaden

- **De erhvervsrettede ungdomsuddannelser styrkes.** Parterne er enige om at fremme et godt samspil mellem uddannelsesinstitutioner, virksomheder og kommuner i regionen med henblik på at gøre uddannelserne mere attraktive for de unge, mindske frafaldet og generelt styrke uddannelseskulturen. Parterne er endvidere enige om at der bør etableres en dialog om institutions- og udbudsstrukturen for erhvervsrettede ungdomsuddannelser i regionen i forhold til de konstaterede uddannelsesbehov.
- **Omfanget af erhvervsrettede uddannelsesstilbud øges.** Parterne er enige om, at der bør etableres en dialog med de regionale uddannelsesinstitutioner med henblik på at styrke udbuddet af nye uddannelsesstilbud, der matcher det regionale erhvervslivs efterspørgsel efter kompetencer. Regeringen vil opfordre de regionale uddannelsesinstitutioner til at tage initiativ til en sådan dialog.
- **Flere unge med indvandrerbaggrund fuldfører en påbegyndt erhvervsuddannelse.** Parterne er enige om nødvendigheden af en indsats for, at flere unge med indvandrebagrund skal fuldføre en påbegyndt erhvervsuddannelse, er nødvendig.
- **Indsats for flere praktikpladser.** Parterne er enige om at understøtte målsætningen om at øge antallet af praktikpladser samt fremme kvaliteten i praktikforløbene.
- **Styrkelse af undervisnings- og videnmiljøer inden for de videregående uddannelser.** Parterne er enige om behovet for at undersøge muligheden for at samarbejde om at styrke de professionsrettede videregående uddannelsesstilbud i regionen.
- **Samarbejde om den regionale udmøntning af nationale uddannelsesindsatser.** Regeringen vil inddrage vækstforum som hørings- og samarbejdspart i forbindelse med udmøntningen af nationale uddannelsesindsatser, der har strategisk betydning for den erhvervs-mæssige udvikling i Region Hovedstaden.
- **Efter- og videreuddannelsesstilbud til personer, som mangler grundlæggende færdigheder, eller som har behov for opkvalificering.** Parterne er enige om at højne regionens kompetenceniveau gennem en styrket voksen- og efteruddannelsesindsats.
- **Samarbejde om erhvervs-, beskæftigelses- og uddannelsespolitikken.** Parterne er enige om at samarbejde om overvågning og analyse af det regionale arbejdsmarked og de regionale vækstvilkår, således at initiativer baseres på et veldokumenteret grundlag om såvel udbuds- som efterspørgselssiden. Vækstforum vil desuden inddrage blandt andet beskæftigelsesmæssige hensyn i forbindelse med udmøntningen af strukturfondsmidlerne.
- **Kompetenceregnskab for hele Øresundsregionen.** Parterne er enige om, at det er vigtigt, at der er god overensstemmelse mellem virksomhedernes efterspørgsel og udbuddet af uddannelser.
- **Matematik, natur og teknologi i verdensklasse.** Parterne er enige om, at en af forudsætningerne for at sikre den fremtidige arbejdskraft er, at flere studerende vælger de naturvidenskabelige fag på de videregående uddannelsesinstitutioner.
- **Øge arbejdskraftudbuddet.** Parterne er enige om, at der er behov for at sætte ind på flere fronter for at sikre flere jobs og mere kvalificeret arbejdskraft i hele regionen, bl.a.: bedre integration, øget uddannelse, fastholdelse af seniorer og udenlandske studerende samt tiltrækning af arbejdskraft.

- **Samarbejde om rekruttering af udenlandsk arbejdskraft.** Parterne er enige om, at en af måderne, hvorpå man kan undgå mangel på kvalificeret arbejdskraft, er ved at tiltrække udenlandsk arbejdskraft.

2. Bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder

Iværksættere spiller en vigtig rolle for dynamikken og væksten i økonomien. Derfor skal Danmark fortsat være blandt de europæiske lande, hvor der hvert år etableres flest nye virksomheder, ligesom Danmark inden 2015 skal være blandt de lande, hvor der er flest vækstiværksættere.

I Region Hovedstaden er etableringsraten for iværksættere højere end landsgennemsnittet. Samtidig udvikler ca. 3,7 pct. af iværksætterne sig til vækstiværksættere i forhold til landsgennemsnittet på ca. 3,6 pct. Region Hovedstaden har i lighed med landets øvrige regioner en udfordring i at sikre, at flere virksomheder hurtigere kommer ind i et vækstforløb, således at Danmark kan komme på niveau med de bedste lande.

Regeringen og Vækstforum er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder, jf. boks 2.1.

Boks 2.1: Mål for bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder i Region Hovedstaden

- Region Hovedstaden skal fastholde det høje niveau for antallet af nystartede virksomheder og således bidrage til at nå den nationale målsætning om, at Danmark fortsat er blandt de europæiske lande, hvor der hvert år startes flest nye virksomheder.
- Andelen af vækstiværksættere skal mindst fordobles inden 2015.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats for bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder, jf. boks 2.2.

Boks 2.2: Indsatsområder vedr. bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder i Region Hovedstaden

- **Styrket kvalitets- og kompetenceløft i rådgivningsindsatsen.** Parterne er enige om en styrket indsats, der med Væksthus Hovedstadsregionen som omdrejningspunkt skal forbedre rådgivningsindsatsen for nye og mindre virksomheder og sikre, at flere virksomheder kommer ind i et vækstforløb. Parterne er desuden enige om behovet for gode vækstvilkår for iværksættere på it-området, fx gennem et IT-vækstmiljø i verdensklasse.
- **Specialiserede rådgivningstilbud.** Parterne er enige om at etablere specialiserede rådgivningstilbud i regi af Væksthus Hovedstadsregionen.
- **Styrket adgang til kapital.** Parterne er enige om at medvirke til at sikre, at virksomheder, herunder særligt SMV'er, får styrket adgang til risikovillig kapital og viden om relevante muligheder for finansiering.
- **Samarbejde om iværksætteri og idéudvikling i uddannelserne.** Parterne er enige om, at Vækstforum Hovedstaden og Selvtændighedsfonden i samarbejde med regionens kommuner og Regionsrådet skal fremme iværksætteri og idéudvikling i de regionale uddannelser. Parterne er samtidig enige om at styrke Iværksætterakademiet IDEA's og Øresund Entrepreneurship Academy's arbejde med at etablere regionale netværk med lokale uddannelsesinstitutioner.
- **Samarbejde om Øresund Entrepreneurship Academy (ØEA).** Parterne er enige om at arbejde for at styrke det grænseoverskridende samarbejde over Øresund, omkring iværksætteruddannelse med henblik på at
  - øge andelen af iværksættere med en videregående uddannelse
  - øge andelen af videntunge virksomheder
  - styrke innovation og teknologioverførsel

3. Innovation

Danske virksomheder og offentlige institutioner skal være blandt de mest innovative i verden. Det skal ske gennem en styrket konkurrence og større åbenhed i økonomien. Samtidig skal samarbejdet mellem virksomheder og videninstitutioner, offentlige myndigheder, kunder og leverandører styrkes, herunder gennem større fokus på brugerdriven innovation. Endvidere skal flere virksomheder deltage i forsknings- og teknologi-programmer.

I Region Hovedstaden ligger andelen af virksomheder, der er innovative, på ca. 40 pct., hvilket er på niveau med landsgennemsnittet men under niveauet for de bedste lande (ca. 47 pct.). Virksomhederne i Region Hovedstaden anvender, hvad der svarer til ca. 4,8 pct. af regionens BNP på innovation, hvilket er højere end landsgennemsnittet på ca. 3,2 pct. Der er dog fortsat behov for at gøre en indsats for at virksomheder i Region Hovedstaden bliver mere innovative.

Regeringen og Vækstforum er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for innovation, jf. boks 3.1.

Boks 3.1: Mål for innovation i Region Hovedstaden

- Andelen af regionens virksomheder, der er innovative, skal øges.
- Region Hovedstadens virksomheders anvendelse af midler til innovation skal udgøre en stigende andel af regionens BNP.
- Flere virksomheder og/eller offentlige institutioner udvikler nye produkter og serviceydelser.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats for at fremme af innovation, jf. boks 3.2.

Boks 3.2: Indsatsområder til fremme af innovation

- **Brugerdreven innovation.** Parterne er enige om betydningen af at videreudvikle eksisterende samarbejder om innovation og om at styrke indsatsen for brugerdreven innovation.
- **Styrket samarbejde om innovation.** Parterne er enige om betydningen af at videreudvikle samarbejdet om innovation
- **Deltagelse i internationale forsknings- og teknologiudviklingsprogrammer.** Parterne er enige om behovet for at formidle viden om internationale forskningsprogrammer og finansieringsmuligheder af relevans for regionens virksomheder og videninstitutioner.
- **Vækstforum som samarbejdspartner.** Parterne er enige om, at de statslige parter inddrager vækstforum, hvor det har relevans for den regionale udvikling inden for innovation, vidensspredning og teknologi.
- **Offentlig-privat samarbejde.** Parterne er enige om følge udviklingen i offentligt-privat samarbejde.
- **Ny viden til byggefagene.** Parterne er enige om, at der er behov for at styrke innovationen i byggeriet, herunder samarbejdet med videninstitutioner og samspillet med kunder.

4. Forskning og videnspredning

Danmark skal være blandt de lande i verden, hvor de private og offentlige virksomheder forsker mest og er blandt de bedste til at omsætte nye forskningsresultater og viden fra forsknings- og uddannelsesinstitutioner til nye teknologier, processer, varer og tjenester. Samtidig skal videnformidling og erhvervslivets samarbejde med universiteter og forskningsinstitutioner, herunder universitetshospitalerne, styrkes, der skal flere højtuddannede ud i erhvervslivet og antallet af ErhvervsPhD'ere skal øges.

Region Hovedstadens virksomheder samarbejder kun i begrænset omfang med forsknings- og videninstitutioner. Til gengæld har Region Hovedstaden den højeste andel forskere i private virksomheder. Andelen af de ansatte i den private sektor i Region Hovedstaden, der har en lang videregående uddannelse, er 9,9 pct., hvilket er højere end landsgennemsnittet på 5,5 pct. Der var i 2006 64 ErhvervsPhD-projekter i Region Hovedstaden, hvilket er relativt mange i forhold til, at der på landsplan var i alt 84.

Udfordringen for Region Hovedstaden er bl.a. at få styrket samspillet mellem regionens virksomheder og viden- og uddannelsesinstitutioner samtidig med, at andelen af højtuddannede øges yderligere.

Regeringen og Vækstforum er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for videnspredning, jf. boks 4.1.

Boks 4.1: Mål for forskning og videnspredning i Region Hovedstaden

- Andelen af de ansatte i den private sektor i Region Hovedstaden, der har en lang videregående uddannelse øges yderligere.
- Virksomheder, universitetshospitaler og universiteter samarbejder om i perioden 2007-10 at etablere minimum 110-130 nye ErhvervsPhD-projekter i regionen.
- Virksomhederne ansætter omkring 75-100 videnpiloter i regionen i perioden 2007-2010.
- Flere videninstitutioner, virksomheder og universitetshospitaler skal deltage i videnspredning. Det er Vækstforum Hovedstadens ambition, at der inden 2010 skal etableres nye innovations- og videnspredningsnetværk med deltagelse af virksomheder og uddannelses- og forskningsinstitutioner fra Region Hovedstaden.

Parterne er enige om på denne baggrund at gøre en særlig indsats for videnspredning, jf. boks 4.2.

Boks 4.2: Indsatsområder vedrørende forskning og videnspredning

- **Styrket videnspredning mellem universiteter, universitetshospitaler og erhvervsliv.**

Parterne er enige om betydningen af at styrke samarbejdet om videnspredning mellem universiteter, universitetshospitaler og det regionale erhvervsliv. Parterne er desuden enige om, at der er behov for en løbende dialog mellem universiteter, universitetshospitaler, regionsrådet og vækstforum om, hvordan der skabes de bedst mulige rammer for videnformidling og samarbejde mellem universiteter, universitetshospitaler og det regionale erhvervsliv. Regeringen vil opfordre universiteterne til at tage initiativ til en sådan dialog.

- **Forskning på hospitaler og universiteter.** Parterne er enige om betydningen af gode og attraktive forhold for forskere.

5. Markedsføring af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme

I 2015 skal kendskabet til Danmarks styrker og kompetencer være i top 10 blandt OECD-landene og de nye vækstlande. Udlandets kendskab til Danmarks kreative kompetencer og Danmark som uddannelsesland skal øges. Danmark skal tiltrække flere udenlandske investeringer. Samtidig skal Danmarks synlighed som turistmål og konferencevært øges. Som pejlemærke bør Danmarks tiltrækning af turister i 2015 være på niveau med de bedste nordeuropæiske lande.

Region Hovedstaden tilbyder i dag et sofistikeret og trendy turismeprodukt hele året. Hovedstaden oplever en markant vækst fra mange forskellige kundegrupper. Samtidigt er hovedstaden et væsentligt brand i sig selv og spiller derfor en vigtig rolle i forhold til kendskabet til Danmark, samt Danmarks evne til at tiltrække investeringer og turister. Udfordringen for Region Hovedstaden er en fortsat udbygning af regionens position inden for både erhvervs- og storbyturisme. Herudover har Region Hovedstaden en udfordring i at udvikle og markedsføre det nordsjællandske kystferieprodukt.

Et væsentligt element i markedsføringen af hovedstadsregionen er at tiltrække store begivenheder – der i sig selv bidrager til at markedsføre og synliggøre København og den øvrige region i forhold til udenlandske investeringer, turister, internationale vidensarbejdere og studerende. Samtidig skal markedsføringen i højere grad betone Region Hovedstaden som et sted at bo, arbejde og uddanne sig og dermed de bredere mål for metropolregionens udvikling.

Regeringen og Vækstforum er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for markedsføringen af Danmark og hovedstaden – tiltrækning af investeringer og turisme, jf. boks 5.1.

Boks 5.1: Mål for markedsføring i Region Hovedstaden

- Der skal tiltrækkes/fastholdes flere videntunge arbejdspladser og investeringer i Danmark, herunder også i Region Hovedstaden.
- Væksten i antallet af internationale overnatninger i hovedstaden i perioden frem til 2010 er minimum på niveau med væksten i sammenlignelige byer i Nordeuropa.
- Danmarks og hovedstadens synlighed som konferencevært skal øges. Det skal bidrage til, at hovedstaden fastholder sin stærke position som møde- og kongresby.
- Der skal tiltrækkes store internationale sports- og kulturbegivenheder.

Parterne er på den baggrund enige om at gøre en særlig indsats i forhold til markedsføringen af Danmark og hovedstaden – tiltrækning af investeringer og turisme, jf. boks 5.2.

Boks 5.2: Indsatsområder til styrkelse af turismeindsatsen og markedsføringen af Danmark

- **Tiltrækning af udenlandske virksomheder.** Parterne er enige om at styrke samarbejdet om at tiltrække udenlandske virksomheder og kapital gennem en klar arbejdsdeling mellem den regionale indsats og den nationale indsats for markedsføring og salg af danske spidskompetencer i udlandet. Parterne er endvidere enige om at Invest in Denmark og Copenhagen Capacity er væsentlige aktører i forhold til både at tiltrække og markedsføre regionen overfor udenlandske virksomheder.
- **Markedsføring af Region Hovedstaden.** Parterne er enige om at offensiv global markedsføring er en vigtig parameter for at Danmark kan klare sig i den stigende internationale konkurrence om højt kvalificeret arbejdskraft, turister, studerende, investeringer og globale markedsandele. Som landets hovedstad og Danmarks eneste metropol indgår hovedstaden som et vigtigt led i den samlede markedsføring af Danmark. Parterne er endvidere enige om at styrke effekten af turismefremmeindsatsen gennem en fælles strategi, klar ansvarsfordeling og koordinering mellem den regionale indsats der varetages af Wonderful Copenhagen og den nationale, landsdækkende indsats i regi af VisitDenmark. Parterne er enige om at både Wonderful Copenhagen og VisitDenmark er væsentlige aktører i forhold til markedsføring, destinationsudvikling, kompetenceudvikling samt service og information.
- **Kultur- og oplevelsesøkonomi.** Parterne er enige om, at der er behov for at styrke de erhvervmæssige potentialer i kultur- og oplevelsesøkonomien.
- **Arkitektur & Design.** Parterne er enige om, at design kan være en løftestang for erhvervslivet i Danmark og Region Hovedstaden i den globale konkurrence.
- **Region Hovedstaden – Nordeuropas center for store begivenheder.** Parterne er enige om, at afholdelsen af store begivenheder i Region Hovedstaden har stor betydning i markedsføringen af Danmark.
- **Styrket indsats for internationale kongresser til Region Hovedstaden.** Parterne er enige om vigtigheden af at fastholde og udbygge Københavns styrkeposition som en af verdens mest populære byer for afholdelse af internationale kongresser.

6. Energi

Med „En visionær dansk energistrategi“ har regeringen fremlagt en energiplan, der blandt andet har som mål at fordoble andelen af vedvarende energi til mindst 30 pct. i 2025, øge energispareindsatsen til 1,25 pct. om året frem til 2025 samt at 10 pct. af transportsektorens brændstofforbrug i 2020 skal dækkes af vedvarende energi i form af biobrændstoffer. Målene skal nås gennem en omkostningseffektiv energipolitik, som understøtter fortsat velfærd, økonomisk vækst og danske virksomheders konkurrenceevne.

Region Hovedstaden har en stærk specialisering og en række erhvervmæssige styrkepositioner inden for det energi- og miljøteknologiske område, herunder en stor international koncentration på rådgiversiden. Det ønsker Vækstforum Hovedstaden at udnytte til gavn for vækst og miljø i regionen. Regeringen og Vækstforum er enige om, at aktiviteterne i Region Hovedstaden bør indrettes, så de understøtter såvel de regionale styrkepositioner som de nationale målsætninger.

Parterne er på den baggrund enige om at gøre en særlig indsats vedrørende energi, jf. boks 6.1.

Boks 6.1: Indsatsområder inden for energi

- **Samarbejde om fremme af vedvarende energi.** Parterne er enige om at fremme et godt samspil mellem den nationale og regionale indsats for fremme af vedvarende energi.
- **Samarbejde om fremme af miljø- og energiteknologi.** Parterne er enige om skabe gode rammer for et styrket samspil om fremme af miljø- og energieffektive teknologier.

7. Øresund og det internationale udsyn

Parterne er enige om at ville styrke det grænseoverskridende samarbejde. Region Hovedstaden ligger centralt placeret i Nordeuropa og Øresundsregionen med de muligheder og udfordringer der er forbundet hermed. Regionen konkurrerer internationalt med andre storbyregioner om at tiltrække og udvikle virksomheder, investeringer og arbejdskraft. På en række områder bidrager Øresundsregionen til at skabe tilstrækkelig kritisk masse for Region Hovedstaden. Disse forhold er vigtige at iagttage i tilrettelæggelsen af den tværregionale indsats.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål, jf. boks 7.1.

Boks 7.1: Mål for fremme af Øresund og det internationale udsyn

- Øresundssamarbejdet skal varetages af færre og mere slagkraftige organisationer.
- Øresundsregionen fremstår i 2010 som 'best practise case' inden for EU på vellykket grænseoverskridende regionalt samarbejde.

Regeringen og Vækstforum er enige om at gøre en særlig indsats for Øresund og det internationale udsyn, jf. boks 7.2.

Boks 7.2: Indsatsområder til fremme af Øresund og det internationale udsyn

- **Deltagelse i Øresundsprogrammet.** Parterne er enige om betydningen af et velfungerende Øresundssamarbejde, og bakker op om Region Hovedstadens aktive deltagelse i de nye Interreg IV-programmer, herunder Øresundsprogrammet.
- **Udvikling af Øresund Science Region.** Parterne er enige om behovet for en fortsat videreudvikling af Øresund Science Region.
- **International benchmark af Region Hovedstaden.** Parterne er enige om at sammenholde udviklingen i Region Hovedstaden med andre internationale storbyregioner.
- **Informationsformidling via Øresunddirekt.** Parterne vil arbejde for informationsformidling til borgere og virksomheder i Øresundsregionen – bl.a. om skat, social sikring, beskæftigelse mv.

Bilag 1: Initiativoversigt

I. Uddannelse og arbejdskraftudbud.

1. De erhvervsrettede ungdomsuddannelser styrkes. Vækstforum vil opfordre de relevante parter til at understøtte allerede igangsatte og planlagte initiativer på uddannelsesområdet, herunder bl.a. etableringen af mentorordninger, som vil bidrage til at gøre en særlig indsats for de af regionens unge, der er i risiko for at falde ud af uddannelsessystemet, fx indvandrere og unge med lav uddannelsesmotivation.

2. Omfanget af erhvervsrettede uddannelses tilbud øges. Vækstforum vil i samarbejde med det regionale beskæftigelsesråd og regeringen kortlægge behovet for at styrke de regionale kompetencer i forhold til uddannelsesudbuddet og virksomhedernes efterspørgsel. Som opfølgning herpå vil Vækstforum opfordre de relevante parter til at igangsætte udviklingsprojekter, der kan understøtte udviklingen af nye uddannelses tilbud målrettet regionens erhvervsmæssige behov, fx i tilknytning til de erhvervsrettede uddannelsesinstitutioner samt de nye professionshøjskoler.

3. Flere unge med indvandrerbaggrund fuldfører en påbegyndt erhvervsuddannelse. Med udgangspunkt i de gode erfaringer fra regeringens Task Force enhed vil parterne indlede et konkret samarbejde. Samarbejdet kan gennemføres i forhold til en række af de initiativer i forbindelse med velfærdsaftalen, som skal styrke de erhvervsrettede ungdomsuddannelser, herunder etableringen af mentorordninger, styrket praktikpladsopsøgende arbejde, hjælp til praktikpladssøgning eller anden hjælp, som unge med indvandrerbaggrund kan have særlig brug for.

4. Indsats for flere praktikpladser. Vækstforum vil opfordre relevante parter til at der igangsættes projekter, der via samarbejde mellem erhvervsrettede og videregående uddannelsesinstitutioner og virksomheder sikrer, at flere studerende kommer i praktik i regionens virksomheder. Projekterne skal udvikles i et samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner og erhvervslivet.

5. Styrkelse af undervisnings- og videnmiljøer inden for de videregående uddannelser. Parterne er enige om behovet for at undersøge mulighederne for at styrke de professionsrettede videregående uddannelses tilbud i regionen. Vækstform vil opfordre de relevante parter til at gå i dialog med uddannelsesinstitutionerne om behovet for og udviklingen af nye grunduddannelser, samt tilbud om efter- og videreuddannelse rettet mod regionens særlige vækstpotentialer og efterspørgsel efter medarbejdere og kompetencer. Et styrket samarbejde i Region Hovedstaden, herunder med virksomheder og forsknings- og videninstitutioner i regionen, kan være relevant i relation til institutionernes udviklingskontrakter. De uddannelsesinstitutioner, der udbyder professionsuddannelser i regionen, kan inddrages i samarbejdet.

6. Samarbejde om den regionale udmøntning af nationale uddannelsesindsatser. Vækstforum kan fx være høringspart ved relevant ny lovgivning eller i forbindelse med væsentlige ændringer i den regionale uddannelsesstruktur, eller vækstforum kan ind-

drages som samarbejdspart i forbindelse med styrkelsen af uddannelsesmiljøer, udvikling af nye uddannelser og videncenterfunktioner på med de kommende professionshøjskoler. Regeringen er endvidere interesseret i at modtage forslag fra de relevante parter til lovgivningsmæssige ændringer, som kan være med til at styrke implementeringen af denne aftales mål. Endelig kan vækstforum i relation til erhvervsudviklingsstrategien bidrage med input til udviklingen af de regionale uddannelsestilbud.

7. Efter- og videreuddannelsestilbud til personer, som mangler grundlæggende færdigheder, eller som har behov for opkvalificering. Regionens uddannelsesniveau skal højnes gennem velfærdsaftalens målsætning om at styrke samarbejdet mellem AMU-systemet og den forberedende voksen- og efteruddannelsesindsats samt gennem en styrket vejlednings- og rådgivningsindsats overfor små og mellemstore virksomheder. Vækstforum Hovedstaden vil i den forbindelse opfordre de relevante parter til at igangsætte initiativer som kan målrette den regionale indsats mod målsætningerne for et markant løft i læse-, skrive- og regneindsatsen for voksne, flere voksenlærlinge samt en styrkelse af den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelse.

8. Samarbejde om erhvervs-, beskæftigelses- og uddannelsespolitikken. Vækstforum vil samarbejde med Det Regionale Beskæftigelsesråd og uddannelsesinstitutioner i regionen om at kortlægge og følge virksomhedernes efterspørgsel efter arbejdskraft og efteruddannelse på kort og langt sigt, bl.a. under hensyntagen til, at Region Hovedstaden er en del af et større regionalt arbejdsmarked. Initiativet skal ses i sammenhæng med initiativ I – kompetenceregnskab for Øresundsregionen.

9. Kompetenceregnskab for hele Øresundsregionen. Vækstforum vil sammen med de relevante parter kortlægge Øresundsregionens udbud af kompetencer. Kompetenceregnskabet skal danne grundlag for en fokuseret indsats inden for bl.a. uddannelsesoptimering og koordinering af efteruddannelsestilbud og minimering af uddannelsesfrafald. Kompetenceregnskabet vil bidrage til at styrke udbuddet af nye uddannelsestilbud, der matcher det regionale erhvervslivs efterspørgsel efter kompetencer. Kompetenceregnskabet gennemføres i samarbejde med Beskæftigelsesregionen Hovedstaden & Sjælland under forudsætning af deltagelse fra svensk side og med et anvendelsesorienteret fokus med henblik på at sikre overensstemmelse mellem efterspørgsel og udbud af arbejdskraft/kvalifikationer.

10. Matematik, natur og teknologi i verdensklasse. Vækstforum vil støtte et initiativ til en videreudvikling af "Matematik og naturfag i verdensklasse" i samarbejde med en række aktører. Målgruppen vil være folkeskoler og ungdomsuddannelser – herunder de tekniske skoler. Vækstforum vil igangsætte et udviklingsarbejde med inddragelse af relevante parter, herunder relevante uddannelsesinstitutioner og videncentre på videregående uddannelsesinstitutioner.

11. Øge arbejdskraftudbuddet. Beskæftigelsesregion Hovedstaden og Sjælland vil samarbejde med vækstforum, jobcentrene i regionen samt andre relevante parter om at sætte øget fokus på at øge arbejdskraftudbuddet.

12. Samarbejde om rekruttering af udenlandsk arbejdskraft. Med udgangspunkt i den landsdækkende EURES specialfunktion i Århus og Beskæftigelsesministeriets øvrige initiativer i forhold til international rekruttering af arbejdskraft, herunder workimport.dk, vil Beskæftigelsesregion Hovedstaden og Sjælland samarbejde og inddrage vækstforum og jobcentrene i regionen for at sikre effektiv service og information til regionens virksomheder i forhold til rekruttering af udenlandsk arbejdskraft. Vækstforum vil i den forbindelse undersøge mulighederne for at etablere et tværregionalt samarbejde rettet mod udenlandsk arbejdskraft – herunder evt. synergimuligheder til aktiviteterne i Øresunddirekt.

II. Bedre Vækstvilkår for nye og mindre virksomheder

13. Styrket kvalitets- og kompetenceløft i rådgivningsindsatsen. Væksthus Hovedstadsregionen skal som en del af sin resultatkontrakt med staten i 2007 bl.a. vejlede mindst 1800 iværksættere og eksisterende virksomheder med vækstambitioner og indgå mindst 15 aftaler om samarbejde med helt eller delvist offentlige institutioner pr. 1. september 2007. Vækstforum for Region Hovedstaden vil i dialog med Væksthus Hovedstadsregionen og regeringen udvikle og medfinansiere aktiviteter og tilbud til en specialiseret iværksætterindsats, jf. nedenfor.

14. Specialiserede rådgivningstilbud. Der etableres specialiserede rådgivningstilbud i tilslutning til Væksthus Hovedstadsregionen. Det kan bl.a. dreje sig om rådgivning vedrørende eksport og internationalisering, finansiering, design og patent- og varemærkebeskyttelse via henholdsvis Danmarks Eksportråd, Vækstfonden, Dansk Design Center og Patent- og Varemærkestyrelsen, der skal være til rådighed for regionens nye og mindre virksomheder i væksthuset. Desuden vil væksthuset løbende få tilført viden om de nationale forsknings- og innovationsprogrammer, med henblik på at kunne informere virksomhederne herom.

15. Styrket adgang til kapital. Vækstforum for Region Hovedstaden vil gå i dialog med Erhvervs- og Byggestyrelsen og Vækstfonden, om initiativer som kan øge virksomhedernes kendskab til og anvendelse af de eksisterende finansielle instrumenter, så flere virksomheder bliver opmærksomme på hvilke typer kapital, der passer til dem, og hvordan kapital bedst rejses. Vækstforum vil nedsætte en arbejdsgruppe med deltagelse af bl.a. finansielle aktører og det regionale væksthushuset, der skal komme med forslag hertil.

16. IT-vækstmiljø i verdensklasse. Vækstforum vil skabe et it-vækstmiljø i verdensklasse i Ørestaden. Initiativet er en videreudvikling af it-væksthuset "5'te" som

Videnskabsministeriet sammen med HUR har stået bag. IT-væksthusets succes har vist potentiale for, at Ørestad Nord kan udvikle sig til et IT-vækstmiljø i verdensklasse i Ørestaden – koblet til det fundament som bl.a. er skabt via Københavns Universitet Amager, IT-Universitetets samt DR-Byens etablering i bydelen. Den overordnede målsætning er, at it-klyngens andel af økonomi og beskæftigelse øges – herunder at øge antallet af it-iværksættere. Vækstforum har igangsat et forprojekt, og i den forbindelse indledes en dialog mellem Videnskabsministeriet og Vækstforums sekretariat om det videre forløb.

17. Øresund Entrepreneurship Academy (ØEA). Vækstforum har som mål at skabe et af de største iværksætterakademier i Europa. Staten har via Erhvervs- og Byggestyrelsen i lighed med den svenske stat være involveret i initiativet siden ØEA's stiftelse i 2006. Parterne er enige om i fællesskab at undersøge mulighederne for en fortsættelse af akademiet.

III. Innovation

18. Knudepunkt for mobil og trådløs kommunikation. Vækstforum har en ambition om at etablere et knudepunkt for mobil og trådløs kommunikation, der skal være med til at udvikle en tættere forbindelse mellem virksomheder og forskningsmiljøer. Initiativet igangsættes af parterne bag NordICT samt vækstfora for Region Hovedstaden og Region Nordjylland.

19. Brugerdriven innovation. Vækstforum Hovedstaden indstiller mindst ét større projekt inden for rammerne af program for brugerdriven innovation, således at regionens virksomheder og offentlige institutioner bliver mere innovative, og at der udvikles nye og bedre produkter og serviceydelser på baggrund af en systematisk afdækning af kunders og brugeres behov. Vækstforum ønsker at igangsætte følgende fire initiativer, der fokuserer på brugerdriven innovation: Copenhagen Innovation Center, Brugerorienteret teknologi for ældre, Bedre interaktion mellem medicoindustrien og sundhedssektoren, Arkitektur og Design. Initiativerne er beskrevet i vækstforum's "Handling bag ordene – Prioriterede initiativer".

20. Copenhagen Innovation Center. Vækstforum vil tage initiativ til etablering af Copenhagen Innovation Center, der har fokus på medarbejder- og brugerdriven innovation i den offentlige sektor. Initiativet skal bidrage til et styrket samarbejde om innovation, som kan bidrage til udvikling af nye produkter og serviceydelser i erhvervslivet og øget kvalitet og effektivitet i den offentlige sektor. Centeret skal have en formidlende funktion mellem virksomheder, medarbejdere og brugere af de offentlige kerneydelser. Centret foreslås forankret i det regionale Væksthus i Region Hovedstaden.

21. Deltagelse i internationale forsknings- og teknologiudviklingsprogrammer. Der bør - i tæt dialog med regionens universiteter, universitetshospitaler og det regionale

erhvervsliv - etableres et fælles regionalt samarbejde, som indsamler og formidler viden om internationale forskningsprogrammer og finansieringsmuligheder af relevans for regionens virksomheder og videninstitutioner.

Parterne er enige om at etablere et samarbejde med Forsknings- og Innovationsstyrelsen, der har til opgave at formidle viden om EU's 7. rammeprogram.

22. Vækstforum som samarbejdspart. Vækstforum inddrages, hvor det har relevans for den regionale udvikling inden for innovation, vidensspredning og teknologi. Det kan være som høringspart fx i forbindelse med ny lovgivning eller ved den årlige opdatering af "InnovationDanmark 2007-2010", som er Rådet for Teknologi og Innovation's handlingsplan til fremme af innovation og mere vidensspredning, og som implementerer dele af regeringens globaliseringsstrategi og forliget om globaliseringspuljen. Eller som samarbejdspart fx i udformningen af de regionale teknologicentre i regionen eller i arbejdet for at synliggøre forskningsinstitutionernes kompetencer over for specielt de mindre og mellemstore virksomheder. Der er enighed om, at Rådet for Teknologi og Innovation og vækstforum opretholder en aktiv dialog om indsatser med relevans for begge parter.

23. Ny viden til byggefagene. Vækstforum vil kortlægge igangværende initiativer samt finansieringsmulighederne for nye initiativer fra f.eks. globaliseringspuljen og EU's strukturfondsmidler. Kortlægningen skal, i overensstemmelse med initiativkataloget i Økonomi- og Erhvervsministeriets Byggepolitiske handlingsplan "Bedre og billigere byggeri" fra maj 2007, danne udgangspunkt for en række konkrete projekter indenfor f.eks. energireovering, digitalt byggeri, kvalitetssikring, internationalisering og vidensoverførelse. Erhvervs- og Byggestyrelsen vil gerne stå til rådighed i forbindelse med udvælgelse af projekter.

IV. Forskning og Vidensspredning

24. Styrket vidensspredning mellem universiteter og erhvervsliv. Samarbejdet om vidensspredning mellem universiteter, universitetshospitaler og det regionale erhvervsliv skal styrkes ved at: 1) etablere flere praktikophold for højtuddannede i regionens virksomheder, 2) videreudvikle de hidtidige erfaringer med at få videnmedarbejdere ud i virksomhederne blandt andet gennem en styrkelse og større udbredelse og anvendelse af ordningen "Regionale videnpiloter", der administreres af Rådet for Teknologi og Innovation efter først til mølle princippet, 3) der etableres ErhvervsPhD-forløb, der administreres af Rådet for Teknologi og Innovation, idet udvælgelse sker efter konkurrence- og kvalitetsprincippet. Videnskabsministeriet vil i samarbejde med regionale aktører gennemføre en målrettet og styrket markedsføring af initiativet for at gøre virksomheder, forskerstuderende og universiteter opmærksomme på initiativets muligheder.

25. Mere forskning på hospitaler og universiteter. Region Hovedstaden har med landets to største universiteter, en række forskningstunge hospitaler og andre stærke

videnmiljøer over halvdelen af landets sundhedsforskning. I samarbejde mellem erhvervsliv, hospitaler og uddannelsesinstitutioner skal der arbejdes for, at der udvikles incitaments- og karrierestrukturer, der sikrer kvalificeret forskning på alle niveauer samt fastholder dygtige forskere i Danmark. Der forventes at indgå konkrete forslag herom i Regionsrådets kommende forskningspolitik på sundhedsområdet. Der er enighed om, at der er behov for en tæt dialog mellem repræsentanter for de relevante ministerier, universiteterne og Region Hovedstaden.

Under overskriften ”Medico-sundhed og strategisk forskning” vil vækstforum i dialog med regionsrådet og de centrale regionale parter arbejde for realiseringen af en række initiativer, der alle er nærmere beskrevet i Vækstforum’s tillæg til erhvervsudviklingsstrategien, ”Handling bag ordene – prioriterede initiativer: Eco-innovation – miljø- og energiteknologisk innovation; Fødevarer, ernæring og sundhed; Bio-sundhedsklyngen; Bedre interaktion mellem medicoindustrien og sundhedssektoren; Brugerorienteret teknologi for ældre“.

26. En samlet indgang til innovationssystemet. Vækstforum vil arbejde for, at der via Væksthus Hovedstadsregionen skabes én samlet indgang til hele det nationale viden- og innovationssystem, herunder til GTS-institutterne, for regionens små og mellemstore virksomheder.

V. Markedsføring af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme

27. Markedsføring af Region Hovedstaden. VisitDenmark vil i samarbejde med Wonderful Copenhagen forestå en analyse af turismens økonomi og potentialer i regionen samt lede udviklingen af det nationale helårsdestinationsprojekt og de nationale oplevelsestemaer. Vækstforum ønsker at igangsætte en række initiativer, der skal markedsføre regionen i regi af Wonderful Copenhagen og Copenhagen Capacity. Det drejer sig om de prioriterede initiativer fra Vækstforums erhvervsudviklingsstrategi: 1) Erhvervsmæssig Branding af Region Hovedstaden: Copenhagen Redefined, 2) Samarbejde med kommuner og erhvervschefer om international markedsføring og 3) International Markedsføring af Øresundsregionen. Den internationale markedsføring koordineres med VisitDenmark, Invest in Denmark og Region Skåne.

28. Kultur- og oplevelsesøkonomi. Vækstforum Hovedstaden ønsker at fremme en række spirende klynger inden for oplevelsesøkonomien i form af vækstforums prioriterede initiativer: Det interaktive hus; Internationalt filmmiljø i hovedstaden; Den femte internationale modeklynge – sidstnævnte i samarbejde med Region Midtjylland.

Regeringen og vækstforum er enige om, at der igangsættes en dialog om eventuelle samarbejdsmuligheder.

29. Indsats for internationale videnskabelige kongresser til Region Hovedstaden.

Vækstforum vil tage initiativ til at nedsætte en arbejdsgruppe med repræsentanter fra Økonomi- og Erhvervsministeriet, Videnskabsministeriet, Visit Denmark, Region Hovedstaden, Copenhagen Capacity og Wonderful Copenhagen der skal undersøge muligheden for at igangsætte projekter, der kan øge antallet af forskningstunge og videnskabelige kongresser i København.

30. Arkitektur & Design. Vækstforum ønsker at sætte fokus på arkitektur og designs betydning for metropolregionens udvikling. Vækstforum vil tage initiativ til en dialog med staten og de relevante parter om, hvorledes Region Hovedstadens kvaliteter og styrker inden for arkitektur og design i højere grad kan udnyttes i markedsføringen af hovedstaden og Danmark.

31. Region Hovedstaden – Nordeuropas center for store begivenheder. Parterne er enige om, at Region Hovedstaden – ligesom andre interesserede regioner – vil blive inddraget i forberedelserne af erhvervsaktiviteterne frem mod FN's klimakonference i 2009.

Vækstforum vil desuden udarbejde en eventstrategi i samarbejde med erhvervslivet og øvrige relevante parter og arbejde for at der etableres et samarbejde om for eksempel IOC kongres i 2009, VM i banecykling i 2010, VM i landevejscykling i 2011, World Outgames i 2009 eller kongres for 'the European Society of Anaesthesiologists' i 2008.

32. Attraktiv international vidensservice region. Region Hovedstaden er den region i Danmark, der har den absolut største koncentration af internationalt orienterede vidensserviceerhverv. Vækstforum ønsker i dialog med staten og de centrale aktører i regionen at sætte fokus på betingelserne for udvikling og vækst i vidensserviceerhvervene. Vækstforum har taget initiativ til en analyse, som skal danne grundlag for den videre dialog med staten og de øvrige aktører.

VI. Energi

33. Samarbejde om fremme af miljø- og energiteknologi.

Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram. Den offentligt finansierede indsats for forskning, udvikling og demonstration af energiteknologi øges, så den fra 2010 udgør 1 mia. kr. årligt. Som led i energistrategien etableres et nyt Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram (EUDP). Parterne er enige om, at Vækstforum indleder en dialog med EUDP-sekretariatet om samarbejdsfladerne for fremme og forankring af energiteknologiske udviklings- og demonstrationsaktiviteter i virksomhederne. EUDP forventes etableret i begyndelsen af efteråret 2007.

Miljø- og Energiteknologi: For at fremme udvikling af miljø- og energieffektiv teknologi har regeringen taget initiativ til at etablere "partnerskaber for innovation". Hvor vækst-

forums erhvervsudviklingsstrategi peger på erhvervsudviklingsområder, der også er omfattet af de etablerede miljø- og energiteknologiske partnerskaber og andre fremtidige partnerskaber for innovation, vil parterne afklare mulige samarbejdsaktiviteter. Disse samarbejdsaktiviteter kan bl.a. omfatte initiativet ”Eco-innovation – miljø- og energiteknologisk innovation“.

VII. Øresund og det Internationale udsyn

34. Udvikle og Styrke Øresund Science Region. Vækstforum for Region Hovedstaden vil i samarbejde med parterne bag ØSR udarbejde et fælles beslutningsgrundlag for forsat udvikling af Øresund Science Region.

35. International benchmark af Region Hovedstaden. Parterne gennemfører i fællesskab en international benchmark-analyse af Region Hovedstadens rammer og præstationer inden for de fire vækstkilder i forhold til regionens konkurrencesituation med andre storbyregioner. Benchmark-analysen skal foretages i forhold til syv udenlandske metropolregioner.

36. Informationsformidling via Øresund Direct. Region Hovedstaden har taget initiativ til, at parterne bag Øresunddirekt i Danmark og Sverige udarbejder et beslutningsgrundlag om fremtiden for Øresund Direkt.

Regeringen og Bornholms Vækstforum

JUNI 2007

Danmark skal være blandt de lande i verden, hvor det er bedst at bo, leve og arbejde – også om 10 og om 20 år. Regeringen har på denne baggrund iværksat en globaliseringsstrategi. Strategien skal fremtidssikre det danske samfund baseret på en stærk konkurrencekraft og en stærk sammenhængskraft.

Strategien har som mål at bidrage til:

- Uddannelser i verdensklasse,
- Danmark som førende iværksættersamfund,
- Danmark som førende innovativt samfund,
- Danmark som førende vidensamfund,

således, at Danmark i 2015 er verdens mest konkurrencedygtige samfund.

Det er vigtigt, at strategien udfoldes således, at der skabes vækst i alle dele af landet. Derfor skal strategien gennemføres i tæt sammenhæng med den regionale indsats for vækst og erhvervsudvikling, der forestås af Bornholms Vækstforum og under hensyntagen til øens særlige muligheder og udfordringer, der fremgår af vækstforums erhvervsudviklingsstrategi. Derved kan øens erhvervsudviklingsstrategi og globaliseringsstrategien komplementere hinanden således, at der skabes grundlag for en solid vækst og fremgang på øen de kommende år.

Denne partnerskabsaftale skal bidrage til at bygge bro mellem globaliseringsstrategien og den regionale erhvervsudviklingsstrategi, som Vækstforum har fastlagt. I den regionale strategi er der fokus på *"Det unikke Bornholm – vækst via kreativitet og kvalitet!"*. Visionen er samtidig titlen på vækstforums erhvervsudviklingsstrategi, der skal være pejlemærke for en sammenhængende strategisk indsats for vækst og erhvervsudvikling på Bornholm. Vækstforum påpeger, at Bornholm på mange måder har et godt udgangspunkt: Øen er et stærkt brand og rummer en række virksomheder med vækstpotentiale inden for fx turisme- og oplevelsesindustrien. Øen har også en central placering som brohoved mellem Øresundsregionen og Østersøregionen, som giver særlige muligheder for vækst og øget samhandel. Vækstforum vil derfor blandt andet arbejde for en udvidelse af turistsæsonen.

Samtidig har vækstforum identificeret en række centrale udfordringer for vækst og erhvervsudvikling på Bornholm. Det drejer sig bl.a. om behovet for at modvirke affolkning af øen, sikre en tilstrækkelig stor og kvalificeret arbejdsstyrke, sikre udbuddet af arbejdspladser samt nedbringe antallet af ledige og skabe øget indtjening og lønsomhed. Disse udfordringer vil vækstforum håndtere ved at styrke rammerne for uddannelse og kompetence, innovation, videndeling og videnopbygning, anvendelse af ny teknologi og iværksætteri på Bornholm. Vækstforum vil også arbejde for en udvidelse af turistsæsonen, ved fx at fokusere på tematurisme samt en målrettet branding af øen.

Endvidere vil vækstforum udvikle et bioeksperimentarium, hvor restprodukter fra landbrug, industri og husholdning kan omdannes til energi uden at skabe affald.

Endelig fremhæver vækstforum, at Bornholms geografiske placering betyder, at trafikbetjeningen af øen udgør et særligt rammevilkår for vækst og erhvervsudvikling på Bornholm, og vækstforum har det derfor som et særligt indsatsområde at styrke den trafikale tilgængelighed.

Der er i de følgende afsnit angivet de mål og indsatsområder, som regeringen og Bornholms Vækstforum er enige om. Der er endvidere i bilag 1 givet en oversigt over de initiativer, der kan arbejdes med, som led i at nå de mål, der er fastlagt i partnerskabsaftalen.

Partnerskabsaftalen indgås inden for eksisterende økonomiske rammer og gælder for perioden 2007-2009. Regeringen og Bornholms Vækstforum er enige om løbende at følge implementeringen af partnerskabsaftalen og årligt at drøfte behovet for justeringer.

1. Uddannelse og arbejdskraftudbud

Mindst 85 pct. af alle unge i Danmark skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2010 og mindst 95 pct. i 2015. Mindst 50 pct. af de unge skal tage en videregående uddannelse i 2015 samtidig med, at færdiggørelsesalderen reduceres. Samtidig er der et generelt behov for at øge arbejdsstyrken og dens kompetenceniveau. Den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelsesaktivitet skal styrkes, flere skal gennemgå forberedende voksen- og efteruddannelse - fra i dag ca. 23.000 årligt til ca. 40.000 årligt i 2010 - og der skal gøres en særlig indsats for at øge erhvervsfrekvensen fra udsatte grupper.

På Bornholm har ca. 70 pct. af de 25-29-årige en ungdomsuddannelse mod landsgennemsnittets knap 80 pct., og kun knap 22 pct. af de beskæftigede har en videregående uddannelse mod 29 pct. på landsplan. Som i resten af landet er der en udfordring i at skabe flere praktikpladser samt at sikre, at færre unge falder fra en påbegyndt uddannelse. Hver tredje i arbejdsstyrken på Bornholm har i dag ingen erhvervskompetencegivende uddannelse. Ledigheden på Bornholm var i 2006 ca. 3 pct. point højere end landsgennemsnittet.

Det generelle uddannelsesniveau på Bornholm er betydeligt lavere end resten af landet. Der er i dag et begrænset udbud af videregående uddannelser og antallet af elever og studerende er generelt lavt.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål vedr. uddannelse og arbejdskraftudbud, jf. boks 1.1.

Boks 1.1: Mål for uddannelse og arbejdskraftudbud på Bornholm

- Flere bornholmske unge skal tage en ungdomsuddannelse og således bidrage til at nå den nationale målsætning om, at mindst 95 pct. af en ungdomsårgang i 2015 tager en ungdomsuddannelse.
- Flere bornholmske unge skal tage en videregående uddannelse og således bidrage til at nå den nationale målsætning, om at mindst 50 pct. af en ungdomsårgang i 2015 tager en videregående uddannelse.
- Voksen og efteruddannelsesindsatsen skal styrkes for at øge kompetencerne på arbejdsmarkedet. Antallet der deltager i forberedende voksenundervisning på Bornholm skal øges.

Parterne er på den baggrund enige om at gøre en særlig indsats for uddannelse og arbejdskraftudbud, jf. boks 1.2.

Boks 1.2: Indsatsområder vedr. uddannelse og arbejdskraftudbud på Bornholm

- **De erhvervsrettede ungdomsuddannelser styrkes.** Parterne er enige om at fremme et godt samspil mellem uddannelsesinstitutioner og virksomheder på øen med henblik på at gøre uddannelserne mere attraktive for de unge, mindske frafaldet og generelt styrke uddannelseskulturen. Parterne er endvidere enige om at etablere en dialog om institutions- og udbudsstrukturen for erhvervsrettede ungdomsuddannelser på øen i forhold til de konstaterede uddannelsesbehov.
- **Omfanget af erhvervsrettede uddannelsesstilbud skal øges.** Parterne er enige om, at en dialog mellem vækstforum og øens uddannelsesinstitutioner kan styrke udbuddet af nye uddannelsesstilbud, der matcher det bornholmske erhvervslivs efterspørgsel efter kompetencer. Regeringen vil opfordre øens uddannelsesinstitutioner til at tage initiativ til en sådan dialog – både på ungdomsuddannelsesniveau samt på videregående niveau.
- **Indsats for flere praktikpladser.** Parterne er enige om at understøtte målsætningen om at øge antallet af praktikpladser, herunder antallet af voksenlærlingepladser, samt fremme kvaliteten i praktikforløbene.
- **Styrkelse af undervisnings- og videncmiljøer inden for de videregående uddannelser.** Parterne er enige om at undersøge muligheden for at samarbejde om at styrke de professionsrettede videregående uddannelsesstilbud på øen.
- **Samarbejde om den regionale udmøntning af nationale uddannelsesindsatser, herunder i regi af Dialogforum.** Regeringen vil inddrage vækstforum som hørings- og samarbejdspart i forbindelse med udmøntningen af nationale uddannelsesindsatser, der har strategisk betydning for den erhvervsmæssige udvikling på Bornholm. Regeringen vil arbejde for, at Bornholm er integreret i professionshøjskolestrukturen. Puljen til udlagte uddannelser er et middel hertil. Parterne er endvidere enige om, at der er behov for i forlængelse af strukturreformens muligheder fuldt ud at udnytte adgangen til, at der på Bornholm etableres et særligt uddannelsessamarbejde.
- **Efter- og videreuddannelsesstilbud til personer, som mangler grundlæggende færdigheder, eller som har behov for opkvalificering.** Parterne er enige om at højne øens kompetenceniveau gennem en styrket voksen- og efteruddannelsesindsats.
- **Samarbejde om erhvervs-, beskæftigelses- og uddannelsespolitikken.** Parterne er enige om at samarbejde om overvågning og analyse af det regionale arbejdsmarked og de regionale vækstvilkår, således at initiativer baseres på et veldokumenteret grundlag om såvel udbuds- som efterspørgselssiden. Vækstforum vil desuden inddrage blandt andet beskæftigelsesmæssige hensyn i forbindelse med udmøntningen af strukturfondsmidlerne. Parterne er desuden enige om, at resultaterne fra et flerårigt OECD-projekt, hvor Bornholm indgår som dansk case, indgår i grundlaget for den fremtidige indsats på området.

2. Bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder

Iværksættere spiller en vigtig rolle for dynamikken og væksten i økonomien. Derfor skal Danmark fortsat være blandt de europæiske lande, hvor der hvert år etableres flest nye virksomheder, ligesom Danmark inden 2015 skal være blandt de lande, hvor der er flest vækstiværksættere.

På Bornholm er etableringsraten for iværksættere under landsgennemsnittet, mens andelen af vækstiværksættere cirka er på niveau med landsgennemsnittet. Der er en udfordring i at sikre, at flere bornholmske virksomheder hurtigere kommer ind i et vækstforløb, for at Danmark kan komme på niveau med de bedste lande.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder, jf. boks 2.1.

Boks 2.1: Mål for bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder på Bornholm

- Der skal etableres flere nye virksomheder på Bornholm, således at Bornholm bidrager til at nå den nationale målsætning om, at Danmark fortsat er blandt de europæiske lande, hvor der hvert år etableres flest nye virksomheder.
- Andelen af vækstiværksættere skal mindst fordobles inden 2015.

Parterne er på den baggrund enige om at gøre en særlig indsats for på området vedr. bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder, jf. boks 2.2.

Boks 2.2: Indsatsområder vedr. bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder på Bornholm

- **Styrket kvalitets- og kompetenceløft i rådgivningsindsatsen.** Parterne er enige om en styrket indsats, der med den bornholmske filial af Væksthus Hovedstadsregionen som omdrejningspunkt skal forbedre rådgivningsindsatsen for nye og mindre virksomheder og sikre, at flere virksomheder kommer ind i et vækstforløb
- **Specialiserede rådgivningstilbud.** Parterne er enige om at etablere specialiserede rådgivningstilbud i regi af den bornholmske filial af Væksthus Hovedstadsregionen.
- **Styrket adgang til kapital.** Parterne er enige om at medvirke til at sikre, at virksomheder, herunder særligt SMV'er, får styrket adgang til risikovillig kapital og viden om relevante muligheder for finansiering, herunder risikovillig kapital fra Bornholms Erhvervsfond.
- **Samarbejde om iværksætteri og ideudvikling i uddannelserne.** Parterne er enige om, at Bornholms Vækstforum og Selvstændighedsfonden i samarbejde skal fremme iværksætteri og idéudvikling i øens uddannelser. Parterne er samtidig enige om at styrke Iværksætterakademiet IDEA's arbejde med at etablere regionale netværk med lokale uddannelsesinstitutioner.
- **Vækst via klynger.** Parterne er enige om, at der på Bornholm er grundlag for at videreudvikle lokale kompetencer inden for de lokaliserede klynger, bl.a. med henblik på at skabe gode rammer for virksomhedernes forskning, udvikling og innovation.

3. Innovation

Danske virksomheder og offentlige institutioner skal være blandt de mest innovative i verden. Det skal ske gennem en styrket konkurrence og større åbenhed i økonomien. Samtidig skal samarbejdet mellem virksomheder og videninstitutioner, offentlige myndigheder, kunder og leverandører styrkes, herunder gennem større fokus på brugerdriven innovation. Endvidere skal flere virksomheder deltage i forsknings- og teknologi-programmer.

Datagrundlaget vedr. innovation i de bornholmske virksomheder er forholdsvist spinkelt, men det tyder på, at antallet af procesinnovative virksomheder er på niveau med landsgennemsnittet og der kan spores en klar vilje i virksomhederne til innovation. Antallet af forsknings- og videninstitutioner på Bornholm er beskedent, hvorfor der er en særlig udfordring i forhold til at overføre viden fra udenønske videninstitutioner til øens virksomheder og for at få virksomhederne til i højere grad aktivt selv at opsøge og hjemtage relevant viden.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål inden for innovation, jf. boks 3.1.

Boks 3.1: Mål for innovation på Bornholm

- Andelen af bornholmske virksomheder, der er innovative, skal øges.
- Bornholmske virksomheders anvendelse af midler til innovation skal udgøre en stigende andel af regionens BNP.
- Flere virksomheder og/eller offentlige institutioner udvikler nye produkter og serviceydelser. Det er Bornholms Vækstforums ambition, at bornholmske virksomheder i 2010 som minimum skal opnå en andel der modsvarer befolkningsandelen af de kommende innovationsordninger: Rabatordningen, Matchmaker og Dobbelt op, der træder i kraft i 2008, som et led i Globaliseringsstrategien.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats til fremme af innovation, jf. boks 3.2.

Boks 3.2: Indsatsområder til fremme af innovation

- **Brugerdreven innovation.** Parterne er enige om betydningen af at udvikle et samarbejde om innovation. Parterne er enige om at styrke indsatsen for brugerdreven innovation.
- **Vækstforum som samarbejdspart.** Parterne er enige om, at vækstforum inddrages hvor det har relevans for den regionale udvikling inden for innovation, vidensspredning og teknologi.
- **Offentlig-privat samarbejde.** Parterne er enige om at følge udviklingen i offentlig-privat samarbejde.
- **Strategisk forskning.** Parterne er enige om betydningen af strategisk forskning i fødevarer, miljø samt turisme og oplevelsesøkonomi.

4. Videnspredning

Danmark skal være blandt de lande i verden, hvor de private virksomheder forsker mest og blandt de bedste til at omsætte nye forskningsresultater og viden fra forsknings- og uddannelsesinstitutioner til nye teknologier, processer, varer og tjenester. Samtidig skal videnformidling og erhvervslivets samarbejde med universiteter og forskningsinstitutioner styrkes, der skal flere højtuddannede ud i erhvervslivet og antallet af ErhvervsPhD'ere skal øges.

Andelen af de ansatte i den private sektor på Bornholm, der har en lang videregående uddannelse, er 2,2 pct., hvilket er lavere end landsgennemsnittet på 5,5 pct. Der er endnu ikke igangsat ErhvervsPhD-projekter på Bornholm. Der er således en særlig udfordring i at sikre, at ny forskning og viden spredes og anvendes i de bornholmske virksomheder.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for videnspredning, jf. boks 4.1

Boks 4.1: Mål for videnspredning på Bornholm

- Andelen af de ansatte i den private sektor på Bornholm, der har en lang videregående uddannelse øges yderligere.
- Virksomheder og forskningsinstitutioner samarbejder om i perioden 2007-10 at etablere mindst 1 ErhvervsPhD-projekt på Bornholm.
- Bornholmske virksomheder ansætter 10-15 videnpiloter i perioden 2007-2010.
- Flere videninstitutioner og virksomheder skal deltage i videnspredning. Det er Bornholms Vækstforums ambition, at mindst 20 virksomheder i perioden 2007-10 skal indgå i udviklingsprojekter med viden – og forskningsinstitutioner, samt at der etableres konkrete videnoverførselsprojekter fra udenøen og bornholmske videninstitutioner til øens virksomheder.
- De små og mellemstore virksomheders IKT-anvendelse med fokus på effektivisering og innovation i virksomhedernes forretningsprocesser styrkes. Det er vækstforums ambition, at bornholmske virksomheder i 2010 aktivt anvender IKT til administration, planlægning og produktion i mindst samme omfang som landsgennemsnittet.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats vedr. videnspredning, jf. boks 4.2.

Boks 4.2: Indsatsområder angående videnspredning

- **Styrket videnspredning mellem universiteter, forskningsinstitutioner, Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter (GTS) og erhvervsliv.** Parterne er enige om betydningen af, at styrke samarbejdet om videnspredning mellem universiteter, GTS'er og øens erhvervsliv. Parterne er desuden enige om, at der er behov for en løbende dialog mellem universiteter/forskningsinstitutioner og vækstforum om, hvordan der skabes de bedst mulige rammer for videnformidling og samarbejde mellem universiteter og det bornholmske erhvervsliv. Regeringen vil opfordre universiteterne til at tage initiativ til en sådan dialog.
- **Øget anvendelse af ny teknologi.** Parterne er enige om, at skabe bedre rammer for de bornholmske virksomheders anvendelse af ny teknologi.
- **Samspil med uddannelsesinstitutioner i Region Hovedstaden og Region Sjælland.** Parterne er enige om, at samspillet med uddannelsesinstitutioner i Region Hovedstaden og Region Sjælland med fordel kan øges.
- **Center for Regional- og Turismeforskning.** CRT, der er øens største forskningsinstitution, sikres mulighed for forskning samt videnspredning til gavn for andre videninstitutioner samt øens virksomheder og erhvervsfremmeaktører.

5. Markedsføring af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme

I 2015 skal kendskabet til Danmarks styrker og kompetencer være i top 10 blandt OECD-landene og de nye vækstlande. Udlandets kendskab til Danmarks kreative kompetencer og Danmark som uddannelsesland skal øges. Danmark skal tiltrække flere udenlandske investeringer. Samtidig skal Danmarks synlighed som turistmål og konferencevært øges. Som pejlemærke bør Danmarks tiltrækning af turister i 2015 mindst være på niveau med de bedste nordeuropæiske lande.

Bornholm har som ø både en særlig udfordring og særlige muligheder i forhold til turisme og markedsføring. Bornholms særlige muligheder inden for såvel kystferie- som erhvervsturismen skal udnyttes bedst muligt, gerne i et tæt samspil med Vækstforum Hovedstaden. Her tænkes specielt på, hvordan turistproduktet generelt kan opgraderes. Øens helt store udfordring er sæsonudvikling. Turismens store relative betydning på Bornholm gør, at området er væsentligt for hele øens erhvervmæssige udvikling.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål for markedsføringen af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme, jf. boks 5.1.

Boks 5.1: Mål for markedsføring af Bornholm

- Bornholms synlighed som helårsdestination skal styrkes. I 2010 er antallet af kystferieovernatningerne såvel i som udenfor højsæsonen øget, og antallet af helårsarbejdspladser inden for turismen er steget. Det er Bornholms Vækstforums ambition, at kystferieovernatningerne i perioden fra september til juni skal øges fra 27 pct. til 33 pct. i 2010. Desuden at gennemsnitsturistens døgnforbrug øges fra 425 kr. i 2005 til 550 kr. i 2009.

Parterne er på den baggrund enige om at gøre en særlig indsats vedr. markedsføringen af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme, jf. boks 5.2.

Boks 5.2: Indsatsområder til styrkelse af turismeindsatsen og markedsføring af Danmark

- **Tiltrækning af udenlandske virksomheder.** Parterne er enige om at styrke samarbejdet om at tiltrække udenlandske virksomheder og kapital gennem en klar arbejdsdeling mellem den regionale indsats og den nationale indsats for markedsføring og salg af danske spidskompetencer i udlandet.
- **Styrkelse af Danmark som turistmål og konferencevært.** Parterne er enige om at styrke effekten af turismefremmeindsatsen gennem en fælles strategi og en klar ansvarsfordeling i forhold til markedsføring, destinationsudvikling, kompetenceudvikling samt service- og information. Parterne er desuden enige om, at afholdelsen af store begivenheder har stor betydning for markedsføringen af Danmark.
- **Branding af Bornholm.** Parterne er enige om at fortsætte det eksisterende samarbejde om branding af Bornholm med henblik på at sikre helårsaktivitet hos oplevelseserhvervet på øen.

6. Energi

Med "En visionær dansk energistrategi" har regeringen fremlagt en energiplan, der blandt andet har som mål at fordoble andelen af vedvarende energi til mindst 30 pct. i 2025, øge energispareindsatsen til 1,25 pct. om året frem til 2025 samt at 10 pct. af transportsektorens brændstofforbrug i 2020 skal dækkes af vedvarende energi i form af biobrændstoffer. Målene skal nås gennem en omkostningseffektiv energipolitik, som understøtter fortsat velfærd, økonomisk vækst og danske virksomheders konkurrenceevne.

Parterne er enige om betydningen af at fremme vedvarende energi.

Bornholm har en række virksomheder, der har kompetencer inden for energiområdet, herunder virksomheder, der arbejder med anvendelse af biogas til energiproduktion, og der arbejdes på at få etableret et produktionsanlæg til bioethanol, hvor restprodukterne fra biogasproduktionen kan udnyttes. Etablering af et 2. generations bioethanolanlæg kan, udover at bidrage til en fortsat billiggørelse af alternative drivmidler, også have stor effekt på øens udvikling inden for innovation, teknologi og menneskelige ressourcer. Ud over at producere ethanol vil projektet bl.a. producere el med brændselsceller og blive en vigtig del af varmforsyningen på Bornholm. Bornholms Vækstforum har i sin erhvervsudviklingsstrategi fokus på at styrke rammerne for bornholmske virksomheder inden for energiområdet, og vækstforum ønsker blandt andet at gøre øen til et bioeksperimentarium med henblik på, at øen på sigt kan blive selvforsynende med energi. Parterne er enige om, at aktiviteterne på Bornholm bør indrettes, så de understøtter de nationale målsætninger.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats vedr. energi, jf. boks 6.1.

Boks 6.1: Indsatsområder inden for energi og miljø

- **Samarbejde om fremme af vedvarende energi.** Parterne er enige om at fremme et godt samspil mellem den nationale og regionale indsats for fremme af vedvarende energi.
- **Samarbejde om fremme af miljø- og energiteknologi.** Parterne er enige om skabe gode rammer for et styrket samspil om fremme af miljø- og energieffektive teknologier.

7. Landdistrikterne og yderområder

Der skal være attraktivt at bo, leve og arbejde i alle egne af Danmark. Det gælder også i landdistrikter og yderområder. Mindst 35 pct. af strukturfondsmidlerne i social- og regionalfondsprogrammerne skal i perioden 2007-2013 under ét anvendes til gavn for yderområderne. Med Landdistriktsprogrammet ønsker regeringen at øge konkurrencekraften i jordbrugs-, skovbrugs- og fødevarerektoren, at forbedre levevilkårene og fremme et bredere erhvervsgrundlag i landdistrikterne, samt at beskytte miljøet og naturen i landdistrikterne.

Bornholm er ét landdistrikt i Landdistriktsprogrammet. Det er derfor vigtigt, at der er sammenhæng mellem Vækstforums erhvervsudviklingsstrategi og Landdistrikt Bornholms (LAG Bornholm) lokale udviklingsstrategi.

Parterne er enige om, at der sigtes mod at nå følgende mål inden for landdistriktsudvikling, jf. 7.1.

Boks 7.1: Mål for landdistriktsudvikling på Bornholm

- Der igangsættes samarbejdsprojekter mellem Bornholms Vækstforum og den bornholmske lokale aktionsgruppe.

Parterne er på den baggrund enige om at gøre en særlig indsats vedrørende landdistriktsudvikling, jf. boks 7.2.

Boks 7.2: Indsatsområder vedrørende landdistriktsudvikling

- **Landdistriktsprogram 2007-13: Koordination med lokal aktionsgruppe.**

Parterne er enige om at sikre en enstrengt erhvervsfremmeindsats og herunder koordination i forhold til udmøntningen af Landdistriktsprogrammet 2007-2013. En del af Landdistriktsprogrammet (Akse 3) skal udmøntes via Lokale Aktionsgrupper. For at sikre en enstrengt erhvervsfremmeindsats og sikre koordination mellem den regionale erhvervsudvikling og den lokale forankring på områder som erhvervsfremme, iværksætterindsats, bosætning og turisme er det besluttet, at:

- Vækstforum kan lade sig repræsentere i den lokale aktionsgruppe (LAG).
- Vækstforum skal godkende, at den lokale aktionsgruppes strategi er i overensstemmelse med den regionale erhvervsudviklingsstrategi udarbejdet af vækstforum.
- Vækstforum kan komme med konkrete forslag til ændringer i større erhvervsrettede projekter med henblik på at sikre koordination og enstrengethed i erhvervsindsatsen.

- **Udvikling af jordbrugs- og fødevarerektoren.** Parterne er enige om jordbrugs- og fødevarerektorens betydning på Bornholm. Vækstforum får hjemmel til at indstille om projekter i landdistriktsprogrammets akse 1, som kan styrke konkurrenceevnen i jordbruget, fødevarerhvervet og gartnerisektoren. Vækstforum vil fx kunne indstille om større projekter inden for innovation og udvikling i forarbejdningssektoren for jordbrug, som har særlig betydning for den regionale erhvervsudvikling.

8. Trafikken til og fra Bornholm

Som ø er Bornholm særlig afhængig af gode trafikale adgangsforhold. God tilgængelighed er en central rammebetingelse for erhvervsudviklingen på Bornholm. En velfungerende trafikale infrastruktur regionalt og nationalt er en afgørende forudsætning for vækst og udvikling af fx erhvervslivets konkurrenceevne, et velfungerende arbejdsmarked og befolkningens mobilitet i det hele taget. En stærk sammenhængskraft mellem Bornholm og det øvrige Danmark kræver fortsat fokus på trafikbetjeningen.

Parterne er enige om, at fremtiden rummer udfordringer for den trafikale infrastruktur. Staten har taget et godt initiativ med nedsættelse af infrastrukturkommissionen, der skal analysere og vurdere de centrale udfordringer og udviklingsmuligheder for infrastrukturen og de statslige trafikinvesteringer.

Der har i de senere år været øget pres på godskapaciteten på færgebetjeningen af Bornholm, uden at kapaciteten dog har været fuldt udnyttet på alle afgange. Godsmængderne imellem Rønne og København / Køge er steget siden 1998. Der blev i 1998 overført ca. 301.000 lanemeter gods på ruten mellem Bornholm og Sjælland. I 2005 var godsmængden steget til 454.000 lanemeter – en stigning på 51 pct.

Også på passager- og biltrafikken er der kapacitetsproblemer mellem Rønne og Ystad på de attraktive afgange i sommerferieperioden, mens der generelt er ledig passagerkapacitet resten af året. Antallet af passagerer til og fra Bornholm er samlet set steget med 21 pct., mens antallet af personbiler er steget med 63 pct. siden 1998.

Parterne er på denne baggrund enige om at der skal gøres en særlig indsats for trafikken til og fra Bornholm, jf. boks 8.1.

Boks 8.1: Indsatsområde vedrørende trafik

- **Tilgængelighed.** Parterne er enige om, at tilgængeligheden til og fra Bornholm er en central rammebetingelse for den videre udvikling af øens erhvervsliv, herunder turismeerhvervet, og der arbejdes derfor på at transportmulighederne så vidt muligt tilpasses efterspørgslen.

9. Grænseoverskridende samarbejde

Bornholm ligger centralt placeret i den sydlige Østersø, og har mange samarbejdsrelationer med partnere i landene omkring sig.

I følge Bornholms Vækstforum skal det grænseoverskridende samarbejde medvirke til at Bornholm kan blive et førende vækst-, videns og iværksættersamfund i en stadig stigende globaliseret verden. Det bornholmske samfund skal derfor rustes bedre til at klare de udfordringer, som møder øen fra en stadig mere globaliseret verden. Varer, teknologi, investeringer og arbejdspladser flytter sig hurtigere over landegrænserne. En ny arbejdsdeling mellem landene og regionerne skaber vækst i den globale økonomi, men indebærer også risici. Ø-samfund som Bornholm kan potentielt være mere sårbare. Derfor ønsker vækstforum at Bornholm udnytter sin geografiske position og nærhed til en række nye vækstcentre og markeder i Øresunds- og Østersøområdet som en konkurrencefordel. Mere konkret skal det ske ved at bruge det grænseoverskridende samarbejde til at øge den internationale dimension i samarbejdet mellem offentlige myndigheder, virksomheder og vidensinstitutioner, så Bornholm står bedre rustet til at agere i et internationalt og globaliseret samfund.

Parterne er på denne baggrund enige om at gøre en særlig indsats vedr. det grænseoverskridende samarbejde, jf. boks 9.1.

Boks 9.1: Indsatsområder vedrørende det grænseoverskridende samarbejde på Bornholm

- **Styrkelse af Øresunds- og Østersøsamarbejdet.** Parterne er enige om Bornholm skal udnytte øens placering i den sydlige Østersø til at styrke Øresunds- og Østersøsamarbejdet. Bornholms Vækstforum vil bl.a. arbejde for dette gennem de nye Interreg IV-programmer for henholdsvis Øresundsregionen og for regionerne omkring den sydlige Østersø.

Bilag 1: Initiativoversigt

I. Uddannelse og arbejdskraftudbud.

1. De erhvervsrettede ungdomsuddannelser styrkes. Vækstforum vil bidrage til at understøtte de allerede igangsatte og planlagte initiativer på uddannelsesområdet, herunder bl.a. etableringen af mentorordninger, som vil bidrage til at gøre en særlig indsats for de af øens unge, der er i risiko for at falde ud af uddannelsessystemet, fx unge med lav uddannelsesmotivation eller unge fra familier uden tradition for uddannelse.

2. Omfanget af erhvervsrettede uddannelses tilbud skal øges. Vækstforum vil i samarbejde med det regionale beskæftigelsesråd og regeringen kortlægge behovet for at styrke øens kompetencer i forhold til uddannelsesudbuddet og virksomhedernes efterspørgsel. Som opfølgning herpå vil vækstforum igangsætte udviklingsprojekter, der kan understøtte udviklingen af nye uddannelses tilbud målrettet øens erhvervmæssige behov, fx i tilknytning til de erhvervsrettede uddannelsesinstitutioner samt de nye professionshøjskoler.

3. Indsats for flere praktikpladser. Vækstforum vil tage initiativ til at igangsætte projekter, der via samarbejde mellem erhvervsrettede og videregående uddannelsesinstitutioner og virksomheder sikrer, at flere studerende kommer i praktik i øens virksomheder. Projekterne skal udvikles i et samarbejde mellem uddannelsesinstitutioner og erhvervs livet.

4. Styrkelse af undervisnings- og videncentermiljøer inden for de videregående uddannelser. Der etableres en dialog mellem Bornholms Vækstforum og uddannelsesinstitutionerne om behovet for og udviklingen af nye grunduddannelser samt tilbud om efter- og videreuddannelse rettet mod regionens særlige vækspotentialer og efterspørgsel efter medarbejdere og kompetencer. Samarbejdet med vækstforum, herunder virksomheder og forsknings- og videninstitutioner kan være relevant i relation til institutionernes udviklingskontrakter. Uddannelsesinstitutioner, der udbyder professionsuddannelser i Region Hovedstaden, kan inddrages i samarbejdet. Vækstforum vil i tilknytning hertil gøre en særlig indsats for at få flere unge til at tage en videregående uddannelse med henblik på at understøtte den nationale målsætning herom.

5. Samarbejde om den regionale udmøntning af nationale uddannelsesindsatser. Vækstforum kan fx være høringspart ved relevant ny lovgivning eller i forbindelse med væsentlige ændringer i den regionale uddannelsesstruktur, eller vækstforum kan inddrages som samarbejdspart i forbindelse med styrkelsen af uddannelsesmiljøer, udvikling af nye uddannelser og videncenterfunktioner på de kommende professionshøjskoler. Regeringen er endvidere interesseret i at modtage forslag fra Vækstforum til lovgivningsmæssige ændringer som kan være med til at styrke implementeringen af denne aftales mål. Endelig kan vækstforum i relation til erhvervsudviklingsstrategien bidrage med input til udviklingen af øens uddannelses tilbud.

6. Efter- og videreuddannelses tilbud til personer, som mangler grundlæggende færdigheder, eller som har behov for opkvalificering. Øens kompetenceniveau skal højnes gennem velfærdsaftalens målsætning om at styrke samarbejdet mellem AMU-systemet og den forberedende voksen- og efteruddannelsesindsats samt gennem en styrket vejlednings- og rådgivningsindsats overfor især små og mellemstore virksomheder. Bornholms Vækstforum vil i den forbindelse målrette den regionale indsats mod målsætningerne for et markant løft i læse-, skrive- og regneindsatsen for voksne, flere voksenlærlinge samt en styrkelse af den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelse.

7. Samarbejde om erhvervs-, beskæftigelses- og uddannelsespolitikken.

Vækstforum vil samarbejde med det regionale beskæftigelsesråd og uddannelsesinstitutioner på øen om at kortlægge og følge virksomhedernes efterspørgsel efter arbejdskraft og efteruddannelse på kort og langt sigt. Bornholm indgår som dansk case i et flerårigt OECD-projekt, der netop har til formål at analysere sammenhængen mellem erhvervs-, beskæftigelses- og uddannelsespolitikken. Analysen vil gøre det muligt at sammenligne indsatserne på de tre områder i en række deltagende lande.

8. Dialogforum for uddannelserne på Bornholm. Bornholms Vækstforum vil støtte op om mulige strukturelle forandringer for at styrke og effektivisere uddannelsesområdet og vil tage initiativ til at konkretisere samarbejdet mellem øens uddannelsesinstitutioner.

II Bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder

9. Styrket kvalitets- og kompetenceløft i rådgivningsindsatsen. Som en del af sin resultatkontrakt med staten skal Væksthus Hovedstadsregionen i 2007 bl.a. vejlede mindst 1800 iværksættere og eksisterende virksomheder med vækstambitioner og indgå gensidigt forpligtende samarbejdsaftaler med mindst 15 helt eller delvist offentligt finansierede institutioner pr. 1. september 2007. De kommende resultatkontrakter med Væksthus Hovedstadsregionen vil indeholde mål for den bornholmske filial. Bornholms Vækstforum vil i dialog med Væksthus Hovedstaden og regeringen udvikle og eventuelt medfinansiere aktiviteter og tilbud til en specialiseret iværksætterindsats, jf. nedenfor.

10. Specialiserede rådgivningstilbud. Der etableres specialiserede rådgivningstilbud i tilslutning til Væksthus Hovedstaden. Det drejer sig bl.a. om rådgivning vedrørende eksport og internationalisering, finansiering, design og patent- og varemærkebeskyttelse via henholdsvis Danmarks Eksportråd, Vækstfonden, Dansk Design Center og Patent- og Varemærkestyrelsen, der skal være til rådighed for øens nye og mindre virksomheder via den bornholmske filial af Væksthus Hovedstaden. Desuden vil væksthuset løbende få tilført viden om de nationale forsknings- og innovationsprogrammer, med henblik på at kunne informere virksomhederne herom.

11. Styrket adgang til kapital. Bornholms Vækstforum vil øge virksomhedernes kendskab til og anvendelse af de eksisterende finansielle instrumenter, så flere virksomheder bliver opmærksomme på hvilke typer kapital, der passer til dem, og hvordan kapital bedst rejses. Vækstforum vil nedsætte en arbejdsgruppe med deltagelse af bl.a. finansielle aktører og den bornholmske filial af Væksthus Hovedstadsregionen, der skal komme med forslag hertil.

12. Samarbejde om iværksætteri og idéudvikling i uddannelserne. Fremme af iværksætteri og idéudvikling i de regionale uddannelser kan fx udmøntes i forslag til fælles aktiviteter og udviklingsprojekter. Iværksætterakademiet IDEAs arbejde med at etablere regionale netværk med lokale uddannelsesinstitutioner styrkes.

13. Vækst via klynger. Bornholms Vækstforum ser et stort potentiale i at fremme erhvervsudviklingen på Bornholm ved en markant satsning på erhvervsklynger og vil medfinansiere et projekt til videreudvikling af de lokale kompetencer inden for de lokaliserede klynger.

III Innovation

14. Styrket samarbejde om innovation. Bornholms Vækstforum vil udvikle og fremme en "innovations- og industriel designkultur", hvor der samtidig er fokus på forbrugeren, kunden og markedet. Formålet er at skabe yderligere vækstmuligheder i de producerende, eksporterende og projektudviklende bornholmske virksomheder.

15. Brugerdreven innovation. Bornholms Vækstforum får mulighed for at indstille mindst ét større projekt inden for rammerne af program for brugerdreven innovation, således at bornholmske virksomheder og offentlige institutioner bliver mere innovative, og at der udvikles nye og bedre produkter og serviceydelser på baggrund af en systematisk afdækning af kunders og brugeres behov.

16. Vækstforum som samarbejdspart. Vækstforum inddrages, hvor det har relevans for den regionale udvikling inden for innovation, vidensspredning og teknologi. Det kan være som høringspart fx i forbindelse med ny lovgivning eller ved den årlige opdatering af "InnovationDanmark 2007-2010", som er Rådet for Teknologi og Innovations handlingsplan til fremme af innovation og mere vidensspredning, og som implementerer dele af regeringens globaliseringsstrategi og forliget om globaliseringspuljen. Eller som samarbejdspart fx i udformningen af de regionale teknologicentre på Bornholm eller i arbejdet for at synliggøre forskningsinstitutionernes kompetencer over for specielt de mindre og mellemstore virksomheder. Der er enighed om, at Rådet for Teknologi og Innovation og vækstforum opretholder en aktiv dialog om indsatser med relevans for begge parter.

17. Offentlig-privat samarbejde. Bornholms Vækstforum vil drøfte og igangsætte initiativer, der kan styrke nytænkning og kvalitet, brugertilfredshed og effektiv opgaveløsning gennem et styrket samarbejde, der samtidig kan gavne vækst og erhvervsudvikling.

18. Strategisk forskning. Staten har afsat 115 mio. kr. til strategisk forskning i fødevarer, sundhed og miljø, hvilket også vil kunne bidrage til at styrke rammebetingelserne for en række af de erhvervsområder som Bornholms Vækstforum har særlig fokus på i sin erhvervsudviklingsstrategi.

IV Videnspredning

19. Styrket videnspredning mellem universiteter, Godkendte Teknologiske Serviceinstitutter og erhvervsliv. Samarbejdet om videnspredning mellem universiteter, GTS'er og øens erhvervsliv skal styrkes ved etablering af flere praktikophold for højtuddannede i bornholmske virksomheder og videreudvikling af de hidtidige erfaringer med at få videnmedarbejdere ud i virksomhederne blandt andet gennem en styrkelse og større udbredelse og anvendelse af ordningen "Regionale videnpiloter", der administreres af Rådet for Teknologi og Innovation efter først til mølle princippet samt ved etablering af erhvervsPhD-forløb, der administreres af Rådet for Teknologi og Innovation, idet udvælgelse sker efter konkurrence- og kvalitetsprincippet. Videnskabsministeriet vil i samarbejde med regionale aktører gennemføre en målrettet og styrket markedsføring af initiativet for at gøre virksomheder, forskerstuderende og universiteter opmærksom på initiativets muligheder.

20. Øget anvendelse af ny teknologi. Bornholms Vækstforum ønsker et generelt løft i de bornholmske virksomheders anvendelse af ny teknologi. Indsatsen er opdelt i tre indsatsfelter: Erhvervslivet, samarbejdet mellem offentlige og private virksomheder og uddannelse i anvendelse af ny teknologi samt udvikling af fjernundervisningsplatforme. Sidstnævnte vil bl.a. ske i samarbejde med IT-Universitetet i Ørestaden og med afsæt i planlagte aktiviteter i det regionale teknologicenter for oplevelsesøkonomi.

21. Samspil med uddannelsesinstitutioner i Region Hovedstaden og Region Sjælland. Bornholms Vækstforum vil forbedre de bornholmske virksomheders adgang til viden fra viden- og uddannelsesinstitutioner i Region Hovedstaden og Region Sjælland. Det skal ske i samarbejde med viden- og uddannelsesinstitutioner i Region Hovedstaden og Region Sjælland.

22. Samarbejde med Center for Regional- og Turismeforskning. Vækstforum vil arbejde for en styrket videnspredning og udnyttelse af de resultater der opnås på CRT.

23. Samarbejde med Danmarks Fiskeriundersøgelser (DFU) og Bornholms Lakseklækkeri. Vækstforum vil arbejde for styrket videnspredning og udnyttelse af de resultater, der opnås via DFU, bl.a. gennem de aktiviteter, de gennemfører på

Bornholms Lakseklækkeri i Neksø. Aktuelt er DFU ved at belyse muligheder og begrænsninger for et akvakulturerhverv på Bornholm.

V Markedsføring af Danmark – tiltrækning af investeringer og turisme

24. Tiltrækning af udenlandske virksomheder. Vækstforum vil bl.a. samarbejde med Invest in Denmark om indsatsen for at tiltrække udenlandske virksomheder til øen.

25. Styrkelse af Danmark som turistmål og konferencevært. VisitDenmark vil forestå en analyse af turismens økonomi og potentialer på øen samt lede udviklingen af det nationale helårsdestinationsprojekt og de nationale oplevelsestemaer.

Vækstforum vil i samarbejde med regionskommunen og Destination Bornholm indstille og bakke op omkring Bornholm som helårsdestination samt træffe beslutning om, hvilke oplevelsestemaer fokus skal rettes mod.

Vækstforum vil samarbejde med VisitDenmark om at brande øen i internationale markedsføringsaktiviteter, hvor der især fokuseres på sæsonforlængelse og helårsaktiviteter i kystferieturismen.

Vækstforum vil i forbindelse med sin generelle indsats for at opkvalificere og tiltrække arbejdskraft gøre en specifik indsats for at øge værtskabskompetenceniveauet i turisterhvervet.

26. Branding af Bornholm. Vækstforum vil endvidere nedsætte en arbejdsgruppe, der med bistand fra relevante eksperter vil komme med oplæg til, hvordan Bornholm kan brandes og udvikle et "Masterbrand Bornholm", som koordineres i tæt samarbejde med Destination Bornholm, Bornholms Erhvervscenter, Visit Denmark og øvrige erhvervsfremmeaktører.

VI Energi

27. Samarbejde om fremme af vedvarende energi. Bornholms Vækstforum vil – i overensstemmelse med regeringens energipolitik – arbejde for energieffektiv og bæredygtig produktion, der gør Bornholm til et "Bioeksperimentarium", herunder at et testanlæg til fremstilling af bioethanol ved anvendelse af den nyeste danske teknologi (2. generationsanlæg) placeres på Bornholm. Vækstforum forventer, at det første spadestik tages inden udgangen af 2007.

28. Samarbejde om fremme af miljø- og Energiteknologi.

Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram. Den offentligt finansierede indsats for forskning, udvikling og demonstration af energiteknologi øges, så den fra 2010 udgør 1 mia. kr. årligt. Som led i energistrategien etableres et nyt Energiteknologisk Udviklings- og Demonstrationsprogram (EUDP). Parterne er enige om, at vækstforum indleder en dialog med EUDP-sekretariatet om samarbejdsfladerne for fremme og forankring af energiteknologiske udviklings- og demonstrationsaktiviteter i virksomhederne. EUDP forventes etableret i begyndelsen af efteråret 2007.

Miljø- og Energiteknologi. For at fremme udvikling af miljø- og energieffektiv teknologi har regeringen taget initiativ til at etablere "partnerskaber for innovation". Hvor vækstforums erhvervsudviklingsstrategi peger på erhvervsudviklingsområder, der også er omfattet af de etablerede miljø- og energiteknologiske partnerskaber og andre fremtidige partnerskaber for innovation, vil parterne afklare mulige samarbejdsaktiviteter.

VII Landdistriktsudvikling

29. Udvikling af jordbrugs- og fødevarsektoren. Som supplement til initiativerne i Landdistriktsprogrammet vil Bornholms Vækstforum tage initiativ til at udarbejde en regional landbrugsstrategi, der kan bidrage til en strategisk diskussion om landbrugets udvikling, herunder potentialet for at fremme udvikling, afsætning og det økonomiske afkast af regionale fødevarer gennem innovation, kompetenceudvikling og netværksdannelse.

VIII Trafikken til og fra Bornholm

30. Tilgængelighed. Transport- og Energiministeriet samt Trafikstyrelsen vil i dialog med Kontaktrådet for Trafikbetjeningen på Bornholm have fokus på tilgængeligheden til og fra Bornholm i forbindelse med det kommende udbud af den samfundsbegrundede færgebetjening af Bornholm.

31. Øget kapacitet. Bornholms Vækstforum vil sammen med andre aktører arbejde for, at der tilføres øget kapacitet til især Ystad-ruten, der betragtes som en flaskehals for udviklingen af Bornholms turisme. Også færgeruter til Tyskland samt færge- og flyruter til Polen har stor betydning for øens turisme.

32. Gods og fragt. Bornholms Vækstforum vil sammen med regeringen arbejde for at skabe bedre muligheder for godstransporten og fragtkapaciteten. Transportmulighederne skal så vidt muligt matche efterspørgslen gennem hurtige og fleksible transportmuligheder til og fra øen, med så lave omkostningerne for brugerne som muligt.

IX Grænseoverskridende samarbejde

33. Styrkelse af Øresunds- og Østersøsamarbejdet. Bornholms Vækstforum vil understøtte et tættere samarbejde med aktører i regionerne omkring Øresund og Østersøen med henblik på at udnytte globaliseringens fordele til gavn for øens erhvervs- og beskæftigelsesudvikling. Bornholms Vækstforum støtter desuden op om bornholmske parters deltagelse i det grænseoverskridende strukturfondsprogram for den sydlige Østersø og det grænseoverskridende dansk-svenske program.

34. Øget internationalisering. Bornholms Vækstforum vil arbejde for, at erhvervslivet, de offentlige institutioner og videninstitutioner til stadighed oplyses om og støttes i mulighederne for øget internationalisering gennem deltagelse i internationale netværk, internationale messer, erfaringsudveksling og deltagelse i projekter. Bornholms Vækstforum vil arbejde for at udnytte øens placering som brohoved mellem Øresundsregionen og Østersøregionen.

